

GÁBOR ANDOR

**PETÚR MEG A DINNYE
ÉS MÁΣ 30 HUMOR**

DICK MANÓ KIADÁSA
BUDAPEST, VII, ERZSÉBET KRT. 12.

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest: Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2024
ISBN 978-963-417-637-4 (online)
MEK-25386

TARTALOM

TETSIK A BLÚZOM, MUCUKA?	
A REKLÁM EREJE	
ELSEJÉN	
A GŐZBEN	
PALIZANDER	
A FEHÉR NÉGER	
VASÁRNAP	
A LAPDA-ÉPOSZ	
NYUGALOM	
MADÁRHANGOK	
PETÚR MEG A DINNYE	
A BÖJTRŐL	
AKI MÁR HAZAJÖTT	
LESÜLNI!	
TAVASZI KALAPVÁSÁR	
A KÖZÖNYÖS EMBER	
FÉRFI-DEKOLTÁZS	
A DERÉK IPAROS	
A JÓZAN KUTYA ÉS A RÉSZEG EMBER	
SZEPTEMBERI KÖNYVPIAC	
PÁRBAJ A LIGETBEN	
A KÉM	
MIKOR ASTA ITTJÁRT	
FÜRDÉS	
DISZKRÉT ÜGYEM	
MIT TUDOK MEG A VILLAMOSON?	
ÜGYVÉDIPAR	
AZ ÉN BORBÉLYOM	
A KACSAVADÁSZ	
A GÁZEMBER	
EGY SZEGÉNY SOFFŐR HUSZONNÉGY ÓRÁJA	

TETSZIK A BLÚZOM, MUCUKA?

A nő: Na, mucuka...

A férfi: Mhm?

A nő: Na mucuka.

A férfi: Kérlek kérlek kérlek szépen. Mit akarsz avval, hogy namucuka? Mi-mucuka? Ki-mucuka? Hát ugy nézek én ki, mint egy mucuka?

A nő: Mondd, mucuka, tetszik az uj blúzom?

A férfi (oda se néz): Tetszik.

A nő: Szóval tetszik?

A férfi (oda se néz): Tetszik, hagyj élni, tetszik.

A nő: Mi tetszik rajt?

A férfi (oda se néz): A füle.

A nő: A füle?

A férfi: Nem a füle.

A nő: Hát?

A férfi (oda se néz): A cimpája. A vállá perece... a recehárttyája... Tetszik. Mer tetszetős, mer tetszőleges... mer... tudja nyavalya.

A nő: Vagyis nem tetszik.

A férfi: Vagyis tetszik.

A nő: Csak mondd meg, ha nem tetszik.

A férfi: Megmondom. Tetszik.

A nő: Bátran bevallhatod, hogy nem tetszik.

A férfi: Bevallom. Tetszik.

A nő: Nem kell kerülgetni: nem tetszik.

A férfi: Tetszik. Tetszik. Tetszik. Hipphipp-hurrá: tetszik!

A nő: Nem így szoktad te azt mondani, ha tetszik...

A férfi: Hát furulyázzam, mi? Hozassak egy flótát, két obojt, egy pikulkát és úgy cincogjam-ciperegjem: (utánozza a vékony hangszereket) Tecikatecikatecika blúzod. Mint egy cinege-pacsirta.

A nő: Nna, nem épen ugy...

A férfi: Tehát kürtöket kívánsz? Trombitákat, harsonákat, pozaunokat? Azokon bőgjem, bugjam, brekegjem: (csinálja a kezével a pozaunt és utánozza) Tetszik a blúzod, a blúzod, a blúzod, blú, blú...

A nő: Eszerint nem tetszik?

A férfi: Eszerint? miszerint? Aszerint, hogy mondom, hogy tetszik, aszerint nem tetszik? Miszerint ha mondanám, hogy nem-tetszik, aszerint tetszik? Eszerint aszerint, hogyha tetszik, akkor nem tetszik és hogyha nem tetszik, akkor tetszik.

A nő: Tetszik, vagy nem tetszik?

A férfi: Tetszik, te általános titkos szerencsétlenség, te, te, te egyenlő, te községenkénti! Tetszik. De most már direkt nem tetszik, hogy tetszik, most már az tetszene, ha nem tetszene, mer hogy nekem tetszik, az neked nem tetszik, neked az tetszene, ha nekem nem tetszene. Slussz, cene.

A nő: Hát, ha csakugyan tetszik...

A férfi: Tetszik... hallod? tetszik! Nem volt az életben még valami, ami nekem ennyire tetszett volna. Nekem csak ez a blúz tetszik. Én láttam a pápa őszentsége vatikáni ünneplő biborpiros pillangós papucsát. Nem tetszett. Mér? Nem tudom. Kérdezte tőlem a pápa: »fiam, mér nem tetszik neked az én vatikáni ünneplős biborpiros pillangós papucsom? um gottezvillen, mér nem tetszik?« »Eminenc, mondtam neki, vagy emerenc, vagy referenc... én már csak ilyen ember vagyok. Nekem a szentséged vatikáni ünneplő biborpiros pillangós papucs nem tetszik. Nekem a feleségem blúza tetszik.« Nekem megmutatta a Fedák az igazi, a valódi hacacárét, az eredeti csomagolásban. Nekem nem tetszett. Kérdezte tőlem a Fedák: »Mér nem tetszik magának az én valódi hacacárem az eredeti csomagolásban?« Én mondtam neki: »Zsazsukám, ih kann niht dafür, nekem a maga valódi hacacaréja az eredeti csomagolásban nem tetszik.« Ez vagyok én, nekem nem tetszik a Szójer Ilonka uncilija, nekem nem tetszik a Béldi Izidor smuncilija, nekem kizárólag a feleségem pici-piros, vérbélű, bikabőszítő blúza tetszik.

A nő: Bikabőszítő? Ugy?

A férfi: Azt mondtam, hogy bikabőszítő?

A nő: Azt.

A férfi: Azt mondtam bikabőszítő? Kibicsaklott a nyelvem, kifícamodott, kitörte a nyakát...

A nő: A nyelved?

A férfi: Hehe. Kicsuszamodott. Bikabőszítő? Deeehogy! Tehénszelidítő! Őzike-nemesítő. Állatvédő, mint szövetkezet.

A nő: Kigúnyolod a blúzomat.

A férfi: Ki?

A nő: Nem is tagadod? Ki?

A férfi: Nem ki. Ki? Azt kérdem: ki? Mer én nem gúnyolom ki. Én a te blúzodat nagyra-becsülöm.

A nő: Pedig nem nagy.

A férfi: Dehogy nagy. Kicsi. De azért én nagyra-becsülöm. Mér? Mer tetszik nekem. Mér tetszik nekem? Mer nagyra-becsülöm. Ez egy církulusz viciózusz és egy virkulusz ciciózusz... Hagyj élni, hagyj élni, hagyj élni!

A nő: Hát ennél sokkal egyszerűbb volna, ha két szóval azt mondanád: nem tetszik.

A férfi: Egy szó: Tetszik. Két szó: Nagyon tetszik. Három szó: Altfáter, geszler, harisbazár. Négy szó: Hagyj élni, hagyj élni, hagyj élni, hagyj élni!

A nő: Csak arra vagyok kíváncsi, hogy mér nem tetszik neked ez a blúz?

A férfi: Mire vagy te kíváncsi?

A nő: Hogy mér nem tetszik?

A férfi: Hogy mér nem? Hát arra én is kíváncsi vagyok. Hogy egy ilyen piszok mér nem tetszik neked? Mikor tetszhetne. Egy ilyen sund, egy ilyen utolsó vörös tepih-darab mér nem tetszik neked? Egy ilyen szédületes, bődületes bővli mér nem tetszik neked? Egy ilyen smink-fecni, egy ilyen mosogató-rongy-maradék mér nem tetszik neked? Hogy mér tetszik neked a Svábhegy és vidéke és mér nem tetszik ez a szemét-domb-takaró? Hogy mér tetszik neked a fekete szem éccakája és mér nem tetszik ez a paplan-foszlány, ez az ágyciha? Ez a tili-tuli-hipi-hupi zászlórészlet, ez a hottentotta kacabajka? ez az afrikai négerfőnök halottas-lepedője? Ez az őseinknek véres kardja? Ez a szemideg-piszkáló-nevetési-inger-telep, hogy ez mér nem tetszik neked. Mi? Mer tetszik.

A nő: Na most már csak megmondtad, hogy nem tetszik.

A férfi: Nem azt mondtam, azt mondtam, hogy tetszik. És itt most már minden hiába. Nekem ez a blúz, ami rajtad van tetszik.

A nő: Ki beszél erről a blúzról? Én az új blúzomat kérdezem, ami tegnap rajtam volt. A gyermek-zöld.

A férfi (letérdel): Angyalos anyám, cukorbogaram! (Összekulcsolja a kezét.) Nekem az is tetszik. Itt a revolver, lőjj agyon, (odaadja) de én még ott is, a halál tövében is azt fogom mondani, hogy tetszik. Nekem tetszik.

A REKLÁM EREJE

Hónapok óta szomorúan baktatok haza a Váci-uton. Nagyon undok környék, bizonyisten nem tetszik nekem. A fejem lógni szokott előre, de néha felkapom. Olyankor, fenn a kerítésen, a szemembe vigyorog egy ur, aki szmókingot visel és egy kereveten van kéjesen elnyulva. Ajkán pedig ez a kérdés lebeg:

- Hol vette töltőtollát?

Mindig megütött a kérdés. Hol vettem? Kedves szmókingos ur, ott fent a kerítésen, mért kérdi ezt tőlem? Én, szégyellem bár, de seholse vettem. Nekem nincs töltőtollam, tehát seholse vettem. Én ceruzával írok többnyire, tollal csak akkor ha valami nagyon előkelő embert akarok megtisztelni levéllel. De mikor tisztellek én meg levéllel egy nagyon előkelő embert? Sohasem. Ezért nincs szükségem még töltetlen tollra sem, hogyan volna töltöttre.

A szmókingos vigyori ur azonban nem hagyta magát. Ha otthon kimentem az erkélyre, hogy hármát szippantsak a finom levegőből (a kormot a salgótarjáni köszénbánya hirneves Máv. zenekara szolgáltatja), felkiabált hozzám a kerítésről:

- Hol vette töltőtollát?

És én megint exkuzáltam magamat szeliden. Hogy ne fáraszsza magát, ne is kérdezze, ugy sem tudok a kérdésre felelni. Harminc esztendő koromig eléltam töltőtoll nélkül, mindössze - ahogy' mondják - csak becsülettel a hátralevő hatvan évemet is leélem talán ceruzaháton. Így én. De ő:

- Hol vette töltőtollát?

Reggel és este, délelőtt és délután. Állandóan. Ezen a héten már azon kaptam rajta magamat, hogy valamit keresek az íróasztalomon. Valamit, amiről csak azt tudtam, hogy nincs ott, de hogy mi ő, azt nem tudtam. Pedig minden rajta volt. A tizenhárom ceruza, a két tollszár, amikben rozsdás tollak vannak (mert mégis van toll odahaza), a kis üvegtányér, amiben szivacs van, bélyegnedvesítésre, ámbár még mindig csak primitív módon a nyelvemmel nedvesítem a bélyeget, a japán papírvágó fakés (angol gyártmány, furcsa celluloid szaga van, noha fából látszik lenni), a hatalmas tör, amit tavaly Ósbudában vettem Szenegál késműves barátomtól, azt hiszem husz frankért, s amiről azt mondta a leghatározottabban Guszti, az Edizon-kávéháztól, hogy öt koronáért kapható a Nagymező-uccában, ahol a Szenegál is veszi. Két tintatartó, lila és kék tintával, hogy legyen a cselédnek mit kiönteni az irataimra. Továbbá a késeim, a ceruzahegyző-gépeim, amik sorban megbuktak, mert mind nemcsak kihegyezi, hanem le is törí a ceruzát.

Satöbbi. Minden ott volt, csak az a valami hiányzott, ami nem volt ott. Megfájdult a fejem, ahogy megfájdul, mikor egy olyan szót keresünk az agyunkban, amit tudunk, de ami nem jut eszünkbe. Kimentem az erkélyre levegőzni. A szmókingos ur rám vigyorintott:

- Hol vette töltőtollát?

Azonnal megszűnt a fejem fájása, amiből az következik, hogy a töltőtollat kerestem az íróasztalon, az volt az a valami, ami nem volt ott. Most már magam előtt is tisztáznom kellett magamat, hogy a töltőtoll nem is lehet ott, mert nincs töltőtollam.

Igy teltek a napok és sajátságosképen csaknem mindennap hiányát éreztem a töltőtollnak. Az uccán fel kellett volna irni valamit. Ceruzám nem volt. Persze, ha töltőtollam volna, azt magammal hordanám. A postán egy csekket adtam föl s egy adatot lefelejtettem róla, rá kellett írni a csekkre, azonban mind a két állami toll kézben volt. Ennek következtében a rács előtt

ujabb husz ember gyült össze s csaknem egy órát kellett várakoznom. Igen, ha töltőtollam lett volna, nem történik ez meg velem. Pénzt hozott a postás (két korona kilencvenet), a tinta-plajbásza el volt törve, kihozattam a tintát az előszobába, rádült a szőnyegre. Na ja, ha töltőtoll... S a szmókingos ur egyre erőszakosabban tette föl a kérdést:

- Hol vette töltőtollát?

Beláttam, hogy jogosan kérdezi.

S ma reggel a vigyorgó szmókingos mellé egy még vigyorgóbb másikat szereltek fel a kerítésre. Aki ezt mondta:

- Nagyon meg vagyok elégedve.

Nagyon érdekelt, hogy mért van valaki megelégedve ebben az igen szomorú világban s éppen a mai csúf pénzügyi viszonyok közt. A megokolást felszegelték a munkások:

- Mert töltőtollamat Ciberénél vettem.

Más nevet írok, mert nem akarok reklámot csinálni a töltőtollas embernek (ingyen, mivel most már tudom, hogy a reklámnak igen is van ereje).

Valósággal megkönnyebbültnek éreztem magam, mikor megtudtam, hogy a töltőtollat Ciberénél kell venni. A cím nem állt rajta a reklámtáblán, de azonnal kikerestem a telefonkönyvből és telefonon rendeltem meg a töltőtollat.

El is küldték, most itt fekszik előttem az íróasztalomon. Jó-e, rossz-e, nem tudom, nem is fogom megtudni soha, mert most már nincs szükségem rá, hiszen van töltőtollam s felelni tudok a szmókingosnak, hogy töltőtollamat én is Ciberénél vettem.

Ó vágy! ó szivárvány! ó élet!

Mit mondjak még önöknek egyebet?

ELSEJÉN

A férj hazajött a hivatalból, letette a kabátját, bement a szobába, megcirógatta a feleségét, leült melléje és elkezdte a beszélgetést.

A férj: Itt a pénz, fiam.

A feleség: A pénz? Mi az, amit te röviden pénznek nevezel?

A férj: A gázsim. Az ötszáz korona.

A feleség: Az pénz? Te azt hiszed, hogy az pénz?

A férj: Hát Istenem, mit higgyek róla? Bankjegyek, aranyak és ezüstdarabok. Ezt pénznek szokták tekinteni...

A feleség: Igen. Az angyalok odafenn. De idelelni kár erőlködni. Ez nem pénz.

A férj: Hanem?

A feleség: Hanem semmi. Sőt még annál is kevesebb. Ha semmink volna, akkor legalább tudnánk, hogy mink van. De mert ötszáz koronánk van, hát nem is tudom, hol kezdjem.

A férj: Az elején.

A feleség: De mikor nem tudom, hol áll a fejem.

A férj: A nyakadon. Nem is áll, hanem ül.

A feleség: Mi az? Te kómikusnak véled a helyzetet?

A férj: Hát milyennek véljem?

A feleség: Vélj tragikusnak, különben ne is véld, mert anélkül is tragikus. Sirni kellene.

A férj: Méltóztassál.

A feleség: Nem méltóztatom, de az én helyemben minden más asszony elfakadna sirva.

A férj: Fakadj el.

A feleség: Ja, gorombaságok. Na igen, hiszen az nem nehéz. Pénzt hazahozni nehéz...

A férj: Ha egy zsákkal van, akkor bizony nem könnyű.

A feleség: Ja, cinizmus. Nem ismeretlen már előtted. Mutatkozz be talán egy másik oldalról.

A férj: Összesen kettő van. Mind a kettőt ismered már.

A feleség: Sajnos. Ismerem és torkig vagyok velük.

A férj: Az oldalaimmal? Nem rossz.

A feleség: Nagyon rossz. Torkig vagyok azzal is, hogy a szavaimnak kifacsard kezét-lábát s azt higgyed, hogy ezzel az anyagi romlás el van háritva a fejünk felől.

A férj: Szépen fejezed ki magad. Anyagi romlás libog a fejünk felett? - hogy én is szépen fejezzem ki magamat.

A feleség: Igenis, anyagi romlás. Tönk széle... Csőd...

A férj: Csőd-közepe? mi? vagy annak is a széle?

A feleség: Hagyd abba a mondat-tornászatot és mondd meg nekem...

A férj: Mondd meg, hogy mit mondjak meg és én megmondom.

A feleség: Azt mondd meg, hogyan költsek el ebből az ötszázból nyolcszázat?

A férj: Hüm.

A feleség: Töröd a fejed?

A férj: Nem töröm én.

A feleség: Hát mit csinálsz?

A férj: Semmit.

A feleség: Vagyis nem mondd meg, hogyan költsek ötszáz koronából nyolcszázat?

A férj: Abszolute nem.

A feleség: Mért nem mondd meg? Nem akarod, vagy nem tudod?

A férj: Ha azt mondanám, hogy nem akarom?

A feleség: Az szégyen-gyalázat volna, mert ha tudod, akkor miért ne akarnád?

A férj: És ha azt mondanám, hogy nem tudom?

A feleség: Akkor tudnám, hogy tudod, csak nem akarod.

A férj: Várj. Zavarodik a fejem. Most már nem tudom, hogy tudom-e, vagy nem tudom, vagy csak nem akarom tudni, avagy nem tudom akarni...

A feleség: A te fejed! Erigy már a fejeddel! (A férj fölkel és föl-alá jár.)

A feleség: Most sétálsz?

A férj: Igen. Parancsod szerint: megyek a fejemmel. Jó, hogy azt nem mondtad, hogy menjek a fejemen. Mert akkor most a fejemen mennék.

A feleség: Hová?

A férj: Hát hová? Az egyetemre. Beke Manóhoz.

A feleség: Ki az a Manó? Mi a manó az?

A férj: Matematikai professzor. Attól megkérdezném, hogy lehetne ötszázból nyolcszázat elvenni?

A feleség: Tébolyult ember. Ezért te az egyetemre mennél egy tiszteletreméltó tudóshoz?

A férj: Valakitől csak meg kell kérdezni! Legjobb ha mindjárt egy szakembertől kérdezem meg.

A feleség: De nagyra vagy azzal a szakemberekkel! Jöjjön ide, ha olyan nagy tudós. Majd én megmutatom neki, hogy ötszázból nem lehet nyolcszázat költeni.

A férj: Hát nem lehet?

A feleség: Nem.

A férj: Biztos vagy benne?

A feleség: Egy kicsit.

A férj: Akkor mit akarsz tőlem? Mért dobod belém ezt a kérdést? Mit borítod fel a kedélyemet? Mért gyújtod fel a lelkivilágom szénaboglyáit? S mért teszed ezt minden elsején, minden istenáldotta, azaz istenverte elsején? Te két dolgot tudsz nagyon jól. Először azt, Hogy ötszázból csakugyan nem lehet nyolcszázat költeni, másodszor azt, hogy ötszázból igenis

lehet nyolcszázat költeni. Mióta az eszemet tudom, mindig azt csináljuk, hogy ötszázból nyolcszázat költesz s azonnal szörnyet halnál, ha csak egyszer, egyetlenegyszer fölmerülne egy másik feladat.

A feleség: Melyik?

A férj! Hogy hogyan kell nyolcszázból ötszázat költeni.

Az asszony elgondolkodik s aztán csendesen azt mondja:

- Hát ez ne is merüljön fel. Nyolcból ötöt?... Nem, ilyen butaságra valóban nem pazarolom a drága időmet.

A GŐZBEN

A vendég jön, fürdőköpenyben, gyékénypapucsos a lábán, ő az áldozat, akit meg fognak masszírozni.

A vendég: Hehehe... hát itt mi van?... hehehe... Már voltam a langyosba, a hidegbe, a melegbe, a lagymatagba, a forróba, a forgatagba és a fürgetegbe...

Legény: Méltóztatott már lenni a szénsavas lekvárba?

A vendég: Méltóztatott. Nagyon üde, hü de üde!

Legény: Méltóztatott már lenni a lekváros szénsavba?

A vendég: Méltóztatott. Nagyon üde. Üde hüde! Nagyon örültem, nagyon erilek.

Legény: Akkor most következik egy kis finom masszázs. Nagyságodat masszírozni, macérozni fogom, mint egy rongyot.

A vendég: Hehehe... Az jól tesz, mi? Hehehe.

Legény: Nagyon jól, nagyszerűt. Nagyságod féllábbal már ugyis a sirban van.

A vendég {döbbenettel}: Miben?

Legény: Akartam mondani, nagyságod féllábbal már ugyis a zsirban van.

A vendég: Hehe. Ott igen. Zsirban igen. Kicsit zsiros vagyok, mi? de azért egészben véve proporcionális, mi?

Legény: Valóban, méltóztatik krokorcionális lenni.

A vendég: Na és hogy megy az? (Mutatja, hogy a masszázs.)

Legény: Méltóztatik ide a deszkára ledőlni, csak könnyedén, mint a pille. Hanyatt, vagy hasmánt. Nagyságod választhat. Nagyságodnak választó joga van, az új törvény szerint.

A vendég (ledől, féloldalt, arccal a publikum felé): Így?

Legény: Akár így is.

A vendég: Mi ez? Hanyatt, vagy hasmánt?

Legény: Egy olyan művelt középosztály, mondhatnám: hanyahasmánt, vagy hasmahanyánt. Méltóztassék talán kissé hanyattabban, ahogy mondják, hanyatt eleganciával.

A vendég: És most?

Legény: Most jön a gyurka.

A vendég: Gyurka? Hol itt a gyurka!

Legény: Most én kezdem gyurkálni nagyságodat, de csak könnyedén, mint a pille, mint a pillemadár.

A vendég: De ne kiclizzen... hehehe... ne kiclizzen... nem látja a finom bőrömön, hogy kiclandós vagyok, tschicklandisch!

Legény: Most kenem a keblet.

A vendég: A keblet kenheti, de olyan finoman kenje, mintha vaj volna a fején. Légiesen kenje, fiatal barátom, mint a zefír.

Legény: Igenis kérem, úgy kenem, mint a zafir.

A vendég: Nem. Tévedés. Hallja? Nem. Olyan finoman kenje, mint a zefir.

Legény: Értem. Mint a kefir. És különösen itt a zsirdomborulatoknál.

A vendég: De mért döff? Mit döff maga engem? Mi maga? szarvasmarha? Miért öklel maga? Mért akar maga engem a szívére öklelni?

Legény: Pardon, csak kenem-fenem nagyságodat.

A vendég (félíg felül): Nekem nem tetszik ez a kene-fene. Egyáltalában, im allgemejnen, mért huzza le a bőromet? Háziur kegyed? vagy szövetezet? Hol itt a pillemadár, amiről beszélt? Überhaupt: a bőrt rajtahagyni! Nem lehuzni a hasról a bőrt. Nem szaladgálhatok egy ekkora hassal bőr nélkül. Azt képzelem, hogy én vagyok a bőrharisnya?

Legény: Ez jót tesz az emésztésnek.

A vendég: Emészet! emészet! Sose eméssze magát. (Visszafekszik.) Csak enyhén... renyhén... lanyhán... lenyhén... Csak csókdossa a tenyerével, mint a galamb a zuzát - (kéjeleg)... halkán... piáno... pianisszimó...

Legény (dalol és ritmusra dolgozik): Száj, száj, szép délibáb.

A vendég (viccel): A szájamat csak hagyja, még az hiányzik, hogy kigyurja a szájamból a fogakat és lerombolja azt a szép új aranyhidat, amit a doktor Kratochvil most épített...

Legény: Nagyságodnak hid van becses szájában?

A vendég (viccel): Van. De csak egyik parttól a másikig. Lánchíd. Sőt. Ferenc József-híd. Gérokk-híd. Eljöhetne hozzám hidvámszedőnek, ahelyett, hogy itt knédlt dagaszt az embe-rekből.

Legény (üvölt): Start! (És egy iramot vesz.)

A vendég (megrémül): Óvás! Halt! halt!

Legény: Csendet kérek nagyságodtól.

A vendég: Megállni! Kiszállok!

Legény: Csendet kérek nagyságodtól.

A vendég: Megállj! Pihenj! Vigyázat! Nicht stürzen! Mázolva!

Legény: Csak még egy pár taktus, nagyságod.

A vendég: Hagyja abba! Az én hasam nem tánciskola.

Legény (trombitál): Trattatata!

A vendég (döbbenettel): Mi az, az Isten szent szerelmére, mi az?

Legény: Most jön a lovasroham! Hajrá! hajrá! Előre! Üsd-vágd, nem apád (gyurja).

A vendég: Elég! Eláll! Rendre! Bitorló! Hazaáruló! Maga azt hiszi, hogy én velem balkáni háborút játszhat? hogy velem nikitázhat? hogy maga egy öttörökötgörogötdögönyöz? Hogy én egy csatatér vagyok és maga egy fujó paripák, aki vágat a holttestemen át, száguldani a kivivott diadalra s otthagyni el engemet összetiporva, hogy itt szedjék össze elszórt csontomat, ha majd jön a nagy temetési nap?... Ká spúr! Maga lehet egy gyurka és lehet én tőlem egy györgy, de engem nem gyur és nem gyür és nem döfölsz és nem dömöcköl. (Ledönti a maszirozó ágyra a legényt és ő kezdi gyurni.)

Legény: De nagyságod!

A vendég: Most jön a gyurka, most jön a kene-fene, most jön a fészkes fene, most jön a lovas-roham és a gyalog-zivatar.

Legény (elhaló hangon): Segítség!

A vendég: Várjon, várjon, most jön még a pillemadár. Majd adok én magának pillemadarat!

PALIZANDER

Határozatba menvén, hogy az ebédlő nem állhat üresen, tehát legalább is egy asztalt és hat széket kell venni bele, elindultam a Teleki-térre, ahol az ilyesmi a legalkalmasabban beszerezhető. Én ugyan amellet voltam, hogy tizenkét szék kell, de ellenfelem azt mondta, hogy az fölösleges, ha annyi vendég jön, hogy hat szék már kevés, akkor ugyanis jobb, ha fölakasztjuk magunkat az ebédlőcsillárra, amely kovácsolt vasból való erős jószág s legalább hat személyt elbir, adott esetben. A Teleki-térre villamoson mentem, de már előtte egy sarokkal leszálltam, hogy olybá tűnjek, mint egy ártatlan járókelő, akit csak véletlenül visz arra az útja. Olvastam, hogy így kell tenni, egy elemi iskolai olvasókönyvben, Tömörkény István »Lóvászár« című novellájában. Általán igyekeztem ahhoz tartani magamat, amit ott kitűnő társunk mond, ő ismeri a néplelket és a nép: nép, a Teleki-téren épen úgy, mint Szögedön a Buza-téren, föltéve hogy ilyen tér van ott. De hogy Debrecenben van, arról biztos tudomást szereztem.

Ártatlan arccal értem tehát a Teleki-térre és végigmentem azon a soron, amelyiken egyetlen butorkereskedő sincs, hogy, ravaszul, onnan kerüljek vissza arra a sorra, amelyiken igenis vannak butorárosok, sőt kizárólag csak azok vannak. Igyekeztem elfogulatlan és kedélyes lenni, ami, jórészen, sikerült is, úgy hogy, mire a butorosokhoz értem és megálltam az első bolt előtt, ezen szavakkal »ebédlőasztal és hat szék«: az árus rám se nézett s csak úgy félfogról vetette oda:

- Az attul függ, van-e vevőszándéka az urnak.

Igy mondta: »az urnak«, ami mégis kissé tultanyaiasan zengett nagyságosurhoz szokott fülemnek.

- Van, - mondtam - van. Ugy nézek ki, mint akinek nincs vevőszándéka?

Ezt kérdeztem s hosszabb bocsánatkérő magyarázatot vártam. De a válasz röviden ez volt:

- Ugy.

- Mindegy. Mégis vevőszándékom van.

- Mi tetszene?

- Ebédlő-asztal, hat szék.

- Az van. Milyen kell?

- Jó.

- Uj?

- Régi.

- Régi nem jó.

- Nem jó? Miért nem jó?

- Mert régi.

- De a régi olcsó legalább?

- Nem. Drága.

- Miért drága?

- Mert régi.

Ez elég röviden volt megmondva. Tovább nem is igen akart tárgyalni velem az elárusító. Ott álltam és zavarban voltam, de ő a világért ki nem segített volna a zavaromból. Nekem kellett fölvenni az elejtett fonalat:

- Jól mehet maguknak.
- Istennek hála.
- Hogy a vevővel ilyen röviden...
- Asztal és hat szék?
- Az.
- Akkor arról beszéljünk. Ciprusfa?
- Nem tudom, mi az.
- Az uriosztály tudja. Kőrisfa?
- Nem. Na. És nem iharfa és nem juharfa.

A boltos megint befagyott.

- Hát? - kérdeztem én.
- Az ur viccelni akar, nem venni.
- Venni akarok, nem viccelni.
- Kell palaszander?
- Pali - mondtam én.
- Pala - mondta ő.
- Pali - ismételtam makacson.
- Akkor hagyjuk - felelte ő és hozzákészült, hogy rágyujtsen egy szivarra. Ez már boszantott. Az is, hogy úgy ragaszkodott a palizander rossz kiejtéséhez, az is, hogy tiszteletlenül szivarra mert rágyujtani. Ugy tettem, mint aki menni akar. De mindjárt láttam, hogy baj lesz, ez a közönyös ember el enged menni. Megint kapitulálni kellett:

- Na, jó lesz az is.
- Mi? - kérdezte ő, vagyis azt akarta, hogy megalázzam magam és kimondjam az ő szavát. - Mi?
- A palaszander.
- Akkor tessék velem jönni a raktárba.

És kulcsokat vett és elindultunk. Ő ment elől.

Áthaladtunk egy nagy udvaron, meg egy kis udvaron, akkor két középudvaron és kint voltunk az utcán.

- Ejnye, - mondtam - ilyen messze van?
- Visszamehetünk - felelt a butoros.
- Miért mehetünk vissza?
- Mert nem muszáj nekem eladni a butort.

Komoran ment tovább. Át egy keresztuccán, aztán hosszába egy uccán és megint keresztbe egy uccán.

- Messze van a raktár a bolttól?

- Nincs - mondta ő. - A bolt van messze a raktártól.

Megérkeztünk a negyedik uccában egy ház elé és egy vasajtó elé. A vasajtót kinyitotta és leindult a lépcsőn. Rettenetes magasságu lépcsők voltak. De már lent volt.

- Borzasztó lépcsők - szóltam én, még fönt.

- Akkor ne tessék lejönni.

- Hogy nézzem meg a butort?

- Sehogy.

- Láthatlanba nem veszek.

- Nem is kell. Ki mondta, hogy vegyen az ur?

Lementem. A butoros petróleumlámpát vett a kezébe és a homályos távolságok felé indult. A petróleum füstölt.

- Füst - mondtam, most már egy kicsit bátortalanul.

- Füst, persze - vágott rá ő. - De az ur segíthet rajta.

- Hogyan?

- Ugyis olyan vicces ember. Kitalálhatja a füstnélküli petróleumot. Itt a palaszander.

És megállt, mert a palizander-osztályhoz értünk. Megnéztem a butort.

- Ez régi?

- Nem. Ez új.

- De én régit akartam.

- Az lehet. De ez mégis új.

- Hol a régi?

- A muzeumba. Palaszanderba nincs régi.

- Hát hová teszik, mikor régi lesz?

- Kidobják.

Nem volt ugyan szándékom, hogy az ócskástól vegyek új butort, de már nagyon meg voltam törve.

- Ez olcsó?

- Nem.

- Miért?

- Mert új.

- Az előbb azt mondta...

- Azt, azt, de ez palaszander. A palaszanderbe megfordítva van.

- Itt az új a régi?

- Nem. Itt a régi nem új.

Ott, a sötét pincében, vörös butoroktól, fekete sötétségtől és zöld petróleumfüsttől körülvéve ez nagyon rejtélyesnek hangzott. Nem gondolkodtam rajta. Megkérdeztem a butor árát.

- Százhusz...

És még mielőtt kinyithattam volna a számat:

- ...forint. Százhusz forint. De nem muszáj megvenni. Mehetünk is.

- Egy asztal és hat szék! Százhusz forint?

- Igen. Hat asztal és egy szék még drágább volna. Töltjük az időt.

Láttam, hogy minden hiába. Megalkudtam százhusz forintban (ezt csak azért mondom, hogy az »alkudni« ígét használhassam) és mentünk vissza a boltba. Ott lefizettem a százhusz forintot.

- Hová parancsolja a nagyságos ur?

Megmondtam a címemet, bucsuztam, de úgy észlelve, hogy már nagyságos ur lettem, erre a kérdésre bátorodtam:

- Mondja, miért olyan méregdrága ez a butor?

- Mert palaszander.

Felhasználtam az alkalmat.

- Pali.

- Hagyja már, nagyságos ur - mondta a boltos és barátságosan a vállamra tette a kezét. - Pala az, nagyságos ur. A butor az pala. Aki megveszi, az a Pali.

A FEHÉR NÉGER

Ezelőtt két évvel járt Budapesten az állatkertben egy néger, aki fehér volt, ez volt a neve: Ama, a fehér néger. A néger elment, ez a jelenet ittmaradt.

A családapa (sétapálcával, keztyűben, cilinderrel a fején): Na, induljunk, induljunk, gyerekek.

A gyerek (a mamához): Hova megyünk, mamuka?

Az anya (a férjhez): Hova megyünk papuka?

Az apa: Hová? hová? A tejutra! Hová mennénk?

Az anya: Ép azt kérdem.

Az apa: Hát hova megy egy tisztos pesti polgár vasárnap?

Az anya: Hát hová?

Az apa: Az állatkertbe.

A gyerek: Hála isten, hogy már kint van. Éljenek az állatok! Éljen a papa!

Az anya: Tiszteletlen gyermek. Ne említsd az állatokkal egy szinten atyádat.

Az apa (jóságosan): Csak hadd a gyereket. Én nem sértődök meg.

Az anya (haragvóan): Te nem. De az állatok.

Az apa: Riza, Riza. Ez megint kezdete valaminek?

Az anya: Nn... nem. A vége.

Az apa: Hát legyen is vége. Kezdd mingyárt úgy, hogy vége is legyen.

Az anya: Hát vége.

Az apa: Na, ne kezd!... Inkább vedd fel, cunus, a fehér ruhádat és az állatkertben megnézzük a négert.

Az anya: Éppen!

Az apa: Mé-mé-mér' mondod te, hogy éppen?

Az anya: Hogy az egész világ rajtam röhögjön. Éppen egy négert megyek megnézni fehér ruhában.

A gyerek: Igaza van.

Az apa! Fogd be. (Oda se néz.)

Az anya: Inkább fölveszem a fekete ruhámat a frézzel.

Az apa: Jó, vedd föl a fekete ruhádat a frázzal, csak gyerünk, gyerünk, gyerünk. Mert okvetlen meg kell nézni azt a fehér négert.

A gyerek: Ujjé! fehér néger.

Az apa (oda se néz): Fogd be.

Az anya: Adolf. Nem vagyok abba a hangulatba.

Az apa (kinosan): Milyen hangulatba?

Az anya: Az én életem nem olyan rózsás. Nekem te ne mondd, hogy fehér néger.

Az apa: Hogyhogy hogy ne mondjam, hogy fehér néger?

Az anya: Nekem csak mondd a négert úgy, ahogy a jó isten megteremtette.

Az apa: Ugy mondom. Fehér néger.

Az anya: Velem ne élcelj.

Az apa: Élcelek? én élcelek? Ez abszolút nem élcelet. Hát nem láttad a plakátot, amelyiken az áll, hogy A m a , a fehér néger?

Az anya: Ne folytasd, ne nagyon folytasd. Ha nekem nincs is az a műveltségem, azért én tudom, hogy A m a , az nem egy néger, hanem egy mutogató névmás.

Az apa (legyint): Igen, igen, a z egy névmás, de e z egy más név!

A gyerek: Igaza van. Ahol igaza van, ott igaza van.

Az apa (oda se néz): Fogd be. (Odanéz.) Haladéktalanul fogd be, vagy lepényre pofozlak.

Az anya: Ugy! Most csak brutalizáld a gyereket. Így van ez, ha egy atya nem áll hivatása magaslatán és anekdótákat mond egy serdületlen gyerek jelenlétében.

Az apa: De anyuskám! Esküszöm a boldogult keresztanyád sirjára.

Az anya: Hihhetetlen. Belevonja a keresztanyám szentemlékü sirját egy ilyen aljas vitába.

Az apa (türelmetlenül): Hát jó, a kalácsára esküszöm.

Az anya: A kalácsára?

Az apa: Igen. A térde kalácsára.

Az anya: Arra?

Az apa: Arra. Amarra. Ki akarok menni az állatkertbe és meg akarom nézni a fehér négert.

Az anya: Szóval ragaszkodol ehhez a buta vicchez?

Az apa: Melyikhez?

Az anya: A fehér négerhez.

Az apa: É n nem ragaszkodom. A néger ragaszkodik.

Az anya: Mondd csak, kérlek, mi az a néger?

Az apa: Mit tudom én? Egy tábornok. Vagy egy viharágyu. Egy néger, az egy néger.

Az anya: Vagyis az a néger: egy néger.

Az apa: Igen, igen: egy néger.

Az anya (határozottan): Akkor fekete. Ha néger, akkor fekete. Vagy fehér?

Az apa (boldogan): Igen-igen. Éppen ez az, hogy fehér.

Az anya (határozottan): Akkor nem néger. Ha fehér, akkor nem néger. Csak nem akarod azt mondani, hogy én néger vagyok?

Az apa: Te! É n azt mondtam, hogy t e néger vagy?

Az anya: Azt mondtad. Azt mondtad, hogy ami fehér, az néger. És én mégse vagyok néger. Érted?!

Az apa: De cunus, értsd meg már, hogy miről van szó!

Az anya: Éppen azt akarom. Svarc auv vejsz tudni akarom, hogy fehér-e vagy fekete?

Az apa: Ahogy vesszük.

A gyerek: Höhöhő.

Az apa (némán ránéz, megrázza a fejét): Ahogy vesszük. (Még egyszer ránéz.) Ahogy vesszük. Amennyiben néger, annyiban fekete, de amennyiben fehér...

Az anya: Annyiban nem néger.

Az apa: De értsétek meg angyalkáim. Ez egy természeti tünemény.

Az anya: Höhöhő.

Az apa (a gyerekre néz): Mit csinálsz?

Az anya: Az semmit. Én kacagok.

Az apa (a gyereket kérdi): Min kacagsz?

Az anya: A természeti tüneményen kacagok. Micsoda természeti tünemény egy néger általában és speciell egy néger, aki nem fekete? Egy fekete, aki fehér? Akkor te is egy természeti tünemény vagy.

Az apa (főlemeli fenyegetően az ujját): Riza. Riza. Mért volnék én egy természeti tünemény?

Az anya: Mert te is fehér vagy és mégse vagy fekete. Vagy talán azt mondd, hogy fekete vagy? Mert te képes vagy arra is. Egy ember, aki azt mondja, hogy a néger nem fekete, az képes azt is mondani, hogy a fehér nem fehér, vagy hogy a fekete nem fekete, vagy hogy a fehér fekete, vagy hogy a fekete fehér...

Az apa: De ki mondta! Én egy percig se állítottam, hogy a fehér nem fekete, vagy hogy a fekete nem fehér, vagy hogy ami fehér, az nem néger, vagy hogy a néger fekete...

Az anya: Akkor mit akarsz?

Az apa: Én semmit. De te rámtámadsz, mint egy fekete haramia.

Az anya: Mi-a?

Az apa (fejetlenül): Hekete haramia. Én csak azt mondtam, hogy az a féger... illetve az a héger... (Abbanhagyja, mert reménytelen.) Na igen. (Esedezve.) Drága kicsi csillagocskám, idehallgass, hiszen olyan egyszerű. Ha a kávéházban hozatsz egy feketét...

Az anya (könyörtelenül): Akkor az fekete.

Az apa (rimánkodva): Hát ne így vegyük. Vegyük úgy, hogy ha a kávéházban hozatsz egy fehérét...

Az anya (kegyetlenül): Akkor az fehér.

Az apa (esengve): Riza. Kibeszélni! Ha hozatsz egy fehérét és azt mondd, hogy legyen benne sok fekete. (Örömmel.) Ez az! igen, ez az...

Az anya (kajánul): Te szerencsétlen! Akkor az egy fehér néger? Akkor az egy kapuciner! Te képes vagy bemenni egy kávéházba és rendelni nekem egy négert, habbal és két kocka cukorral. (Imperative.) De hogy én abból egyem, abból te nem eszel. Azt te iszod meg. Belőlem nem csinálsz emberivót. Én nem leszek egy hanibál.

Az apa: Kanibál!

(Keresztbe rohannak a szobában fel és alá.)

Az anya: Nekem hiába kanibálsz!

A gyerek: Pszt! Stén blejbn!

(Mindaketten megállnak és egyik jobbról, a másik balról ragadja meg a gyereket.)

A gyerek: Mielőtt széjjeltépnétek, mondjátok meg, hogy fehér-e vagy fekete?

VASÁRNAP

Két óra elmult, mindenki megebédelt, az uccán rozmarinszagu cselédek és bajuszpödrő-szagu mesterlegények. Mindenki boldog: munkaszünet van. Fülledt meleg, ólomnehéz levegő, az égen fekete felhők sűrűsödnek, de már tizenkettő óta. Nem tudja rászánni magát az eső, hogy essen. Két öntözőember jön, csikos egyenruhában, sapka a fejükön, a sapka mellé egy-egy szál rózsaszín virág van dugva. Az egyiknek a vállán egy nagy rézcső, a másiknak a vállán az öntöző gumi- vagy vászonkigyó, amelyiknek a végén kupak van, amiből kispriccel a víz. Az öntöző-emberek fiatal és vidám legények, de e pillanatban rosszkedvük van, egészen rossz. Hogyne. Vasárnap délután. És nekik öntözési inspekciójuk van, végig kell locsolniuk ezt a ronda Váci-utat. Mi mindent lehetne csinálni ehelyett, például a ligetben, a ringlispilek körül, esetleg az Angol parkban is, ámbár oda már elég nagy a belépti. Még lány is kerülne s igen kitűnően lehetne végezni ezt a gyönyörű vasárnapot. Na igen, de ha spriccelni kell.

Megállnak a kövezetnek annál a darabjánál, amelyen egy kis vastábla van. Azt felcsapintják, hogy hozzálassanak a munkához. Közben följebb tolják a homlokukról a sapkájukat, megvakarják a fejüket. Az egyik fölnez az égre, a másik ezt mondja:

- Az istenit. Eshetne.

Igen, eshetne, mert a felhők feketék és csakugy lóg belőlük az eső. De ha egyszer nem esik. Nem kezdik el a spriccelést, látni rajtuk, hogy az esőt várják. Inasgyerek megy el mellettük, mingyárt észreveszi, miről van szó és odaszól az öntözőknek:

- Gyerünk csak. Lehet már kezdeni; nem lesz itt eső karácsonyig.

- Kuss - mondja az egyik öntöző és a vállán lógó gumikigyóval utána legyint a gyerekek.

A gumikigyót ugyanis nem csavarták még rá a rézcsőre. Hátha. Hátha elered az eső. De nem ered el. Rá kell csavarni a kigyót a rézcsőre. De azt a csákányforma vas-szerszámot, amivel a vizet kinyitják, még most sem fordítják el. Hátha. Hátha nem lesz rá szükség.

A villamos váltó-igazgatója, a gyerek, akinek szintén nincs vasárnapja, nézi a szenvedést és veleérez a két pehhes spriccelővel. Szól is:

- Mingyár esik. Egy félórába se tart.

Ezt ugyan a jóakarát diktálta, de, mert egyelőre nem esik még, az öntözők ezt is gunyosra magyarázzák, s az egyik megadja rá a választ:

- Kuss.

A másik elfordítja a csákányt, az egyik irányítja a csövet:

- Srr! - mondja a víz, ahogy kidugja az orrát a gumikigyó szájából.

- Hoa-hopp! - mondja a csővezető lagymatagon, inkább szokásból.

Azonban az öntözés csak úgy átabotába történik, nagy fehér darabok maradnak a kövezeten szárazon. A spriccelő nem céloz, nincs kedve, boszuságában oldalba spricceli a villamos-kocsit. Nem árt neki, lakkozva van.

Lanyhán felöntözik még a lábuk közvetlen környékét, vigyázva - mégis vasárnap van - hogy a cipő el ne vizesedjék, a csákány elcsendesíti a vizet, megint a vállukra vetik a rézcsövet és a gumikigyót. Mennének is tovább.

De sárga villám pislant el a házak felett, az ég megdördül és kövér cseppekben hullani kezd az eső.

A spriccelők állnak, kicsit már boldogan nézik, hogy elég kiadós lesz-e? Lesz. Néhány perc alatt fel van öntözve az egész Váci-ut. Több nem is kell. Cső és gumikigyo nélkül csinálja az isten, de, meg kell hagyni neki, egész jól csinálja.

Fajeramt. A spriccelők ragyogó arccal baktatnak odébb. Lehet már a ligetbe menni. Nagyszerűen lehet, mert az eső még esik, de a nap ott bujkál már az egyik nagy gyárkémény felett.

A villamos-igazgató, a gyerek, önérzetesen kiabál utánuk:

- Na ugy-e, megmondtam!

A spriccelők visszafordulnak és igen kedvesen mondja a rézcsöves:

- Fogd be.

A gumikigyo kiegészíti:

- A pofád.

És eltűnnek a szemem előtt.

A LAPDA-ÉPOSZ

Részlet akármelyik napilap elmúlt vasárnapi sportbeszámolójából. Az esemény, amelyről szó van - hogy mindenki megértse, ideírom - magyarjaink győzelme az osztrák ármány ellen a bécsi Hend and Fiess football-egylet pályáján. Magyarjaink (rózsák fakadjanak lábaik nyomán!) 4:1 arányra verték a bécsieket. A magyar kaput Zsák védte. Zsák. Zsák. Zsák. Zsák. Zsák. Zsák. Zsák.

(Kezdődik:)

...Bömböletes éljen reszketteti meg Vindobona kék egének aranyszárnyu kapuit. A mieink jönnek. Nyurgányi fiuk, mindmegannyi ugyanannyi; daliák a szó leghizelgőbb értelmében. Ikrás lábuk a földet éri, combjuk közvetlenül az al-szár felett következik, melyen a csodadomboru mellet foglalnak helyet, fejük legfelül göndörödik. Sok édes női szem dobban meg a délceteg leventék láttára. Borbás, a kapitány lendül az élen, kezében bodorodó háromszinű zászlót csókolgat a vasárnapi zepfir.

- Ez Borbás! - suttogják a beavatottak és szájról-szájra röppen a hír:

- Ez Borbás!

S bizonyos megnyugvás hegedül bele halkan a szivekbe. Itt, honunk határitól háromszáz-harminc kilométer távolságban, itt, ahonnan messze kell utazni, míg az ember hegyet láthat, itt oly jól esik tudni, hogy Borbás izomzatában fekszik nemzetünk becsülete; több: országunk mentsvére; több: minden és semmi!

És ahogy kint vannak a zöld gyepel borított végtelen síkságon, a bíró is kiszökell.

- Go on! For ever! What is news! Daily Graphic! Leslies Weekly! - hangzik a buzdító szózat a mi hőseink, a mi népünk válogatottjai felé.

A bíró könnyedén csettint nyelvével. Mint megannyi szarvasünnő inálnak a magyarok. Közepütt a lapda. Egészen gömbölyű. A half-center offsideot lő, puha árnyalással. Kerek Izsák, a bal-back, ápolja a lapdát, csavaros lábrángással szédíti ellenfeleit, akik nem bírják az iramot. Most Kőmives Kelemen rohan fel, simított és csiszolt billentyűmenettel. Már-már mintha, de mégsem. Az égre komor viharfelhők szenderednek. A színhely áttételt szenved, a játék a magyar kapu elé torlad.

Ki áll magyarok kapujában? Ki áll amott a szírttetőn? Ki vagy te bánat embere? Ki az, mi az, vagy úgy? Igen, ez a hatalmas Zsák, a pöttön gyerek, akit kultuszminiszteri engedéllyel váltottak ki az elemi iskola I c) osztályából, melyet tavaly kellett volna diadalmasan elvégeznie. Zsák áll a kapuban, a kapu zsákban áll s az áll a zsákban kapu, míg a kapu az állban zsák. Tévelyítő gondolat. Gondolatzsák, eszmezacskó. Ez a kis gömböc, aki duda gyanánt magaslik ki a hórihorgas kapuból, ledobban a lapda elé, mely már a hálót surolja homlokával; meglátni és megszeretni egy pillanat műve volt, mert a lapda jobbról pöndörült és balra dürgött, de láthatólag a tangens irányában akart cölöpölni. Emberére akadt azonban Zsákban. Ez a sudár óriás sivó fenevadként vetette magát a görgetegszerű lapdára. Percekig tusázott vele, tuslakodott benne, tuskározta azt. A lapda hörgött és harácsolt, de Zsák lebirkózta őt. A napóleoni hadjáratok óta, aki pedig négy piramidoról tekintett alá az évezrek sivatagába, nem látott ilyet a tribünök közönsége:

- Hurrá! - harsant fel az ajkakon s fölzendült a jól ismert futballvers, amely játszi kedvteléssel ösztökéli a mi zsákunkat:

Zsák hátán fót (fault),
Kibe tū sose vót (vault)...

S utána többen ezt énekelték kipirult arccal:

Elszakadt a zsák,
Kiömlött a mák,
Azér' ugat a kis pudli,
Mert nincs máma mákos nudli.

Zsák mámorittasan rugta oldalba a lapdát, úgy hogy az nyüvitett a fájdalomtól. A mieink pedig a jobbközépen már vitték is azt. Egyre közelebb, mindegyre közelebb. E rovat nem alkalmas a föllengző költői leírások eszközölhetésére. De lehetetlen nem vázolnunk e pillanatot, melyet vázolnunk lehetetlen. Majom Pali ment elül, mögötte Érc Barnabás és Kohn Arnold futottak, nem futás volt e futás, hanem a szárnyszegett sas zuhanó mozgalmassága. Tintalusz Hebrencs a box-calf csatár, diktálta a speedet, mely mihamarabb észvesztő orkánná sebesedett. A másodperc tört részei alatt másfél méterrel a mieink már ott voltak az osztrák fonadék előtt, mely bevehetetlennek látszott. Szilaj Manó azonban sevró-lakk métercentnerünk szuronyt szegezve öblögetett a kapu felé. A lapda hármat trendelizett és Tinódi Sebestyén széles ecsetkezeléssel helyezte el az osztrákok világot jelentő deszkáján.

- Never Mór! - hömpölygött a lelkes üdv magyarjaink felé. Egyesek Zsákot kapták vállaikra, mások Zsákot emelték a magasba, ismét mások Zsákot ünnepelték s voltak olyanok is, akik Zsákkal ajkukon mentek a küzdelembe:

- Vagy ezzel, vagy ezen, - szóltak az anyák s büszkén mutatták meg fiaiknak, hogy mi egy magyar Zsák.

Half-time.

A fiuk gőzölgő pirkadással fogyasztották rövid reggelijüket. Kiküldött munkatársunk azonnal felkereste Zsákot öltözőjében. A sarokban feküdt, mint egy Zsák. Munkatársunkat azonnal megszólítással tüntette ki:

- Még sok dolgunk lesz a második félidőben - mondotta és intett munkatársunknak, hogy haladék nélkül távozzék, mert láb-in-izomzati pótgyakorlatait óhajtja elvégzendő tréning szempontjának alapján.

Igy folyt le a második idő is. De mért folytatnám? Akik ott voltak, sosem fogják elfelejteni a pillanatot. Akik nem voltak ott, sosem fogják elfelejteni, hogy ott voltak és nem felejtették el, amit elfelejtettek. Mégcsak Zsákról kell néhány egyszerű szóval megemlékezni. Csodákat művelt és finom tónusai a legelkényeztettebb gurmandot is kielégítették. Megdöbbentő ékesszólással végezte munkáját s szédületes fortékat és fortisszimókat fogott a lapda hurozatán. Lehetetlen meg nem állapítani róla, hogy Zsák ma klasszist képez és pedig legjobbaink sorában, Munkácsy Mihálylyal, Sauer Emillel és Szentjóni Szabó Lászlóval egy napon említhető.

E vázlatos és száraz jelentés után lapunk olvasói holnap kapják a részletes beszámolót. Eredmény 4: 1, a józan ész rovására.

NYUGALOM

(A férj ül az asztalnál és levelet ír. A felesége nézi, míg meg nem szólal.)

A nő: Na és most mit csinálsz?

A férfi: Én most szép nyugodtan egy levelet írok. Amit ugyan magadtól is kitalálhattál volna, mert egy ember, akinek toll van a kezében és levélpapír van az orra alatt, az az ember biztosan nem tenniszezik és biztosan nem is biliárdozik, hanem minden valószínűség megvan arra, hogy az az ember levelet ír. Máskor mást feleltem volna neked, de mióta elhatároztam, hogy szép nyugodt ember leszek, azóta akármit kérdezhetsz és én akármire felelek.

A nő: Kinek írsz?

A férfi: A Bródbejszer Jánosnak írok, aki tegnap a kávéházban pofonvágott.

A nő: Kit?

A férfi: Kit? Engem.

A nő: És te visszavágtad?

A férfi: Nem; ha tegnapelőtt vágott volna pofon, akkor standepé visszavágtam volna, de amióta elhatároztam, hogy szép nyugodt ember leszek, azóta nem vágtam vissza, hanem szépen nyugodtan megirom neki, milyen helytelen és illetlen az, hogy ő engem pofonvágott.

A nő: Kár, hogy nem tegnapelőtt vágott pofon.

A férfi: Miért kár?

A nő: Mert tegnapelőtt visszavágtad volna és tegnap nem történt volna meg veled az a szégyen, hogy egy Bródbejszer mir-nix-dir-nix pofonvág.

A férfi: Nekem te beszélhetsz! Én egy szép nyugodt ember vagyok és az megszűnt, hogy te engem felhuzzass és én ugorjak neked. Á. Az megszűnt. Á.

A nő: Bé.

A férfi: Bé? Azt mondtad: bé?

A nő: Azt mondtam: bé.

A férfi: És miért mondtad azt, hogy bé?

A nő: Mert te azt mondtad, hogy á.

A férfi: Hát ennek vége. Hogy te engem felhuzzass és én ugorjak neked, annak vége. Hogy te bét mondj, mikor én át mondok, annak vége. Á.

A nő: Á.

A férfi: Mit mondtál?

A nő: Azt mondtam: á.

A férfi: Mért mondtad te azt, hogy: á?

A nő: Az előbb azt mondtam bé és az nem volt helyes. Most azt mondom, hogy á, talán ez sem helyes?

A férfi: De helyes. A leghelyesebb. De hogy te engem felhuzzass és én ugorjak neked, az nincs. Én egy szép nyugodt ember vagyok ezentul. Én vagyok a Deák-szobor a Lojd-palota előtt... én vagyok a sóbálvány a bibliából... én vagyok a nyugalom oszlopa.

A nő: Na, oszlopnak nem vagy elég vékony.

A férfi: Parancsolod, hogy midert viseljek? Kérlek! A te kedvedért füzőbe fogom szorítani rengő-ringó derekam. Jó? Én leszek a vékony deszka kerítés. Jó? Sétapálcika leszek és te a kezembe veszel és sétálni fogsz velem. Jó? Egy szalmaszál leszek, amellyel majd limonádét szopogatsz, hogy fulladj meg rajta. Mert nem, nyuszingó, nem, te engem nem üttetsz meg a gutával. Hojoj! Hol vagyok én és hol a guta?

A nő: Komárommegye csallóközi járásában.

A férfi: Mi?

A nő: Guta, nagyközség. 1035 házzal és 7834 magyarajku lakossal.

A férfi: Mi?

A nő: Guta. A Vágnak az érsekújvári Kis-Dunába ömlésénél. Sré-vizavi. Jelentékeny halálszatot üz.

A férfi: Mi?

A nő: Guta. Postahivatala van. A tutajozás ott igen jelentékeny.

A férfi: Hja ugy!?! Tehát már tutajozni is akarsz az idegeimen? Eddig csak szánkáztaál és csorkoláztál rajtuk, ezentul már tutajozni is fogsz? És csónakázni? Mi? Azt is? Kérlek, holnap elmegyek a Plöki és Házhoz és veszek egy szandolint. És ha azt kérdik, hogy minek, akkor megmondom, hogy a feleségemnek, aki regattázni akar az idegeimen. És adjanak egy csónakázó-dresszt is, kis sapkával. És adjanak egy ródli is, hogy a feleségem télen ródlizhasson is az idegeimen. És tanulj meg spiccelni a Nizsinszkitől, hogy balettet is táncolhass az idegeimen. Hogy eljárhasd rajtuk a poloseci táncokat.

A nő: Poloveci.

A férfi: Poloseci. Péterváron lehet poloveci, de itt Pesten csak poloseci.

A nő: Ahogy gondold.

A férfi: Én, mejnerzejc, sehogyse gondolom. Én csak úgy gondolom, hogy annak, hogy te engem felhuzzass és én ugorjak neked, annak már befellegzett. Itt, barátom, rendben vannak az idegek. És ha gombostűket szurkálsz belém és ha kalapáccsal ütögeted a fejemet, itt akkor is nyugalom van.

A nő: Hála Istennek.

A férfi: Ne rendezz hálaadó istentiszteletet, arra itt semmi szükség. Én egy szép nyugodt ember vagyok. És egy nyugodt ember, az egy nyugodt ember. És itt egy nyugodt emberrel állunk szemben.

A nő: Állok.

A férfi: Állunk!

A nő: Állok, mondom.

A férfi: És mért, ha szabad csengenem? És mért, ha szabad könyörögnöm? Ha szabad kuncorognom. Mért? Mért srófolod te ki az én szavaimat? Mért állok és mért nem állunk?

A nő: De kérlek, mert csak én állok egy nyugodt emberrel szemben.

A férfi: Hol? Hol állsz te egy nyugodt emberrel szemben? Mutasd meg nekem azt a nyugodt embert.

A nő: Itt, itt, az Istenért, hiszen te magad mondtad.

A férfi: Az mindegy: akárki mondta.

A nő: És én csakugyan állok a nyugodt emberrel szemben. De te nem.

A férfi: Ugy? Te igen és én nem? Amit te tudsz, azt én nem tudom? Én nem? És miért nem? Miért nem?

A nő: Mert te ülsz.

A férfi (felugrik): Hát tudod mit, én már nem is ülök. Én már állok. És tudod mit, én már nem is állok. Én már megyek. És tudod mit, én már nem is megyek, hanem rohanok. És tudod mit, én már nem is rohanok, hanem úgy vágom pofon háromszor en-suite a Bródbejszer Jánost, hogy az eget pattogatott kukoricának nézi és megtudja, hogy egy szép nyugodt emberrel nem lehet kukoricázni. Agyé.

MADÁRHANGOK

- Ramage des Oiseaux. -

Kint voltam az állatkertben tegnap délután; ne féljenek, nem találtam semmi rendetlent, nem akarok megszidni senkit, nem akarok jobban-tudni semmit, nem akarok felvilágosítani, helyreigazítani, remonstrálni, demonstrálni, nyugodt polgári egyénként voltam kint, sétáltam a lábammal, szittam a levegőt orromon át a tüdőmmel, néztem a fülemmel, hallgattam a szememmel, így csináltam, úgy csináltam, tudja Isten hogy csináltam, hacacárehacaca. Láttam, hogy a róka ravasz, hogy móka a tavasz és a foka a kavas; a foltos hiénára még a tavalyi foltok voltak rávarrva, a mosómedve mint egy Iluska csak áll a patak partján és mossa, mossa, ugyanugy, mint Ágnes asszony; a vízi állatok nagyon tüzesek, a tüzi legények nagyon vizesek (mert már melegebbek az idők). Hiányzott ugyan az én jó Taszilóm, az állatkerti főrendező, és - fene a maliciámat - egy pillanatig arra gondoltam, hogy hat óra után már ő is visszavonul, de aztán rendreutasítottam magamat, hogy nem illik Taszilót, a kedves derék Taszilót még gondolatban sem megbántani s tovább sétáltam a tüdőmmel, néztem a lábammal satöbbi, lásd fentebb.

Minden rendben volt, sőt még némi öröm is kipirkadt belőlem, látván, hogy a szimfónikai zenekagylokat elhordták és a zenészek Isten szabad ege alatt huzzák a dalt a jó Isten hóna alá. A Tannhäuser nászindulójától kisérve haladtam el a kised tó mellett, melyben hosszulábu, elegáns gólyák, kócsagok, daruk és egyéb kalapdiszek lépdegélnek, megannyi freystadtler lovagokként, el, el a madárház felé, amelyben kis énekeseink laknak. S a kis énekeseink kalitkáján íme mire bukkantam! Nagyon okos és bájos dologra. A kalitkában nyüzsögnek a madarak, s az ördög jobban tudja, hogy melyik melyik. Ezen segitendő, a vasrácsra fel van szögezve mindegyik madárnak a fotográfiája. De nemcsak fotográfiája, hanem személyleírása is. Így:

»Erdi pityerke, magassága tiz centiméter, hossza huszonkettő, szélessége öt, köbtartalma harminc deciliter, tollainak színe sárgába vesző kékes-zöld a szárnyon, míg a nyakon inkább kékbe vesző zöldes-sárga és a farka tövében zöldbe vesző sárgás-kék.«

S aztán még egy felvilágosítás:

»Hangja: pityeripityeripittypittypitty.«

És így igen érdekes madárhangok vannak. A mezei ibrik például ezt mondja:

- Rutyutyunyihaha.

A lilamitugrásnak a hangja ez:

- Cipegecipegecupp.

Elgondolkoztam, mert ez nálam hamar megesik. Azon a nagy kalitkán gondolkodtam el, amelyben én is élek, a többi madarakkal együtt, szóval Budapest jutott eszembe, s elhatároztam, hogy megpróbálok én is ilyen személyleírásokat eszközölni madártársaimról és kiszögezem a kalitkára, hadd lehessen felismerni őket. Itt vannak a próbák:

*

Hordár-madár.

(Trogerus arcticus et antarcticus.)

Feje veres, kis rézlemezzel ellátott, tollazata kopott. Orra megnyult és horgas, zsidó madarakéra emlékeztető. A sarkokon fordul elő, úgy az északi, mint a déli sarkon. De a déli sarkon ritkábban, mert akkor ebédelni szokott menni. Lassan és méltóságteljesen lépked,

különösen ha megbízása van. Rendesen igen sok gyermeke szokott lenni, akiknek számára egy szobából és konyhából álló meleg fészket épít, amelybe este maga is visszavonul. Hangja: »Denagyságosurcsaknemkívánjahogyháromhatóséradobutcábólafiletorigátmenjekojojoj«.

K o c s i s k a .

(Inimicus vitae, gorombus.)

Magas emelvényen él, melynek alul négy kereke van, ennek többnyire kocsi a neve, bár külső megjelenése nem is egészen olyan. Fent, elül, a mellső végtagok egyikéből fapálcika nyulik ki, melyre bőrfonál van erősítve, a bőrfonállal pattogtatni lehet s e pattogtatással kíséri e szárnyas azokat az életmegnyilvánulásait, melyek miatt a g o r o m b u s melléknevet kapta. Vannak, akik azt mondják, hogy ez a madár nem az ornitológiába, hanem az orditológiába tartozik. A kérdés egyelőre nincs eldöntve. Megszelidíthető, de csak egészen nagy összegekkel. Hangja: »Akutyaisteníthátloptaménalovamat meg a cejgothogymagaittegyforinttalakarjakiszurniaszememetmáskormegnézemkiteresztekfela-kocsimranyavalyatörjeki«.

J e g y s z e d ő s i - r u h a t á r o s .

(Garderobius molestans.)

Különösen kedvező talaj számára a színházak mocsaras környéke, melyben vadon tenyész. Felismerhető azokról a zsinórokról és sujtásokról, melyekkel a színházigazgató sujtja őt. Ez egyébiránt az egyetlen, amit a színházigazgatótól (Director haperer) kap, úgy hogy teljesen a ragadozásra van kényszerítve. Jellemző, hogy áldozatát, melyet már igen messziről kiszemel, csak felsőruhájától fosztja meg, aztán menekülni engedi. Néha megrozsdásodik, ilyenkor csikorog, a fogainál fogva, s legjobb borraivaló nevű kenőccsel megkenni. Hangja: »Méltóztatikparancsolnihogykikészítsemmeravéginnagyatolongássokszemétemberjárídemihozzánk«.

C s ő r ő s e l l e n ő r .

(Undorca electricus.)

Vidám madaracska, mely egész életét ugrándozással tölti. Egyik sárga kalitkáról a másikra szökdel, amiben nagy segítségére vannak lábai, melyek lefelé a földig elérnek. Csak ott jelenik meg, ahol előzőleg már a kalauzusz-madár fészkel. Csőrét mindenüvé és többbizben is bedugja s mindenütt kis színes cédulákat keres, s ha megtalálja őket, akkor boldogan gögicsél. Hangja: »Kerremajegyetturaimkerremajegyetturaimholnincsjegytessékváltani«.

*

A többi madarokról szóló részletes leírással még nem készültem el. A mű azonban nagyon terjedelmes lesz s valószínűleg az Akadémia segítségével fogom kiadni. Egyelőre azonban még nem vagyok tisztában azokkal a hangokkal, amiket a pályaudvari-portás-madár szokott használni minden vonat elindulása előtt. Valószínű, hogy mihamarabb ezt is megfejthetem s akkor az egész tudományos anyaggal a közönség elé lépek.

PETÚR MEG A DINNYE

A nagyságos ur és a nagyságos asszony terített asztal mellett ülnek, amelyen, tányéron, csak egy sárgadinnye van. Lehetőleg ne legyen kasirozott, hanem igazi. A nagyságos ur fogpiszkálóval turja a fogait, mint aki boldogan evett, közben cipog is hangosan, vagyis nevetlenül szivja a fogát.

A nagyságos: Hát ez? Ez. Ez itten?

A nagysága: Dinnye. Melóne.

A nagyságos: Látom.

A nagysága: Mit látsz?

A nagyságos: Hogy dinnye.

A nagysága: Nincs ráírva.

A nagyságos: Mégis látom. Hát látod, ez vagyok én. Mégis látom.

A nagysága: Ha látod, mér' kérded?

A nagyságos: Hogyhogy mér' kérdem? Mér' kérded, hogy mér' kérdem? Nem azt kérdem, hogy dinnye-e, mer' azt látom, hanem azt kérdem, hogy görög-e?

A nagysága: Mer' azt nem látod?

A nagyságos: Nem, az istenfáját.

A nagysága: Az istenfáját azt látod? Hogy görög-e, azt nem?

A nagyságos: Nem.

A nagysága: Szóval a nemzetiségét óhajtod? Kérlek. Nem görög. Szerb. Vagy bulgár. Vagy cernagóric...

A nagyságos: Nem úgy értettem, Jeti, te nagyon jól tudod, Jeti, hogy nem úgy értettem. Tudod, hogy mit mond Petúr a Bánkbánban?

A nagysága: Azt mondja amit akar, akar a Bankbanban, akar a Zugligetben.

A nagyságos: Petúr azt mondja, Jeti, és pedig nem a Zugligetben, hanem a Bánkbánban mondja: Görög, gubás, bojér olasz, német, zsidó... nekem az mindegy, ha fejét a korona disziti.

A nagysága: Mit gagyogsz felnőtt férfi étedre? Láttál már gubás dinnyét, vagy bojér dinnyét, vagy zsidó dinnyét? Láttál? Petúr?

A nagyságos: Nana, Jeti. Mér' nem kérded, hogy láttam-e olyan dinnyét, amelyiknek a fejét korona disziti? Hallatlan, Jeti.

A nagysága: Mit fitogsz a latin műveltségeddel? Mit fitogsz Petúr?

A nagyságos: Nem fitogok.

A nagysága: Én gyöngé nő vagyok, én nem járhattam gimnáziumba, mer akkor még nem volt, ha lett volna és ha jártam volna, akkor talán meg tudnám mondani neked a dinnye nemzeti-ségét.

A nagyságos: Lasz ab, Jeti, lasz ab. Te tudod, hogy épen azt mondtam evvel az idézettel, hogy engem nem a dinnye nemzetisége érdekel. Csak azt akartam megtudni, hogy ez a dinnye görög-e vagy sárga?

A nagysága: Ugy? Te viszont azért jártál gimnáziumba, hogy tőlem, védtelen nőtől, tudakold, hogy ez a dinnye görög-e, vagy sárga?

A nagyságos: Vagyis nem vagy hajlandó elárulni, hogy ez a dinnye görög-e vagy sárga?

A nagysága: Hajlandó vagyok.

A nagyságos: Akkor mér' nem árulod el?

A nagysága: Mer' már megmondtam, hogy nem görög.

A nagyságos: Többet nem mondasz? Ha többet mondanál, az indiszkrécio volna evvel a görhes dinnyével szemben?

A nagysága: Többet nem, mert ebből minden kétlábu kitalálhatja a másik eshetőséget.

A nagyságos: A másik eshetőség az, hogy én négylábu vagyok? Mi?

A nagysága: Nem. A másik eshetőség az, hogy ez a dinnye sárga.

A nagyságos: Hála. Istennek hála.

A nagysága: Mit imádkozol?

A nagyságos: Azt imádkozom, hogy végre egy saját háztartásomban élő görögdinnyéről megtudhattam, hogy sárga.

A nagysága: Ezt egy kétéves gyerek is megmondhatta volna neked.

A nagyságos: Hol? Hol az a kétéves gyerek? Honnan vegyem én itt a kétéves gyereket? Szüljek egy gyereket és mingyárt egy kétéves gyereket szüljek, hogy megmondja nekem a szőnyegen forgó dinnyéről, hogy görög-e vagy sárga.

A nagysága: Ha az uccán megkérdezed, akármelyik kétéves gyerek megmondja.

A nagyságos: Eszerint én ezt a dinnyét vigyem most le a uccára? Kérlek. (A dinnyét a hóna alá fogja.)

A nagysága: Ne vidd le.

A nagyságos: Hát mit csináljak vele?

A nagysága: Isten! Isten! Egyél belőle.

(A nagysága felveszi a kést és, kaján örömmel, mintha egy férfiba szurná, beleszur. A nagyságos érzi, hogy nekiszól ez a késszurás. Reagál.)

A nagyságos: Sárgadinnye?

A nagysága: Az, az. Megmondtam. De látja is, aki nem vak. (A dinnye tényleg zöld.)

A nagyságos: Én zöldet látok.

A nagysága: Pedig sárga.

A nagyságos: Vagyis én vak vagyok? Vak.

A nagysága: Nem. De a dinnye sárga.

A nagyságos: Ha sárga, akkor mér zöld? Nem lennél szives ezt megmondani?

A nagysága: Mer csak kívül zöld. Belül sárga.

A nagyságos: És ezér kívül-belül sárgának nevezték el?

A nagysága: Annak. De nem én neveztam el. Nem is voltam ott, amikor elnevezték.

A nagyságos: Azt akarod mondani, hogy nem vagy a felelős szerkesztője ennek a dinnyének? Hogy nem vagy a körösztyanya?

A nagysága: Igen. És hogy nem vagyok benne ebben a dinnyében.

A nagyságos: Kár. Milyen kár!

A nagysága: Mér kár?

A nagyságos: Mer ha benne volnál, akkor felkapnám és kihajitanám az ablakon.

A nagysága: Nem volna hasznod belőle.

A nagyságos: Nem? Agglegény lennék. Hojóhopp!

A nagysága: De a dinnye mégis sárga lenne.

A nagyságos: Énmiattam ottsárgulhatna, amig meg nem zöldül.

A nagysága: Ha belül megzöldülne, akkor zöld dinnye lenne belőle.

A nagyságos: És a héja?

A nagysága: A héja egy madár.

A nagyságos: De a dinnye héja, Jeti, a dinnye héja?

A nagysága: Ilyen nevű madár nincs.

A nagyságos: Nem úgy értem. De hogyha a dinnyének a héja sárga volna, akkor a dinnye zöld dinnye lenne? Hallatlan, Jeti, hallatlan! (Megkóstolja a dinnyét.)

A nagyságos: Édes, ez a dinnye nem édes.

A nagysága: Édes, ez a dinnye édes.

A nagyságos: Nem édes, édes. Meg kell cukrozni.

A nagysága: Nem kell megcukrozni, édes, mer édes. Csak azért nem édes, mer édes tésztát ettél előtte.

A nagyságos: Ne ettem volna édes tésztát? Mér nem mondtad, hogy azért főztél édes tésztát és azért tálaltad be ide, hogy ne egyem belőle? Mér nem mondtad, hogy a tészta csak egy átmeneti állapot a dinnye felé? Hogy ez csak interregnum? Mér nem mondtad, hogy a tészta után egy hómó régiusz jön, aki előkészíti a dinnyét? Aki bejön, meghajtja magát és azt mondja: Igzipzilan vagyok, kedves felesége önagysága megbizásából jövök, jelentendő, hogy utánam a dinnye következik? Mer mindezt mondani kellett volna.

A nagysága: Hogyne. A Lipótmezőn, de ez itt a Csalogány-ucca, itt nem lefetyelünk ilyen számárságokat, itt, akinek józan esze van, tudja, hogy a tészta után, ha nagyon édes, várni kell, csak azután ehetjük a dinnyét.

A nagyságos: Várni?

A nagysága: Tényleg.

A nagyságos: Hötyötyö. Ne építsünk várótermet? Talán írjuk is rá, hogy »Első és második osztályu váróterem?« Talán azt is írjuk rá, hogy »dinnyeevők kísérőinek tilos a tányérra lépni.« És hogy »a perrónjegy, ami a dinnyébe való belépésre jogosít a portásnál kapható?« És állítsuk oda a portást és az kiabálja: »Budapest, Rákócscsaba, Vámospércs, Sepsiszentörgy, Sárga-dinnye, tessék beszállni!«

A nagysága: Ne, ne. Hanem a tészta után egyél egy falat kenyeret.

A nagyságos: Mi-hit?

A nagysága: Kenyeret.

A nagyságos: Kenyeret? Hát az a keresztelő Szent János, aki a dinnyét megelőzi?

A nagysága: Nevezd annak, de egyél.

A nagyságos: Nem eszem. Eszem ágába sincs, hogy eszem. Ha dinnyét eszem, akkor elvből nem eszem kenyeret. Nem azért eszem dinnyét, hogy kenyeret egyem. Rabok legyünk, vagy szabadok; vagy kenyeret együnk, vagy dinnyét. Mondtad volna, hogy a tészta után kenyérevés jön...

A nagysága: Akkor ettél volna?

A nagyságos: Akkor se ettem volna, akkor is a tészta előtt ettem volna kenyeret. És ha a dinnye előtt kenyeret egyem, miért nem ettem a kenyér előtt dinnyét?

A nagysága: Mi ez?

A nagyságos: Ez a paritás, amit a kenyér joggal megkövetelhet. És különben is. Micsoda butaság? Mióta sütik a kenyeret cukorral? Mér édesitené meg a kenyér a dinnyét? Ha megédesitené, akkor Nagysurányban mér cukrot sütnek, mér nem kenyeret főznek?

A nagysága: Nem, a kenyérnek nem ez a szerepe.

A nagyságos: Szerepe van? Hát mi a kenyér? Egy Csontos? egy Hegedüs Gyula? Talán az a szerepe, hogy a tésztától elvonja a cukrot? Akkor mér nem pakolják a cukorbetegket a kenyérbe? És akkor mér akarod énbelém tömni a kenyeret? Tömd a dinnyébe. Én már ettem máma kenyeret, a dinnye még nem evett.

(Állnak az asztal mellett, a nagyságának a kés van a kezében, a nagyságosnak az egész dinnye, támadásra készen, szikrázó szemmel)

A nagysága: Nem, nem tömöm a kenyeret a dinnyébe.

A nagyságos: És mér nem, ha szabad informálódnom?

A nagysága: Mer a dinnye nem tud megfulladni.

A nagyságos: Én tudok, Jeti? Én tudok, mi?

A nagysága (roppant megvetéssel): Nem tudom, de egyszer megpróbálhatnád. (Kimegy.)

A nagyságos (diadalmasan utána kiált): Csak ön után, nagyságos asszonyom, csak ön után!

A BÖJTRŐL

Asszonyom, önhöz már annyian intézték soraikat, hogy rózsaszínű fülének botocskája már meg sem mozdul egy ilyen újabb megszólítás hallatára. Asszonyom, én megmondom nyíltan és határozottan, hogy midőn ez elegáns, könnyed és franciás címzést kiejtem, a világon senkire sem gondolok, mert sem Budapesten, sem Európa összes fővárosaiban nincs egyetlen nőnemű teremtés, akit én e megszólítással illetni szoktam volna. Elárulhatom, hogy úgy akartam megírni e vidám karcolatot, mert az lesz ez írás, vidám karcolat, könnyed csevegés, folyékony olvasmány, úgy akartam megírni, hogy két beszélgető urat léptettem volna fel benne, azt a két pesti kávéházi beszélgetőt, akik közül az egyiket Egyiknek, a másikat Másiknak hívják, s akik, mind a ketten, a világ legbölcsebb, legszellemesebb, vagy legstupidabb és legunalmasabb emberei, asszerint hogy a vidám karcolatot, könnyed csevegést, folyékony olvassmányt ki veti a papírra. De azután eszembe jutott, hogy e forma már elavult, s hogy aki igazán könnyed, valóban vidám és csakugyan folyékony akar lenni, annak önt kell megszólítania, asszonyom, s az ön csücsörödő két piros ajkát és édes kis cimpilimpáját is bele kell vonnia a vitába.

Bár ez nekem kissé abbésnak tűnik fel s részünkről, ifjú magyar írók részéről, némileg jogtalannak érzem az abbézást, mert tudtommal a Rock Szilárd-utcai papnöveldeből - nevezzük őt röviden e néven - nem abbék kerülnek ki, hanem, gall fordulattal: sőt ellenkezőleg. Nem állhatván tehát ellen az idők készítő szavának, hajlítsa felém bodros szőke fejét, asszonyom, s hadd mondok el önnek észleleteimet. A böjtről van szó, melyet minden februárban annyiszor hallok emlegetni, még pedig a farsang ellentétéképpen. Ön erre azt fogja csengeni:

- Kedves barátom, mon chéri, mit tud ön a farsangról és a böjtről?

- C'est ça, - felelem én - eh bien c'est ça, - éppen azt akarom mondani, hogy én sem a farsangról, sem a böjtről nem tudok. C'est ridicule, n'est ce pas? A farsangról nem értesültem, mert a farsangról csak annyit tudok, hogy akkor maszkáknak kell az utcákon mászkálniuk, s én maszkákat hosszú, kampós orral, árvalányhajás kalappal fejükön nem láttam, s hogy mindaz, amit Karnevál hercegről plakátokon és egyéb iratokban mondani szoktak, bárgyúság gyanánt hat lelki szemeimre, mert mi közünk nekünk szürkére szomorodott embereknek Karnevál herceghez és kíséretéhez? Ha tehát már a farsanggal ilyen bajban vagyok, hogyne volnék bajban a reá következő böjttel is?

- Comment donc! - mondja erre ön, asszonyom.

- Mais oui, - válaszolom én lehelletfinoman.

Mindig bizonyos idegenkedéssel hallok e szót, hogy böjt, mert világfelfogásom, amit hazulról hoztam el, - s e világfelfogás az egyetlen, amit hazulról elhoznom alkalmam nyílt - azt mondja, hogy böjtnek a csillagfölkeltétől csillagfölkeltéig való koplalást kell nevezni. Ellenben a társadalomnak másik fele, amely nem tartozik felekezetemhez és (bővitsük) a mi felekezetünkhöz, böjt alatt még egyre azt érti, hogy csak halat és tejes ételt szabad enni, husosat és zsírosat tilos.

Ó, a jankiper - ventre-saint-gris! ez kiszaladt a számon, ezt mégsem akartam ilyen egyszerűen ideejtetni, mert ezt a szót ebben a formában, ebben a jó, családi, falusias formában még nem engedték be az irodalomba, - tehát: ó! a hosszunap, az sokkal komolyabb dolog, madame. Az böjt, asszonyom, a halas és tejes világfelfogás ezzel szemben tréfaságnak látszik. Mert halból és tejes ételekből oly nagy mennyiséget étkezhetik az ember, hogy a tulterheléstől még halálát is lelheti.

Quelle chance ou bien quel malheur, meghalni attól, hogy böjtöltem és pedig úgy böjtöltem, hogy a fülem is kettéállt a jóllakottság érzetétől! És böjtnek érzem ama szegényebbsorsú egyetemi hallgatók állapotát is, akik reggel kávéznak, délben sétálnak, délután kávéznak, vacsorára lefeküsznek, bár szikrázó szemmel, de heroikus elhatározással s másnap reggel ismét csak egyszerű kávéjukat költik el. Ez az életmód, különösen esztendőkre perpetuálva, s legföljebb ötérliptaival meg-megszakítva, szintén böjtnek nevezhető. Továbbá böjtnek éreztem tegnap este Scott kapitány éhenhalását is, azért éppen tegnap este, mert Shackleton hadnagy délsarki könyvét olvastam, s a szemem kopogott az éhségtől, olyan szuggesztív erejű volt e derék angolnak az írása arról, hogyan huzott ő és még három tagbaszakadt szigetlakó egy nyavalyás szánt hetekig, előbb délfelé, a déli sark irányában, naponként husz-harmincz kilométernyit talpalván előre a havon, majd észak felé, visszafordulván az el nem ért saroktól, s közben egész nap csak egy darab csokoládét és negyedkiló kétszersültet étkeztén bele szimfóniákat korgó gyomraikba.

Ez böjt, mi, asszonyom?

Ellenben az, hogy kalácsot reggelizem, fogast-vajban ebédelek és omlettet vacsorázom, az nem böjt, amint az sem böjt, ha egész nap csak aszpirint és antidolt eszem, mert a tegnapi pezsgőnek az íze még szájamban keseredik. Engedje meg tehát, asszonyom, hogy ne mondjak habkönnyű aperszüket az előkelő témáról, a böjtről és hogy a hamvazásról se nyilatkozzam poétikusan. Rosszul állnak nekünk ezek a dolgok, ma mie, magyarul mami, vagy mamuka, mert mi nem franciák vagyunk, hanem zsi...bón a Wesselényi-családnak gyönyörű kastélya van; emlékszik még rá, asszonyom?

AKI MÁR HAZAJÖTT

(A szereplő tragikus alak az az ember, aki az ő hivatalában május tizenötödikén »vette ki« a szabadságát és június tizenötödikén már itthon van, befejezett nyaralás után. Nevezzük őt Megjött urnak. Tudni kell, hogy Megjött ur május tizenötödikétől június tizenötödikéig valóban Európát járta, elköltötte mindazt a pénzt, ami rendelkezésére állt, ami nem volna baj, de elköltötte azt is, ami nem állt rendelkezésére. E pillanatban tehát egy kutya vasa sincs, el van adósodva, rémesen melege van és semmi kilátása nincs arra, hogy Budapestről egy esztendőn belül elmozdulhasson. Önmaga is érzi, hogy benne egy tragikus konfliktus magjai vannak eltemetve.)

A másik: Az istállófáját, hogy itt milyen disznó meleg van.

Megjött: Van, van. És ha vesszük, hogy Svájcban most milyen kellemes.

A másik: Ugyan menjen a maga tavalyi emlékeivel!

Megjött: Pardon, ezt nem mondanám.

A másik: Mit nem mondana, mi, mit?

Megjött: Hogy tavalyi emlékei, azt nem.

A másik: Én mondanám, de sőt én mondom is, mert ha egy ember nekem tavalyi reminiscenciákat tálal, akkor én nem mondhatok mást, mint amit mondtam.

Megjött: Ön igazságtalan.

A másik: Ön bolond, drágaságom, vagy hogy ne éljek olyan erős szóval, ön meg van tébolyogva.

Megjött: Téved, ha mondom. Az én emlékeim nem tavalyiak, hanem ideiek. Olyan ideiek, mint az idei csirke, vagy saláta, vagy uborka, vagy uborkasaláta. Nem is lehet ideibb valami, mint amilyen ideiek az én emlékeim.

A másik: Ember! ezek időszámítási zavarok. Ne felejtse el, hogy Gregorianus-naptár szerint élünk, s a megboldogult Gergely pápa óta ami tavaly volt, az nincs az idén és megfordítva. Továbbá ön nem óhitü...

Megjött: Na, ahogy vesszük.

A másik: Csere, fogalomzavar. Zsidóság nem óhitiség. Óhitü az, aminek június tizedikén még csak május huszadika van. Ha tehát óhitü volna, akkor még valahogy érteném, hogy a tavalyiságot ideiségnek nézi. Így azonban úgy állok ön előtt, mint a...

Megjött: ...borju az...

A másik: Igen, mint a borju az ökör előtt, ha éppen közmondást parancsol.

Megjött: Arról van szó, kérném, hogy én közvetlen tapasztalatból nyilatkozzom Svájcra.

A másik: Levelet kapott onnan.

Megjött: Nem...

A másik: Anzikckártyát. Mit táncol a szavak körül? Postán jött magának az az értesítés, hogy Svájcban most milyen az idő.

Megjött: Nem, kérem.

A másik: Olvasta a Nájfrejpressz vizállásrovatában. Elfogy a türelmem.

Megjött: Nem olvastam! Szót kérek! Hagyjon már engem is ugatni, ne csak mindig maga pofázzon. Hadd mondok már meg, hogy én a Svájc-ból jövök.

A másik: Nyihih.

Megjött: Ne nyihározzon, mert maga kezd már az idegeimre üllepedni. Svájc-ból jövök. Érti? Mert ott voltam. Érti? Ott töltöttem a szabadságom egy részét.

A másik: Ühüü.

Megjött: Vigyázz, ha jön a vonat. Valószínű, hogy én önt el fogom gázolni. Lehetetlen, hogy kétlábu ember meg ne értse és tudomásul ne vegye, hogy én már nyaralás után vagyok, amennyiben a mi szomorú viszonyaink közt nyaralásnak számít, az a négy hét, ami szabadságot az ember abban a nyavalyás hivatalában ki tud venni. Szolgálati érdekek. Érti?

A másik: Mi? Érti a kórság.

Megjött: Igenis szolgálati érdekek kívánják, hogy egy hivatalban, melynek nagy a személyzete, május tizenötödikétől szeptember tizenötödikéig vegye ki mindenki a szabadságát. Turnus. Turnus-rendszer.

A másik: Azzal mi baja?

Megjött: Turnus-rendszerrel oldható csak meg a kérdés. Vannak, akik május közepétől június közepéig, vannak, akik június közepétől július közepéig...

A másik: Mi lesz? Előadja nekem a hónapokat, egyiknek a közepétől a másiknak a közepéig? Akkor tegye már azt is hozzá, hogy Kóly a világ közepe.

Megjött: Mért tenném hozzá? Nem is volt szó a világ közepéről, egyrészt; másrészt mit tudom én, hogy mi a világ közepe és hogy jön maga ahhoz, hogy éppen Kólyt nevezze a világ közepének. Itt konfúzió van.

A másik: Amelyet maga idézett föl azzal, hogy úgy tett, mintha maga már nyaralt volna, ojjé, tavasszal.

Megjött: Hát nem látja, hogy lesültem.

A másik: Na. Kunszt. Nekem is lesülne a bőr az ábrázatomról, ha valakivel el akarnám hitetni, hogy én már igen, amikor még nem... Kár erről szólnokolni.

Megjött: De, könyörgöm alázatossággal, kedves barátom-uram, mi van azon hihetetlen, amit én mondok? Kivettem a szabadságomat és elköltöttem. Azaz eltöltöttem, mert a pénzt költöttem el, az időt töltjük.

A másik: Igen. Töltött idő, töltött galamb... sült galamb, más szóval hazugság.

Megjött: Rá-...

A másik: ...galom? Ne dobálózzék ilyen szavakkal. Hja, az álszemérem.

Megjött: Esedezem, édes szomszéd...

A másik: Álszemérem. Megöli a pesti embert. Mért nem mondja maga egyszerűen, kereken, vagy nyersen és szögletesen, hogy szegény ördög vagyok, árva sertés, akinek nem telik a Hüvösvölgyre se, hát nem megyek sehova az idén és még husz évig, előreláthatólag.

Megjött: Mert...

A másik: Csitt te. Csiba. Legalább hallgassa meg, ha egy tisztességes erkölcsi érzésű uriember egypár jótanácsot ad egy ilyen konvencionális hazugságoktól megfertőzött hogyishijáknak. Az ember addig vakarózik, ameddig a vakaró ér. Így mondják. És így igaz. De nem...

Megjött: Persze nem!

A másik: Tu-udom! Én azonban mást akarok mondani. Ezt: de nem. Ó itt fantasztikus meséket kohol ki a hónapok közepéről, szolgálati érdeket makog, turnus-rendszert mekeg és egyéb számárságokat hord össze, mint egy megvadult hegyi patak. Ne kapkodjon! Megvadult hegyi patak nem sértő kitétel még a parlamentben sem. Ezt akár egy parlamenti őrnek is mondhatja, a fasiozottság minden veszedelme nélkül. Tehát összehadar itt tündérregéket és Svájcnak a személyét belevonja e minden alapot nélkülöző álmvilágba. Nahát, barátom, ezt ne tegye. Menjen el szabadságra január közepétől július-cézár közepéig. Bánom én!? Töltse ezt az időt akár a rákosszentmihályi temetőben, akár egy vákum-kliner medencéjében. Bánom én!? És mondja aztán mindenkinek, hogy Egyiptomban volt, a legelésző gulák tövében. Bánom én!? Nem bánom. De ne ke m speciell ne jöjjön ilyen bárgyuságokkal, mert nekem érzésem van az igazság iránt. És nemhogy egy ilyen harmincnapos hazugságot érzek meg, hanem egy ötperceset is megérzek. Megmondjam kegyednek az igazat? Meg? Hát tessék: Kegyed nem volt sehol és maga nem lesz sehol. Maga itthon fog szellőcködni a Szmetenai-utcában és tönkre fogja tenni a leget ezekkel a tur-retur oda-vissza való hazudozásokkal.

Megjött: Isten!

A másik: Ne hijja őt. Ő egy becsületes ember. De maga rossz utra tért, nagyon sajnálom. Egy ilyen kis hiusági dolog miatt! Métely. Kár magáért. Magát fel köllene akasztani, hogy megjavuljon. Infekció. Jó napot.

LESÜLNI!

A tenger közepén egy trambolin áll ki a vízből és a trambolinon sárga napfényben két fekete nokedli fekszik. Ámbár a sárga-fekete osztrák szín, a két nokedli mégis magyarok, tengeri magyarok, ami egészen mást jelent, ahogy a nyul és tengeri nyul, malac és tengeri malac is abszolút különböző állatok. A két tengeri magyarok Áfonya doktor és Berkenye doktor, pesti ügyvédek. Ezt beszélnek:

- Lesülni.

- Az. Lesülni. Le kell sülni.

- Muszáj. Ha kérdik, hogy nem sül-e le... ezt felelem: hát igenis nem sül le, az enyémről nem sül le télen, mert nyáron sül le. Efelől én akármit elkövethetek és egy huszonhét koronás ügyben hétszáz koronás számlát üthetek össze: nem sül le. Nincs, ami lesüljön. Tudja, mit csináltam, amikor ideértem e tengeri fürdőre?

- Tudom.

- Honnan tudja?

- Onnan, hogy én is ugyanazt csináltam. Figyeljen csak. Eldugtam a kalapomat, a kofferem fenekére rádobáltam az összes fehérneműt, becsuktam a koffert, s a kulcsot behajítottam a tengerbe.

- Én is ezt csináltam. Pont ezt.

- Tehát kalapviselés nincs. Süssön a nap az arcba. Süssön. Ahogy tud. Süsse ki magát. Süsse kő. Itt az arcom, nem disznóláb, annyit süthet bele, amennyit, mint a legfőbb sütő, a sütőipartestület elnöke, süthet. Ettől kap patinát az arcból, s kell hogy úgy menjek vissza Pestre, mintha én volnék Széchenyi István ércszobra, hogy mikor a Deák-szobor alatt elmegyek, a jó Ferenc leszóljon: ejnye, Pista, miért jöttél le talapzatodról, persze, persze, sétálsz egy kicsit, de nekem ludtalpazatom van, engem fáraszt a járás, hát csak üldögélek.

- Mingyárt egy viccet is mondjon a Deák-szobor?

- De bizony. Ha az én pantinámat meglátja, akkor mondjon egy viccet is. Mer' ez olyan patina. Igaz, megszerezni nem könnyű. Az első napokon nyolc óra hosszat kell henteregni a napsütésen. Az első nyolc órától piros leszek, mint a hajnal, a másodiktól veres mint a rák, a harmadiktól biboros, mint Csernoch...

- Az véletlenül nem biboros.

- Feküdjön ki a napra, majd lesz. A harmadik napon biboros lesz, mint Rampolla. Az csak biboros?

- De mennyire, már meg is unta.

- Az is feküdjön ki a napra.

- Attól pápa lesz?

- Nem, hanem elveszti a biborságát. Mert a negyedik napon kezdődnek a barna színek. Először a félbarna, minden nélkül, aztán a barnás barna, majd a Buza barna, a barna barna és a barnabás barna. Ez öt-hat napot vesz igénybe.

- Én az első héten végigcsináltam.

- Jó. Akkor tudja, hogy jön az Uchácius-állapot, a rézbarna korszak. A két comb pontosan olyan, mint amilyenek az osztrák-magyar hadsereg ágyui voltak, míg Vilmos császár azt nem mondta, hogy ő nem a barna ágyut szereti, hanem a szőkét, s akkor az egész ágyuparkot kicserélték.

- Hát most miből csinálják az ágyut?

- Nem tudom. Azt hiszem, vajból, mert az szőke, vagy dunavizből, mert az szőkébb, esetleg árvalányhajból, mert az a legszőkébb. Azonban a tárgyra. Uchácius után jön a szoborszerűség, amit már említettem, az ember a fekete alapra még egy kis zöld penészt is süttet a nappal és kész.

- Hajahaj.

- Mért sóhajt?

- Mert maga olyan egyszerűen elmondta ezt, mintha szenvedni nem is kellene. Amit én összeszenvedek a patináig!

- Hát bizony. De én az első napon ecetben fürdöm. Az jó, mert puhítja a bőrt.

- Igen. Utána bórvaselin jön és cirók-olaj.

- Az.

- És rozmarin-olaj.

- Az is.

- És himbér-olaj.

- Kell.

- És boróka-olaj.

- Szükséges.

- És tábla-olaj és kuria-olaj, szóval az olajok, fel-fel a legfelsőbb fórum-olajig.

- És nemcsak a testet kell kenni.

- Nem ám, hanem az uszómestert is, hogy elnézze, hogy az ember itt a legiszonyatosabb bőrszínűvel fekszen és ne telefonáljon a mentőkért, hogy vigyék már el ezt az örültet a legközelebbi szanatóriumba.

- És mondja: mikor fürdik maga?

- Soha. A víz nem színezi a bőrt, a vízben megvan az a helytelen törekvés, hogy a bőrt bőrszínűvé tegye. Én ide, a trambolinra, csónakon szállítatom magamat és ez elég magas ahhoz, hogy ide föl ne csapjon a víz. Ha fölcsappan, akkor vége volna az egésznek.

- Tudom. Mert a patinának csak egy részét adja a nap. A többit az ugynevezett ansziennitás adja. Minél régibb az ember, annál patinásabb.

- De mondja, édes kollégám, mért is jövünk mi tengeri fürdőre?

- Mért? Mért? Először, mert muszáj, másodszor, mert itt tartózkodhatik az ember a legmakacsabban a fürdéstől, harmadszor, mert fürdeni azért mégis nagyszerű.

- Hogy tudja?

- Ugy, hogy szeptember végén, amikor mindenki kicsodálkozta magát a patinámon, akkor otthon bemegyek a fürdőszobámba és megujhodom.

- Hát persze. Azt is kell.
- Igen, mert az árja-indogermán népcsaládhoz tartozom, s e minőségemben kötelességem az év néhány hónapját fehéren tölteni. Jó, töltöm. Hadd legyen ennek a családnak legalább ennyi haszna belőlünk. Egyébként ugyis szégyent hozunk erre a familiára.
- Mint emberek, kolléga?
- Nem, kolléga. Nem mint emberek. Mint ügyvédek.

TAVASZI KALAPVÁSÁR

(A Rézi, akiről az alábbiakban szó lesz, a mi cselédünk, aki elhatározta, hogy tekintettel az elkövetkezett tavaszra, kimegy a Rákóczi-utra és egy jobbfajta üzletben fedezni fogja tavaszi kalap-szükségletét. Egy jobbfajta üzletig azonban nem juthat el, mert a Behuzó, aki egy rosszabbfajta üzletnek az ajtajában áll, Rézit, mert az arcára valósággal rá van írva, hogy kalapot akar venni, szó nélkül bevonszolja.)

A Behuzó (a becipelt Rizit odaállítja a kalapok elé): Méltóztassék besétálni, nagyságos asszonyom. Itt vannak a kalapok, ni. Itt volnának a kalapok, la!

A Rézi: Ezek?

A Behuzó: Valóban ezek, nagyságos asszonyom. Parancsoljon, nagyságos asszonyom, megtekinteni eme kalapokat, melyek egyenesen Párisból érkeztek cégünk rendelésére.

A Rézi: Párisból?

A Behuzó: Valóban onnan, nagyságos asszonyom. Ne kegyeskedjék azzal törődni, nagyságos asszonyom, hogy a mi cégünk a Kerepesi-uton létez. Ezért a pénzért és ezekkel a kalapokkal cégünk akár a Belváros közepes-közepén létezhetne, melyek bizonyítására van szerencsém felhozni, hogy így görbüljek meg, ha nem igaz. (Az ujját abszolút egyenesen tartja a Rézi elé.) Mert, nagyságos asszonyom, mit kér a Karsay kegyedtől?

A Rézi (aki életében először hallja ezt a nevet): Kicsoda?

A Behuzó: Mondjuk: a Karsay.

A Rézi: Hát azt csak ne mondjuk, mer az nem kér tőlem semmit, mer annak én semmivel se tartozom.

A Behuzó: De csak mondjuk.

A Rézi: Hát csak mondjuk.

A Behuzó: Igenis, nagyságos asszonyom, mit kér kegyedtől a Karsay egy ilyen formáért, mely a fiorentin és az angol zabszalma nagyszerű keveréke?

A Rézi: Angol zabszalma?

A Behuzó: Javában az. Csakis eredeti angol zabszalma. Kérdem: hogy' görbüljek meg, ha nem igaz? Nagyságos asszonyom, így görbüljek meg, ha nem igaz. És mi van ezen a formán, nagyságos asszonyom? Látszólag ugyebár semmi sincs e formán?

A Rézi: Hát az igaz... ezen semmi se látszik.

A Behuzó: Látszólag, asszonyom, látszólag. De valójában minden rajta van. Mert, nagyságos asszonyom, ez a forma mindent pótol. Kell-e valamely kalapra: szalag, csipke, virág, bokor és saláta?

A Rézi: (meggyőződés nélkül): Bizohogy köll.

A Behuzó: Éppen ez az, nagyságos asszonyom. Erre a kalapra nem kell. Mert e kalapnak már formája olyan, mintha szalag, csipke, virág, bokor és saláta máris rajta helyet foglalnának. Látni méltóztatik?

A Rézi: Nem méltóztatok.

A Behuzó: Akkor térjünk át talán emerre. És kérdem mély tisztelettel a nagyságos asszonyt, lehetne egy kalap olyan pusztá, mint az ujjam? Nemdenem hogy nem lehet? S ezen a kalapon, melyet most megtekintés miatt ítélete alá terjeszteni bátorkodom, ezen a kalapon minden rajta van, ami nélkül kalap józan észszel nem képzelhető.

A Rézi: Ez mi itt rajta?

A Behuzó: (némi tanakodás után): Ez? Ez szőlőfürt, nagyságos asszonyom.

A Rézi: Szőlőfürt?

A Behuzó: Kizárólag szőlőfürt. Mert London és Páris előkelő hölgyvilága, mint cégünknek onnan jelentik, immáron egyetlen lépést sem tesznek, nem is tehetnek, szőlőfürt nélkül.

A Rézi: Szüretkor, mi?

A Behuzó: Szüretkor, vagy amikor parancsolja, nagyságos asszonyom. Szőlőfürt és kis görögdinnye ma már ugy kellene a kalapra, mint a falat kenyér.

A Rézi: Hát az is kell?

A Behuzó: Ahogy mondtam, nagyságos asszonyom. A kalapra minden kell. Például mit méltóztatik észlelni eme bűbájos alkotáson?

A Rézi: Észlelni?

A Behuzó: Ugy van: észlelni.

A Rézi: Azt én nem tudok.

A Behuzó: Ugy mit kegyeskedik látni rajta, nagyságos asszonyom?

A Rézi: Hi. Ugy néz ki, mint egy kifli.

A Behuzó: Nemcsak, nagyságos asszonyom, nemcsak úgy néz ki, hanem valójában az is. Ez a kalap, ezzel a kiflivel az idei évad legszenzációsabb kreációja. Ilyen van már a két legragyo-
góbb színházi csillagunknak is, névszerint Fedák Jozefin és Csontos Gabriella kisasszo-
nyoknak.

A Rézi: Azok is itt vesznek maguknál?

A Behuzó: Csakis. Nevezettek csakis cégünknel beszerezik szükségleteiket. Sőt tovább megyek, nagyságos asszonyom, bizonyára méltóztatik ismerni Tompa Mihálynak Családi Kör című kedves költeményét, mely szerint a föld Isten kalapja. Nos, ez a kalap is a mi cégünknel lett beszerezve.

A Rézi: Jó, jó, de nekem azér mégse...

A Behuzó: Hogy kegyeskedik ezt érteni, nagyságos asszonyom?

A Rézi: Hogy én nem veszem meg egyiket se...

A Behuzó (röviden): Nem köll?

A Rézi: Nem.

A Behuzó (határozottan): Akkor gyerünk.

A Rézi: Nono... megyek én másüvé, ahol kapok egy tisztességes kalapot.

A Behuzó: Indulás, indulás!

A Rézi: Csak nem...

A Behuzó: De igen. Egy-kettő. Lódulás.

A Rézi: Még kidob...

A Behuzó: Hinauz, mint már említettem. De figyelmeztetem a nagyságos asszonyt, hogy az ilyen kócos mosogatólányt, akit egyelőre részletesebben nem óhajtok jellemezni, az ilyen mosdatlan szakácsnőmindenest más üzletből úgy vetik ki, hogy kilencet pöndörödik.

A Rézi (gyorsan távozik).

A Behuzó (ismét kint áll az ajtóban és utána kiabálja): És ha még egyszer idetolod a pofádat, majd szólok a konstábler urnak, te ripacsos!

A KÖZÖNYÖS EMBER

(A jelenet a kávéházban játszódik le, aminthogy egyáltalán minden a kávéházban játszódik le, még az apagyilkosság is, amelynek, mert oly ritkán történik, tudvalevőleg, meg kell bocsátani. A kávéházban ül a közönyös ember a széken, mindkét lábát közönyösen a másik székre teszi föl és közönyösen olvassa az összes lapokat, melyek egy mellette álló harmadik széken felhalmozvák. Ebből kiderül, hogy még a jó közönyhöz is legalább három szék kell egy budapesti kávéházban. A közönyös ember kövér, elzsírosodott, (ezért közönyös), míg ellenben partnere, az érdeklődő ember, sovány és ugrékony. Valószínű, hogy mindketten zsidók, ami talán a beszélgetésükből ki is derül. E pillanatban a közönyös ember és az érdeklődő is ujságot olvasnak.)

Az érdeklődő: És kegyed? ha szabad kérecednem?

A közönyös: Mi az, hogy kegyem? Mit akar már megint tőlem, kedves Hexnschussz ur? Mit akar?

Az érdeklődő: Hogy mit gondol, ha szabad kérecednem?

A közönyös: Hogyhogy: hogy én mit gondolok? Mit gondoljak én? Én, részemről, semmitse gondolok.

Az érdeklődő: Hehehe.

A közönyös: Mért hehehé? Mért akar maga engem dühbe hehehézni?

Az érdeklődő: Hehehe, mondom, hogy egy ilyen jó hazafi, amilyenek én kegyedet, Brézli ur, ismerem, csak itt üljön a kávéházba és csak olvassa-olvassa a Zazujságot, a Zanapot és semmitse gondoljon, paregzempele a kibontakozásról, daz egzesztirt doh niht!

A közönyös. A kibontakozásról?

Az érdeklődő: Arról.

A közönyös: Mér? maga arról gondol valamit?

Az érdeklődő: Na! Meghiszem azt!

A közönyös: Hát azt a fórt én magának nem adom. A kibontakozásról, arról én is gondolok...

Az érdeklődő: Mit?

A közönyös: Nna... így-ugy... ezt-azt... egyet-mást...

Az érdeklődő: Eszerint gondolja, hogy a választójog... a véderő... a parlamenti őrség...

A közönyös: Atandé, vagy ahogy a mi vidékünkön mondják: átanduz! Kitartás. Ne folytassa. Mert ezekre én, ih svör drauf, nem gondolok. Ezekre én még álmomban se gondolok. Ká spúr. Hogy jövök én ahhoz, hogy én ezekre gondoljak? Egyszer, őszintén bevallva, egyetlenegyszer, gondoltam ezekre álmomban, mert nagyon sok krumplis núdilit ettem vacsorára. De azóta nem fordult elő. Bevettem egy szódabikát...

Az érdeklődő: Mit vett be, ha szabad kérecednem?

A közönyös: Egy szódabikabóniumot... mert én a latin nevüket is tudom ezeknek a specerájoknak... Mondom, bevettem egy szódabikabornyt és vége. Páasz. Többször nem fordult elő. Ih pit' zi: mit akarnak evvel a választójoggal? Ih pit' zi: hogy jövök én ahhoz, hogy én az én kilencven kilómmal, csak annyit nyomjak a latba, mint egy 30 kilós zsoké? Ih pit' zi! A

kormányának kötelessége lett volna gondoskodni arról, hogy az emberek egyéni sulya érvényesüljön. Én eddig is választó voltam, de nem éltem vele. Mer én egyszer rosszul választottam.

Az érdeklődő: Mikor, ha szabad kérekednem?

A közönyös: Egyszer. Mikor a feleségemet választottam, hogy ott egye meg a fene, ahol van. Azóta nem választok. Ha mondják: Éljen Apponyi - éljen! Fon mir auz? Éljen. Éntőlem nem szíjja el a levegőt.

Az érdeklődő: De kérem, a véderő, például...

A közönyös: Hagyjuk ezt, kedves barátom, hagyjuk ezt. Véderő: véderő. Énmiattam purcli-pámot vethet vasárnap reggel négy órakor a Vérmezőn, föltéve, hogy ezt megfelelő helynek tartja. Én, részemről, én nem voltam véderő és ha az isten élteti Picege bácsit, a fiam se lesz véderő. Az én fiam - az isten őt velem együtt százhusz évig megtartsa! - nem lesz véderő még akkor se, ha az ellenség beül a Nyuhork kávéházba és onnan lődöz át kemény zsemléket a Palermóba. Miattam, ih pit' zi, felállíthatnak az Erzsébet-téren tábori barackokat.

Az érdeklődő: Tarackokat, ha szabad kérekednem.

A közönyös: Gut: bátori tarackokat. Miattam felállíthatnak duránci tarackokat. Éntülem beülhet az orosz cár ő szent felsége tarackozni a Frihaufba...

Az érdeklődő: Tarokkozni, nemde?

A közönyös: Dede. Az én fiam mégse lesz véderő. Ha Picege bácsit az isten élteti.

Az érdeklődő: Ki az a Picege bácsi, ha végül már szabad kérekednem?

A közönyös: Nem ismeri? Picege bácsit nem ismeri? Picege bácsi az én családi katona-szabadítóm. Ahogy nekem egy fiam születik, abba a minutába Picege bácsi a tenyerét dörgöli és gratulál és a jobb kezével megrázza a balt.

Az érdeklődő: Kiét, ha szabad kérekednem?

A közönyös: A magáét. Nem a magáét. Hanem a magamagáét. Mer Picege bácsinak: ahány fiu nekem, annyi ezer korona neki. Az esemény így nyeri az ő lefolyását: fiu megszületik, anyakönyvvezető megfogja jobbkezét és bevezeti anyakönyvbe. Itt lép fel Picege bácsi, ő viszont megfogja a balkezét és kivezeti véderőből. És hadsereg mehet sóhivatalba. Ih pit' zi: hogy jövök én ahhoz, hogy én fiaikat szüljek a hadseregnek?

Az érdeklődő: Persze-persze. Hogy jön maga ahhoz, ejgentlih?

A közönyös: Ih pit' zi! Én szülök, ha kell, egy fiat az iparnak, ha kell, szülök egy fiat a kereskedelemnek, szülök egyet a kulturának és kettőt a civilizációnak...

Az érdeklődő: Civelizációnak...

A közönyös: Jó, a cevilizációnak. Kettőt. De a hadseregnek? Annak principiél nem szülök. Egy macskát se. Hogy jövök én ahhoz?

Az érdeklődő: Ez igaz. Hogy jön kegyed ahhoz, hogy férfi léte egyáltalán szüljön? és hogy jön pláne ahhoz, hogy auzgevél egy macskát szüljön? De viszont ne felejtjük el, hogy ha háboru van, akkor a póttartaléknak is be kell vonulni és a népfölkelésnek is.

A közönyös: Nana. Ahogy én nép vagyok, édes barátom, és ahogy én fölkelek. Ha én egyszer lefekszem, akkor én nem kelek fel, ha maga báró Hazai Sámuel őexcellenciája trombitál is a fülemből az ezredtrombitával.

Az érdeklődő: De be kell menni a népfölkelésnek sáncot hányni.

A közönyös: Ojojoj. Kevés sánsza van arra a hadseregnek, hogy én sánszot hányjak. Én nem ettem földet, én nem hányok sáncot. Én egy rendes ember vagyok.

Az érdeklődő: Ugy? De a parlamenti őrség, kedves jó uram!?

A közönyös: Sigán. Én mondom magának: egy sigán. Kíváncsi vagyok, mért nem mindegy annak az ikszipszilant ellenzéki képviselőnek, hogy ki rugja ki őtet a parlamentből: egy rendőr, egy csendőr, vagy egy parlamendőr? Ejn sigán fon Vázsonyi. A fő, hogy valaki kirugja. Ha már az embert kirugják valahonnan, akkor ne nézze, hogy zsinór van-e az illetőn, vagy paszománt, hanem csak azt nézze, hogy csizma van-e a lábán vagy cipő, mert ez az egyetlen, ami ilyenkor érzékenyen érinti. Bizony, barátom. Ellenben...

Az érdeklődő: Halljuk, halljuk.

A közönyös: Ellenben bemondom magának, hogy mindaz, amit ezek az emberek itt csinálnak a politikában: csupa szürke számárság.

Az érdeklődő: És mér? Ha maga volna a miniszterelnök?

A közönyös: Hajahaj! Az másképp nézne ki. Ha én volnék a miniszterelnök, akkor bemennék a Házba, felállnék a helyemen és mondanám: Tisztelt gyülekezet, vagy ahogy az ott már szokás, tisztelt ezmegez, nyavalya álljon a pesti pékekbe, halljuk-halljuk a tulsóbaloldalon. Tisztelt hölgyeim és uraim, ezennel van szerencsém egy törvényjavaslást betenni a Ház asztalába, miszerint a kiflinek a hossza harminc, szélessége tizenkét centiméter okvetlenül meglenni el ne mulasztassék. Általános helyeslés a balsójobbaldalon.

Az érdeklődő: Ahogy vesszük. Ez nem s rossz.

A közönyös: Micsoda beszéd az, hogy nem rossz? Ez kell nekem, nem azok a firlefáncok. Ez ugy kell nekem, mint a hal a viznek...

Az érdeklődő: Mint a viz a halnak.

A közönyös: Bánom is én! Ezt intézzék el a hal meg a viz egymás közt. Ih mizs mih niht erejn. Tény, hogy addig nálam nem lesz béke, míg a miniszterelnök nékem nem hoz az egyik kezében egy autotaxit, a másikban egy pirosra sült szarvacst.

Az érdeklődő: Mi-it?

A közönyös: Szarvacst. Ez a kifli régi magyar neve.

Az érdeklődő: Ugyan menjen, hiszen a kifli nem olyan régi.

A közönyös: Nem régi?! Nézze meg itt ezt a kiflit: ez legalább három napos.

Az érdeklődő: És mi lesz akkor, ha a kifli meglesz?

A közönyös: Hogy mi? Mi? Hogy mi? Akkor lesz a hejretyutyutyu, akkor lesz a világbéke, akkor a farkas ramslit fog játszani a báránnyal és az oroszlán zabot fog enni a maga tenyeréből. És én fölveszem az én finom fekete ferencjózsef kabátomat, ami az esküvőm óta nem volt rajtam, bár akkor se lett volna, egy autotaxiba ülök, két kiflit veszek a kezembe, kettőt dugok a cilinderem mellé, kettőt a fülembe tűzök és fölmegyek a Várba és mondom az inasnak, hogy a Brézli van itt, az én felséges barátom hűséges alattvalója és akkor belépek Hozzá, csinállok egy reverencet és ezt mondom: Felség! Brézli vagyok, a te egyszerű alattvalód, Damjánovics-ucca kilenc, második emelet kettő, de én most meg vagyok elégedve, igazán elégedve vagyok, s ha parancsolod, szülök neked egy fiat, egy ilyen cukor fiat, direkt a véderő használatára.

FÉRFI-DEKOLTÁZS

Nem az ön nyakáról lesz szó, Hercegnőm, nem arról a gyöngéd-vonalu elefántcsont faragványról, melynek stílusát e pillanatban jellemezni nem tudom, mert a lexikon tölem a harmadik szobában van, s így bármi szívesen lennék bájosan tudákos, nem tehetem, mert az adatok nem állanak rendelkezésemre, mondom, nem az ön édes nyakáról beszélek, mely midőn Jesurum velencei csipkéiből¹ illatosodik felém, szemem elborul, mint XIV. Lajosé, midőn Rohan hercegnője közeledett feléje, így szólítva meg a Napkirályt:

- Sire! le chapeau de mon ami est plus beau que celui de mon oncle!²

Amiről én beszélni fogok, Hercegnőm, az nem a finoman bodorodó térdszalagrend, melyről Diderot azt mondja, hogy... Olvasta ön Diderotnak azt a bűvös kis munkáját, melyet a Porte Royale hüvös boltívei alatt árult Maître Izay, a puderesfejű könyvmárki? Nem olvasta? Én sem olvastam, fogalmam sincs róla, hogy mi állhat benne, valószínűleg semmi sem áll benne a térdszalagrendről s különben is nem a térdszalagrendről akartam szólni, de azért jól esik elméláznom francia memoárok el-lengett parfümjei közt s figyelmeztetnem önt, Hercegnőm, hogy a férfi-dekoltázs, amit most a Danube partján meghonosítottak, nem az a divat, amit követni kellene.³

Látta-e már ön a férfiakat, amint kihajtott inggallérral megjelennek a korzó watteaui nyírásu akácfái alatt? Látta-e, hogy nagyobbára milyen piszkos a nyakuk nékik, vagy ha nem is piszkos, mindig ott van rajta a télen viselt gallérnak a másszinü stráffja, s elül, sous le tchoutca d'Adam, az Ádám-csutka alatt, az acélgombnak elfeketedett nyoma, melyet ama Shakspeare szerint, aki az Avon partján született, Arábiának minden fűszere sem moshat le. Ó, Hercegnőm, ön bizonyára tudja, mi az, bár e dologban Voltaire-rel tartok, aki sehol egyetlen szóval sem emlékezett meg a gőzfürdőről.⁴ Mindamellet nem szeretem, ha a nyilvános uccát gőzfürdővé alakítják át s nekem olyan férfiszépségek szemlélete jut, melyekből nem kértém, nem kérek s talán soha kérni sem fogok. De nyilván ismerni fogja ön, Hercegnőm, Daudet Alfonzó Taraszkonai Tartarénját, ha egyébként nem, rossz magyar fordításaiból, s azokra az oroszánvadászokra, akik ott leirvák. Mon dieu, nekem mindig ezek az oroszánvadászok jutnak az eszembe, mikor a kivágott nyaku férfiakat látom. Mert hősieseknek látszanak ők, de nem olyan hősöknek, akik a meleg ellen küzdenek, zsebkendővel kezükben, hanem Afrika meghódítóinak, kik dum-dumra töltött golyószórókkal mennek ki a sivatagba, hogy elefántokat terítsenek le.⁵

Hercegnőm! Nem szép a férfitest, ebben megállapodhatunk s nem bolondság az, hogy az európai férfi végül olyan külső takarókat szerkesztett meg a maga számára, amely őt talpától a nyakáig beborítja. Csak a fejet hagyta szabadon a mindenkori öltözködés. De én tartozom egy vallomással Önnek, ma Princesse. Én ezt a fejet is szívesen nélkülözném és télen-nyáron szívesen járulnék hozzá egy olyan férfidivathoz, amely a férfiak fejét is abszolút eltakarná. De semmiesetre meg nem szavazom azt a törekvést, hogy a fej után a nyak, a nyak után esetleg az eszményi kebel is, ha éppen muszáj, az erős vállak is, megruhátlaníthatók. Nem, nem, ez

¹ Azt hiszem, jól emlékszem a cégre. Velence, Szent-Márk-tér 2.

² V. ö. Ollendorf, Grammatikderfranz. Sprache I. rész.

³ Lásd: L'abbé Hochma Quelques Aperçus concernant la Toilette des Hommes.

⁴ Voltaire (François Marie Arouet): Erigy a gőzbe!

⁵ Carlyle: Heroworship, IX. fejezet: A jinglikről.

fölösleges. És ha még-olyan meleg volna is. És ha már nem lehetne kibírni az életet, akkor sem. Gondoljunk az angolokra, akik meghódították Indiát, Istennek e legmelegebb tartományát, és pedig meghódították totál felöltözve és begombolkozva, sőt még fejükre is vászon-szakot és fátjol-lobogót terítve. Itt ellenben az a szokás merült fel, hogy aki csak a Stefánia-utnak meghódítására indul is, egy fiakker-kocsin, melynek taxamérőjén a számok ugrálása a legnagyobb szorongással tölti el, már leveszi fejéről a kalapot. Mért teszi ezt? Gondolatait érinttetni a friss levegővel?⁶ Ez, bővebb megokolás nélkül, szükségtelen. Mindamellet a fejnek ez a szellőztetése még valahogy érthető. Hadd menjen be a levegő a fejbe, hadd legyen a fejben valami. De a nyakban, Hercegnőm? Ott még gondolat sincs? A nyak nem a gondolkodás székhelye, a nyak egyáltalán semminek sem székhelye, csak a már előbb említett Ádám-csutkáé. Igen, ha a szivre lehetne enyhe leget bocsátani, a szivre, mely forró, sőt tüzes. Ennek volna értelme. De a sziv csak ott ül a negyedik és a hetedik borda közt, elvégezvén kötelességét, melyet ama minősége hárit rája, hogy ő a vérkeringés középpontja, s tekintet nélkül a vér minőségére, muszáj neki e vért pitvaraiba bebocsátani és onnan ismét az artériákba kilökni.⁷ A sziv nem kíván semmit, legföljebb, ha néha szerelmet kíván, de ilyen hév nyáron még azt sem.

Mit akarnak hát Bouillon Godofréd lovagjai a mezitelen nyakkal? Jeruzsálem visszafoglalásáról már ugysem lehet szó. Jeruzsálem a törököké és tiz éven belül semmitsem lehet elvenni a törököktől, mert mostanában olyan sok mindent elvettek tőlük.

Még egyszer összefoglalom tehát, Hercegnőm, a mondottakat. A férfi türje a meleget, hiszen korunkban ugysem állítja az élet valamely más, keményebb harc elé. Ne feledjük el, hogy a magyar paraszt, aki pedig a férfiméltóságnak jogosan a mintaképe, nyáron is ugyanazt a bundát viseli, mint télen, mindössze - ha néprajzi ismereteim nem csalnak - szőrével kifelé fordítva.⁸ Ez férfiasság. Ez erő. Ez valami. Ezt kell utána csinálni, s nem mihelyt a nap kissé melegebben, mert merőlegesebben, bocsátja ránk sugarait, még a bőrünket is ledobálni magunkról és így - bőrtelenül - közlekedni uccáinkon és tereinken.

Zárom leveletem, Hercegnőm, mert le kell vetnem a galléromat s meg kell néznem a tükörben, hogy csinos vagyok-e így. Megnéztem. Nagyon csinos vagyok. Délután találkozni fogunk Gerbeaud bosquet-jaiban, melyeket oly gyönyörűen tervezett a kertészet atyja Le Nôtre.

Le Vôtre:

André Gabor.

⁶ P a s c a l : Sur la pensée, qui n'existe pas.

⁷ V. ö. C h a r c o t : Confusion anatomique.

⁸ T i s s o t : La Bunda des Magyars et autres tissotises.

A DERÉK IPAROS

Szegény beteg ember vagyok, a betegségem neve: morbus hurtzoldicidi. Leri az ábrázatomról; orvostanárok ötven lépésről, kapásból diagnosztizálják. Mindamellet bemegyek a Derék Iparoshoz s köszönök a Derék Iparosnak. Ő is azonnal nem köszön vissza.

Én: Van szerencsém.

A Derék Iparos: Tudom.

Én: Hogyan méltóztatja tudni?

A D. I.: Ugy, hogy aki az én üzletembe téved, annak valóban szerencséje van. Mert betévedhetne egy csirkefogóhoz, aki a mesterségét nem gyakorolja tisztességesen. Ahelyett azonban hozzám téved. Én vagyok a Derék Iparos.

Én: Örvendek.

A D. I.: Örvendhet is.

Én: Örvendek, hogy örvendhetek.

A D. I.: Annak is örvendhet.

Én: Térjek a tárgyra?

A D. I.: Végnejnér.

Én: Akkor térek.

A D. I.: Csak bátran. Ne nézze a köztünk fenforgó különbséget. Ne gondoljon arra, hogy Én a Derék Iparos vagyok, aki bevezettem az ön őseit Egyiptomba, a rabszolgaság házába s hogy ön csak egy... micsoda ön?

Én: Ez meg ez vagyok.

A D. I.: Na nem baj, azért élhet. Szeretem az írókat. Psilandertől már több jó dolgot olvastam is.

Én: Psilander nem...

A D. I.: Nana. Psilander igen!

Én: Kérem, kérem...

A D. I.: Villanyzsínórt akarsz szereltetni?

Én: Ténydolog.

A D. I.: Hol lax?

Én: Váczi-ut 18.

A D. I.: Váczi-körut? Nem rossz hely.

Én: Nem Váczi-körut, csak Váczi-ut.

A D. I.: Hát persze, hogy ut. Ut. Hogy így összecserélem! Ott leszek, mindjárt ott leszek, sőt már ott is vagyok. A Váczi-köruton.

Én: Uton.

A D. I.: Uton, uton. Körutat mondtam? Ejnye, hogy téved az ember. Megyek is már a Váczi-körutra.

*

Itt véget ér első találkozásom a Derék Iparossal. Visszavonulok lakosztályaimba, melyek teljesen zsinórtalanok. Egészen egyszerűek, mint a magyar mándli, vagy a frakk. Nincs rajtuk zsinór. Várom a Derék Iparost, aki nem jöhet, mert mostanában mindenki költözik, tehát nagyon sok a dolog. De azért, bizonyos idő elmultával jelentkezem nála. Nagyon szívélyesen fogad. Ajtóval kínál meg.

Ő: Tegye bolonddá az öregapját. Megyek a Váczi-körut tizennyolc alá és kérdem, hogy itt lakik-e a Psilander, az író? Hát lakik? Nem lakik.

ÉN: Kérlek szépen, hiszen mondtam, hogy Psilander nem egy író és hogy én nem vagyok Psilander és hogy Psilander nem lakik a Váczi-köruton, hanem én a Váczi-uton lakom. Tizennyolc. Zsinórok.

Ő: Értem, ne magyarázza uraságod. Nem estem én a fejem lágyára. Tizennyolc zsinór kell a váczi-köruti lakásodra. Megvan. Menj haza és nézd meg. Már meg is van. De máskor ne mondj be hamis adatokat, ne mondd, hogy Psilander Vácson lakik a zsinórpadrólson, mondd meg, hogy te a Váczi-köruton lakol a Psilander házában. Ezt azután nem téveszthetem el. Azt a házat már ismerem. Ott már leszereltem egy felszerelést. De ha te egy felszerelést akarsz leszereltetni, az öt koronával drágább. Nincs baj, légy nyugodt. Váczi zsinórokat akarsz a köruton keresztülhuzatni? Jójójó. A többit tudom.

*

Hazamegyek és nyugodt vagyok. Mégis jó, ha az ember a Derék Iparos kezébe tette le a sorsát! A Derék Iparos megjelenik. Isten tudja hogyan találta meg a lakásomat, de tény, hogy itt van. Kurta, fehér szoknyában fogadom, pici rózsacsokorral a kezemben. Megcsipí a szobalány állát, de ahogy jobban odanézek, látom, hogy a feleségem vállát csipte meg.

- Megcsipett - mondja a nő.

Uriember vagyok, tehát tudom a kötelességemet. Megvakarom a megcsipett helyet.

A Derék Iparos már szögeket ver az ajtóba.

- Szögek? - rebegem én.

- Szögek az ajtóban - feleli ő. - Nagyon jól hangzik. Ugyanugy mint: Sikolyok az éjszakában, vagy: Szerelmek az alagutban.

- De talán nem muszáj szögeket és éppen az ajtóba... Palizander-ajtó... fehér lakk... nyolcvan korona darabja... én fizettem... nem a háziur.

- Nyugalom, a szögek kihuzva lesznek.

- De lyuk marad.

- Csakis lyuk. Semmi egyéb. Köpj a szemem közé, ha más marad, mint lyuk. De az aztán marad. Ahány szöget verek az ajtóba, annyi lyuk marad benne. De vegyük fel az elbeszélés fonálát. Hozd be édesanyád delén-szoknyáját.

- Jól hallom?

- Jól. A delén-szoknyán vannak azok a zsinórok, amiket itt nagyon jól alkalmazhatunk. Majd meglátod, milyen csinos lesz.

*

A Derék Iparos lefejt a zsinórt és dolgozgat. A létrát az íróasztalomra állította. Én ülök az íróasztal mellett (élni muszáj), ő a létrán áll és dalol. Torkaszakadtából, agyamrepedtéből. Így munkálkodunk egy darabig.

- Te – hagyja félben ő a dalt.
 - Parancsol? - kérdem én.
 - Nem tud maga írni úgy, hogy ne szuszogjon?
 - Szuszogok?
 - Szuszogsz és zavarasz vele. Eltévesztem a ritmust.
 - A kalapácsolásban?
 - Nem. A dalolásban. Ne szuszogj. Én nem bánom, ha irsz, de ne végig közben lélekzetet.
- Csend.

Lélekzetfojtva hallgatom a Derék Iparost. Népdalokat dall.

- Hallod-e Psilander - mondja egy kis idő múlva.
- Kérlek alásan.
- Tud a te feleséged zongorázni?
- Azt hiszem.
- Akkor jöjjön be és zongorázzon. Ma, úgy látszik, nem vagyok diszponálva, nem jól dalolok kíséret nélkül.

A nő leül a zongorához.

- Sajó kutyám - mondja a Derék Iparos és már dolgozza is a dalt. Megtudom, hogy az ő Sajó kutyája jaj de mélyen aluszik s így nem láthatta az ő rózsáját valahol.

A Derék Iparos leejti a kalapácsot odafönn. A fejem nagyot koppan ideleenn. Szisszenet, részemről. A Derék Iparos lejön a létráról:

- Abbahagyom máma. Először undorodom a vértől és nem nézhetem, hogy pont ideülsz alám a véres fejjel. Másodszor, hogy ti polgári elemek hogyan házasodtok?! Hallod, hogyan zongorázik ez a nő? Nem, édesem, hogy ti nekem az idegeimre menjete, azt azért mégse muszáj nekem csakugy szó nélkül lenyelni. Vannak még birák Berlinben.

Veszi a kabátomat és megy.

- És a zsinór? - lehelem én.
- Na, jobb lett volna, ha nem emlegeted. Nem szégyeled magad? Milyen ruhákba járatod az anyádat? Leveszem a zsinórt a delén-szoknyáról. Hát nincs benne vezeték-drót! Gyere el holnap délelőtt az ipartestületbe és hozz egy botot magaddal. Majd rádveretek huszonötöt hatáság elleni erőszak miatt. De a pénzt is hozd el.

Kimegy az ajtón és a lépcsőről visszakiabál:

- Te! Psilander! Hogy te milyen marhaságokat irtál össze ott az íróasztalon! Bléd vagy te, tisztára bléd.

A JÓZAN KUTYA ÉS A RÉSZEG EMBER

Uccai jelenet.

Megyek a kutyával az uccán. Én megyek, ő szalad, furcsán harangozva a lábaival. Vidám kutya, semmi baja, semmi gondja, semmi fejtörése. A részeg ember jön szembe. Nem is jön, lódul. Egyik oldalról a másikra. A kutya megáll előtte és ráugat. A részeg ember meghökken, fékez. Egyensúlyt keres. Megáll. És így szól:

- Ó, kutya!

És édesen mosolyog.

A kutya ugat. Az ember beszél:

- Kis kutya, picike kutya... hát mért?... mondd, miért? Vagy talán azt hiszed, hogy...? Nincs rá ok, nincs rá alap... Esküszöm. Teljesen, teljességgel. Az könnyü, ugatni az könnyü. Ugatni mindenki... Te is, én is... aki akar. Ugat. Ugathat. Ja, de nem úgy... nem olyan egyszerű. Hol a megokolás? Az. Hol? Ha körülnézünk, mi? Mert nézzünk körül, jobbra, balra, előre, hátra, kelet és nyugat... Na igen. Akkor? Mi ez? Ugatás. Bele a levegőbe. Szép is volna... Hova jutnánk?... Barátom, meg kell hallgatni az embert... Nem igaz?

Leguggol és meg akarja simogatni a kutyát. Megsimogatja mellette a levegőt, de azért barátságosan és jósággal, mintha valóban a kutya volna. A kutya oldalról ugat, az ember a simogatás alá beszél:

- Ez jól esik, he? Ha hizelgek, ugy-e?... Nem azért, mintha... Á. Dehogy. Nem szoktam. Egyenes ember vagyok... Mint a tenyerem. Nádszál. De rászolgáltam-e? Az a kérdés. Anélkül nem lehet... Mert a ruha sáros? Hohó! Az még nem minden, édesem. Édesem. Bizony, édesem. És a jogcim, ha szabad érdeklődnöm? És a bizonyítékok? Na, látod, így állunk evvel a dologgal.

A guggolásban megbillen és a hátuljára csücscsen. A kutya rávakkant, az ember folytatja:

- Tessék csak. Tessék leülni. Helyet foglalni. Bátran. Stercinger nem az az ember. A király is ideülhet. Tartom szerencsémnek. De az ugatás egészen más. Hogyan? És ki mondta, hogy...? Van-e megbízás?... fölhatalmazás?... Tetszik látni. Nincs... Se égen, se földön... Vagyis nincs. És ha nincs, hát nincs. És akkor ki van zárva... Még nem fordult elő... Szabad? Háj, de ez nem elég. Persze. De azér' még nem muszáj. Éppen Stercingert. Ki az? A legutolsó? Dolgozik a pénzér'... Lopja?... Nana! Ezt nem kell mondani! Figyelmeztetem. Törvény van... Megvédi.

A részeg ember mögött egy fa van, annak dül a háta, a feje lejjebb konyul. A kutya már csak nézi, de az ember még beszél.

- Megtiltom. Kikérem. És mindig? Valahányszor? Jön és ugat. Hol vagyunk? Uri ember? Az nem teszi, barátom, kedves barátom. Inkább a nyelvét, azt... leharapja... de egy rossz szó, annyi se... Érzékenységről szó sincs... Azonban. Katona viselt embert? Itt a katonakönyv, ha parancsolja. Megmutatom... meg... micsoda beszéd... meg.

A zsebe felé igyekszik a kezével és ezzel oldalt nyomja magát, hanyatt esik és úgy marad, a kalapja lenyilik a fejről, a keze keresztben áll a mellén, a szeme becsuklódik, a szája kitárul.

Alszik csendesen.

A kutya közelebb megy hozzá, megszagolja, trüsszent egyet. Rossz szaga van.

SZEPTEMBERI KÖNYVPIAC

Sötétkébe öltözöm, hogy egy árnyalattal még az ibolyánál is szerényebb legyek, úgy lopódzom a kiadóm fejedelmi kastélya elé. Tizennegyedik Lajosoknak öltözött inasok huzzák le rólam a felöltőt s az illetékes ajtó kilincséig rugnak. Halkan kopogok, mint a kis madár az ágon s benyitok kiadóm kolibri-pehelylyel párnázott dolgozó-szobájába. Kiadóm oltárszerű emelvényen ül, parafa-övvel derekán, mert ez a napnak amaz órája, melyben ő üzleti gondjaiba szokott merülni. A parafa-öv arra való, hogy meg ne fulladjon. Hogy fulladjon meg.

- Á, Málnaszörp ur! - mondja eltagadó mosollyal, melyet akkor szokott meg, amikor a könyveimből eladott példányok számáról tárgyaltunk.

- Citrom Szelet - dadogom én a nevemet s emlékeztetőül hozzáteszem: - a »Humorkák és egyéb savanyúságok« című kötet...

- Szerzője? Nemde? Tudom, emlékszem. Nagyon csinosan adtunk el belőle. Tizenhét példány rövid tizenkilenc hónap alatt. Most mivel állhatok rendelkezésére?

- Szeretnék megint egy...

- Kötet? Kötetke?

- Olyasmi.

- De milyen? Legyen szerencsém. Nyögj, az apád!

- Beszélyek...

- Ó, kérem, bátran, csak beszéljen. Vagy én beszéljek?

- Pardon, nem úgy gondoltam: beszéljek, vagyis novellák.

- Tudja mit? Maga fiatal és törekvő ember. Ifju és bóher. Mondok valamit. Minek ez a bolondság? Dalok, novellák és egyéb ökörségek. Ez nem pénz. Tudja mi a pénz?

- Igen. Az értékcseré eszköze.

- Jó, Jó. A pénz: az iskolakönyv. Irjon nekem egy iskolakönyvet. Maga el nem képzelem, milyen ökrök irnak iskolakönyveket.

- Elképzelem.

- Akkor is rosszul képzelem. Belőlem a jóakarát köhög. Mert nekem mindegy, hogy ki írja az iskolakönyvet. Az iskolakönyvnek is mindegy. De én azt akarom, hogy maga a keressen egyszer. Mit adok én magának egy szépirodalmi kötetért?

- Egy semmit.

- Ez az. Ezt adom. De ha egy pindurnyi iskolakönyvet ír, mint a kisujjam, szívesen adok ezer koronát. Hát ír? Vagy mit mondok: ír? Csinál? Vagy mit beszélek: csinál? Csak összeállít, összeszállít, összenéz, összetűz, összefűz, összelopint, csapint és kapint. Egy hordár nagyszerűen megcsinálja. Ha hordárt mondok: értsen meszenzser-bojt alatta. Nem mondom, hogy egy kémiát hozzon létre, ámbár azt is nagyszerűen megtehetné, mert ahhoz se m ért. Azt sem kívánom, hogy egy filozófia-propedeutikát kanyarítson, mert véletlenül talán olvasott már valami filozófiát. De egy magyar olvasókönyvet, barátom, maga olyat tud termelni, hogy a miniszternek ketté áll a füle a gyönyörűségtől. Oly egyszerű ez uram, oly egyszerű! Mert mit vesz? Veszi a hajókötelet Jókaitól, veszi az eljátszottadmárt Vörösmartytól, veszi az ilykéső-éjszakánt Eötvöstől, veszi a hetenvagyunkuramhetent a Kurcfellovtól. Ezeknek ugyanis muszáj

benne lenni. Aztán, mert maga fiatalember, bevesz néhány újabb író is. Homoktól egy népieset, Zömöktől egy pestiest, három kis költeményt Csopakitól, Kopakitól és Lopakitól. És megvan a legmodernebb magyar olvasókönyv középiskolák alsóbb osztályai számára. Cézével.

- Parancsol?

- Na igen, az idén még cézével. Ebből eladunk tizezer példányt. Ezt még cézével adjuk el.

- Kérem?

- De jövőre lényegesen javított kiadást adunk. Az már nem cézével lesz. Addig az Akadémia meggondolja a dolgot, a pusztá Cö mellett dönt, s akkor a Cziczkányról szóló elbeszélést is adjuk a könyvben: A Cickányról. Aztán adunk egy kiadást cekával, így: l a c k t o p á n, és egyet cehával, így: b ö r z e k r a c h, aztán megint egyet, amiben l a k t o p á n lesz, és egyet, amelyben b ö r z e k r a k k fog állani. Egy kiadásban a laktopánt lakkcipőcske névvel illetjük, egy másikban a börze helyett ezt írjuk: t ö z s d e. Ami megadja a lehetőségét egy újabb kiadásnak, melyben a tőzsde t r a f i k - r a lesz javítva. Öt év múlva a trafikot dohányárudára bővítjük, de akkor már én a kávéházban milliárdozom Rockefellerrel, illetve Rókefellerrel és ön csinos háromemeletes villával eszi a fogolypecsenyét. És tudja mibe kerül nekem az egész?

- Mibe?

- Egy snókába.

- Mibe?

- Abba. Mert honoráriumot én csak magának adok. Mint nyírónak. Az írónak, aki az olvasókönyvben jelen van, két szempontból nem adok honoráriumot. Első szempont: nyavalya jár halott nagyjainknak, nem honorárium. Második szempont: ha halott nagyjainknak az jár, mifene járna elevenjeinknek? Csináljuk meg az üzletet, fiatal barátom. Ön még csaló poraimban is áldani fogja emlékemet. Egy ilyen kis olvasókönyvből még az unokái is finoman megélnék. És nevet szerez magának, sőt, hogy tovább menjek, fogalommal magasztosul. Igen, barátom, szvorényi lesz önből, baróticsánki lesz önből, szvorényinál csánkibb baróti. És a karrier? Rendes tagja lesz a Fülelógiai közlönynek, levelező tagja az Akadémiai nyelvelmi és gépirodalmi alosztályának. A finn Rööf Öököör társaság kis ezüst iram-marha szobrocskával fogja megtisztelni. Hát nyir nekem egy kis olvasókönyvet?

- Még nem tudom... talán... vamazén...

A kiadó még egyszer, és nem utoljára félreértett:

- Hát jó, küldje el hozzám Vamazén urat. Keressen az. De mondja meg neki, hogy Vamazayra fogjuk magyarosítani a nevét. - Hazamenet ollók károgtak a fejem fölött. Azok az ollók, amik az iskolakönyveket megírják.

PÁRBAJ A LIGETBEN

Tanulságos jelenet.

(Azelőtt az ördög sem vette észre, hogy a mutatóványos bódék előtt kikiáltók is vannak. Pedig voltak. Sőt azelőtt voltak igazán, a mostaniak már csak szomorú epigónok. A kikiáltók hőskora tehát elmúlt anélkül, hogy a folklóristák figyelme feléjük fordult volna, s így a kikiáltás legszebb virágai lehervadtak, mielőtt valaki koszoruba kötötte volna őket. Baj, baj, de ugyanez történt, tetszik tudni, a magyar mesének és mondának, sőt még a magyar irodalomnak a kezdeteivel is. Az énekmondók csacsкасágait senki föl nem jegyezte, a kikiáltók marhaságait senki meg nem örökölte. Most ellenben jól megy a kikiáltóknak, órákulumokká léptek elő, akiknek szavait nagy publikum-gyűrű hallgatja. De csak egyrészt órákulumok a kikiáltók, másrészt konferenszierek (lásd conférencier címszó alatt), akik elmés visszavágásokkal parirozzák az ő édes kis közönségük odavágásait. A közbevágók, természetesen, nem követségi titkárok, vagy kuriai bírák, hanem a nép egyszerű kereskedősegei, kik egy heti tompító munka után vasárnap kénytelenek élesre köszörülni elméjüket. Egy ilyen beszélgetést itt adok gyűjteményemből.)

A Kikiáltó (folytatva mondókáját): ... s a kigyó, melyről mindenki személyesen meggyőződhetik, az afrikai sivatagok legveszedelmesebb ragadoszója, melyet Szidi Ali Ben Bibi...

A Közbevágó: Ben Bibi? Miért nem Kinn bibi?

A Kikiáltó: Ha nem hallom tisztelt uraság közbeszólásait, nem nyilhatik alkalom számomra, hogy azokra válaszolhassak.

A Közbevágó: Azt kérdelem: mért jár olyan sokat a pofája?

A Kikiáltó: Csak szelemesen, uraság, csak szelemesen. Mindenki közbeszólhat, a legutolsó vizesnyolcas is, ha kellő szelemesség felett rendelkezik.

A Közbevágó: Mért nem fogja be a pofáját?

A Kikiáltó: Pofája uraságon kívül csak a többi lovaknak van, uraság.

(Egy kis csend. A közbevágó, mert körül a nép vihog s nem annyira a kikiáltón, mint inkább őrajta, elhallgat és hallgatás közben gondolkodik. A fegyvereit szedi rendbe a következő támadásra.)

A Kikiáltó (folytatja mondókáját):... melyet Szidi Ali Ben Bibi... (itt vár, hogy a kereskedőseged nem kerül-e horogra, de nem. Lehet tovább beszélni)... külön e célra hozott el a nagyérdemű közönség mélyen tisztelt körébe, hogy itt jóízűen elfogyaszthassa. Szidi Ali Ben Bibi nem undorodik a kigyótól...

A Közbevágó: De magától undorodik?!

A Kikiáltó: Magától csakugyan undorodik, de mondja, tisztelt uraság, ki nem undorodik magától? Egy pudlispringertől, aki elszalad a rőf mellől és beslisszöl az Angol-parkba, hogy...

A Közbevágó (boldogan, hogy most egy nagyon jót mond): Van jegyem. Anyajegyem van. Hihi.

A Kikiáltó: Uraság mingyárt röhög is saját vicén, de jól is teszi, mert ha uraság nem röhögne, a mélyen tisztelt közönség valóban nem kacagna uraság sületlenségein. A mélyen tisztelt közönség nagyon jól tudja, mi egy igazi Nagyendre, s mi egy értéktelen utánzat, melyet a szemétkosárba dobni kell. A mélyen tisztelt közönség már régen a szemétkosárba dobta uraságot, ne méltóztatott volna belőle kimászni.

(A nép ismét mulat a közbevágó rovására, aki kezd kivörösödni s kezd az inge gallérját kicsit szűknek érezni, de még egyelőre nem adja fel a csatát, mert határozott szellemi fölényt érez e nyavalyás kikiáltóval szemben. Csak még nem tudta eddig kifejtetni.)

A Kikiáltó (folytatja mondókáját): Szidi Ali Ben Bibi nem irtózik a kigyótól, s azt minden előzetes elkészítés nélkül pár pillanatok alatt költi el..

A Közbevágó (ragyogva): Mer' az egy költő? Mi?

A Kikiáltó (gondolkodik, hogy lecsapjon-e? De mert ugys kevés publikum van, kevés lesz a belépő, tehát ráér, elhatározza, hogy lecsap): Az egy költő. De uraság egy nyálasszáju, aki még egyetlenegy szelemeset sem méltóztatott közbeugatni, mert uraság feje csak arra való, hogy a nyakkendő le ne csuszszon a nyakáról. Uraság nagyszerű üzletet csinálhatna becses fejével, ha eladná a szecskát, ami benne van. Szívesen vennék meg, mert uraság fejében kellő mennyiségű viz is van, s így a szecska mingyárt nedvesen kerülhetne a tinók elé.

A Közbevágó (még egy utolsó kísérletet tesz): Minők?

A Kikiáltó: Tinók. Amit uraság nem tudhat, mert négy elemi osztályokat is hiányosan végezte el s kezében tölcserrel nevelkedett a Blicc és Blau cég lámpakamrájában.

A Közbevágó (eldobja a kardot és más térre helyezkedik át): Hogy mer maga velem gorombáskodni, maga kódis?

A Kikiáltó (tudja, hogy ez már a győzelem, most még csak üldözni kell a megvert ellenséget s egészen meg kell semmisíteni): Uraság ne sirjon, mert az itten nem szokásos. Uraság persze azt hitte, hogy facérságának idejében ide kijöhet és a jó öreg bohém kikiáltót itt kiviccelheti. Uraság azonban csalódott, mert ehhez szelemesség legszükségesebb, ami uraságnak abszolúte nincs, mint azt a mélyen tisztelt közönség személyesen meggyőződhetette. Uraságod magával hozta kedves Babája kisasszonyt is, aki most elbujik az uraság háta mögé, mert szégyelli magát az uraság helyett, jól is teszi s én sajnálom is a kedves Babája kisasszonyt, s ha én az ő helyébe volnék, én a jó öreg bohém kikiáltót szeretném, aki egy vices ember, s nem egy csupaszkepű majom, melynek bajusz helyett mitesszerek vannak görbe orra alatt.

A Közbevágó: Ha fölmegegyek, agyonpofozlak, te vörös zsidó.

A Kikiáltó (tudja, hogy ez a föltételes mondat sohasem lesz még csak állító mondattá se, nemhogy tetté erősödjön. »Ha fölmegegyek«, mondta a hörgő ellenfél, de nem jön fel, örül, ha bele tud elegendni a tömegbe és feltűnés nélkül elmosódhatik. A kikiáltó tehát már nem is reflektál erre a »megjegyzésre«, hanem folytatja az ő mondókáját): A kigyó elfogyasztása teljesen a mélyen tisztelt közönség szemeláttára történik, s mindenki meggyőződést szerezhet róla, hogy a természet egy csodájával állunk szemben. Első hely hussz, második hely tisz krajcár... Az a jingli, ha még itt volna, ingyen is bemehetne kedves Cucája kisasszonynyal.

A KÉM

Részlet a »Katonai Magyarország« című ajtó alatt és sajtó fölött levő regényemből.

...A kém elborult kedélylyel, de halkán sóhajtott föl. Ugyan hangosan is fölsóhajthatott volna, mert az ördög sem törődött a kémmel, de a kém tudta, hogy *n o m e n e s t o m e n s* hogy *n o b l e s s e o b l i g e*. Aki kém, az kém, az viselje úgy magát, ahogy egy tisztességtelen kémhez illik. A kém tehát fölsóhajtott:

- Kém vagyok. Az Orosz Birodalom belső munkatársa.

Aztán hallgatott, mert nem volt több mondanivalója... Mi manót csináljon egy kém reggel nyolc órakor Budapesten?...

- Kémlelnem kellene - töprengett magában... De aztán átvillant az agyán: hátha nem kémlelni kellene, hanem kémelni?... Mert eszébe jutott zsenge gyermekkor, amikor a negyedik középiskolában a Toldit tanulta Arany Jánostól s abban ezt a két sort látta:

Ösztövért kutágas, hórihorgas gémmel,
Mélyen néz a kutba, benne vizet kémel.

Tehát kémel és nem kémlel, gondolta. Arany János szerint tehát neki nem is kémlelni kellene, hanem kémelni.

- Ibrignz... - szólott hirtelen és oroszos átmenettel - egészen mindegy, hogy ellem vagy el nélkül fogom fel a mesterségemet... amikor nem tudom, hogy mit csináljak?... Szak-könyveket akart hozatni, de aztán eszébe jutott, hogy a magyar irodalom olyan szegény, hogy egy jó szak-könyv, »Kém a mellényzsebben« vagy »Kis-kém katekizmusa« úgy sincsen, hát mit erőlködjön?... Német könyvet pedig nem akart hozatni, egyrészt mert Lipcsén át legalább egy hétig eltart, míg a rendelés megérkezik... másrészt mert ezek a gyalázatos könyvkereskedők egy márkát hetven krajcárnak számítanak, ámbár ötvenet is alig ér...

Egy ellopott (verstohlen) pillantást vetett az éjjeli szekrényre... és óvatosan megállapította, hogy már elmúlt nyolc óra... Rekedten suttozta:

- Ideje volna felcihelődnöm...

A c betű rejtelmesen sziszegett a szoba szomorú szférájában... A kém megdöbbsent.

- Hah - mondotta...

Aztán megint hosszú ideig nem mondott semmit s csak a szíve dobogott a fölfedezéstől félelem gyötrelmében... Majd ásitott... Leszállt az ágyáról... lehajolt... fölszedte a guruló rubeleket... melyeket az éjszaka folyamán Szasszanov küldött számára...

- Egy forint husz... - mondotta.

Sokáig megint nem jutott az eszébe semmi...

De aztán kis vártatva, vagy kicsinyég, hozzátette:

- Kevés...

Fölvette komor karbonári-köpoenyegét, arcát a redőkbe rejtette...

- Így ni... - szólott - ember legyen a talpán, aki fölismer...

Macskabársonyságu léptekkel ment le a kávéházba... Szorosan a fal mellett haladt... vonásain kegyetlen félhomály játszadozott... A rejtékajtón suhant be... Leült s tenyerébe temette fejét...

- Jó reggelt, Spion ur - mondá egy feketébe öltözött alak.

- Öh... öh... - hebegett a kém. - Spi...? mi...? Spi...?! Ki mondja? - dörgött rá megszólítója hatalmasan. - Ki meri állítani?!

- Hetyetye, - mosolygott a pincér (mert ő volt) - hát nem méltóztatik Spion ur lenni, félbarna szürve, minden nélkül? Vagy talán méltóztatott megmagyarosítani a nevet? Komt-so-fór... hetyetye...

- Igaz is... - dünnyögte a kém, félig fehérén mint a fal, de félig barnán, szürve, minden nélkül.

- Pszt - mondá azután, mutatóujját jelentősen ajkára szorítva. - Egy szót se, csak hozza, amit mondok. Arannyal fogok érte megfizetni, mihelyt Szassza... - elharapta a szót.

- Mihamarabb elszóltam volna magamat - mondá zavart mosolylyal. De a pincér már meghallotta:

- Szassza? - kérde tőle gyanakodva.

- Igen - füzé tovább a kém könnyedén. - Hopszassza... azt akartam mondani: arannyal fogok megfizetni mihelyt hopszassza-világot élünk.

- Ugy? - szólt a pincér s a pesti pincérnél már nem szokatlan konfidenciával leült az asztal mellé. - Hopszassza-világ? S ha szabad tudakolódoznom, mikor lesz az? Egy jó tipp van, mi?

- Pszt, - mondá ujólag a kém - nem tipp. De önt beavatom. Beavassam?

- Be, - szólt a másik - be. Avas. Avasbe.

- Ugy beavatlak. Tudd meg tehát, hogy Szasszanov-bej, a törökök orosz főkonzula...

- Szasszanov-bej? nem ismerem. Egy ilyen bejről hallottam, azt Auvgevakszen-bejnek hitták...

- Az is hatalmas ember - mondá a kém. - Hogyne! Auvgevakszen-bej: az is barátom, de most Szasszanov-bejről van szó. Erődökről...

- Erőd?

- Az. Erőd.

- Hát az nekem nincs, kérlek. Ne csodáld, a sok éjszakai munka... Nekünk pincéreknek... - és némán lehorgasztá (vagy lehorgászta) fejét.

- Nem a te erőd, hanem erőd, erődítmény...

- Az más. Erődi? Ismerem.

E pillanatban katona lépett be. Sas-szemekkel nézett körül. A kém revolvért vont elő s golyót röpitett a katona agyába... A golyó célt tévesztett. A katona egyszerü, rendes katona volt. Nem volt agya neki.

MIKOR ASTA ITTJÁRT

(Az emberek ültek az orfeum földszintjén és várták a nagy Asta fölléptét. És beszélgettek egymással erről a nagy eseményről.)

- Maguk is itt vannak, né?

- Eljöttünk magunknak, mert mi is meg akarjuk nézni, mit tud ez a nő. Azt mondják, hogy nagyon sovány legyen, olyan mint, egy bot, és hogy csak a csont meg a bőr. De a szeme olyan nagy legyen, mint egy maceszgombóc, és a szája olyan széles, mint a Duna Orsovánál.

- Én nem tudom, én csak a moziba láttam. Ott nagyon megfelelő volt. Különösen a lelki izéket tudja kihozni. Ha ez egyszer elkezd haldokolni a lepedőn, akkor a nézőtéren szem nem marad szárazon. Ezt olvastam is róla a mi lapunkba.

- Mindig más ez a nő.

- Ehe. És mindig egyforma.

- Igen, mindig más és mindig egyforma, éppen ez a művészet. A Ráhel is...

- Rasel, daz iszt némlih francézis...

- Jó; a Ráhel - én már csak így mondom - az lett volna ilyen nagy. De én nem tudom, mert én a Ráhelt nem láttam.

- Pszt, már kezdik.

- Még nem, most még csak vetitenek. Mit is játszik ez az Asta?

- Valami mime-drámát.

- Nem mimo?

- Nem hiszem. Tegnap is láttam egy meszenzserbojt, arra is az volt írva: Mime-kavasz. Hát biztosan ez is mime lesz.

- És ki a fene írja ezeket a mime-dolgokat?

- A többieket mind a Rejchard írja, az most ezekbe a legjobb, de az Astának bizonyos Ürben Gad dolgozik, Gad Orbán, olvastam a lapba. Együttal a férje is legyen.

- Pszt, most igazán kezdik.

- Mi-i? Ez volna az Asta?

- Persze.

- De hiszen férfiruha van rajta!

- Ez nem férfiruha, ez egy pijeró-kosztüm.

- Pijeró, pijeró, mi az, hogy pijeró?

- Az egy külföldi bolondság. Minden ilyen mime-ügyben van egy pijeró. Az annyit tesz: Péterke.

- Hogy jön az ide? Péterke. Őtet Astának hijják, az is elég furcsa név, de mégse Péterke. És ilyen sovány Péterke!

- Hiszen mondtam, hogy olyan, mint egy bot.

- Bot!? Hol van egy ilyen vékony bot? És milyen fekete. És ha ennyire sovány, mért nem töm egy kicsit? Nem mondok sokat, de a legszükségesebbet. Egy kis ikrát tömjön magának, hiszen egy csöpp ikrája nincs a lábon.
- Az nem is kell; a művészet nem az ikrában van.
- A dánoknál. De nálam legyen egy művésznőnek ikrája. Hogy jövök én ahhoz, hogy drukkoljak, hogy eltörik a lába, mert nincs rajta ikra? És mit csavargatja magát, mit vonaglik? Mért nem mondja meg, hogy mit akar?
- Éppen az a mime benne! Egész este egy szót se fognak beszélni.
- Hallatlan!
- Hát hallani bizony nem lehet. Ahol mime van, ott pijeró van, és ahol pijeró van, ott nincs egy kukk se. Csak egy nagy fehér krézli van a nyakon és meszelés az arcon.
- De kérem, ez egy félrevezetés. Én azér jöttem, hogy halljam ezt az Astát. Némaságot már pont eleget hallottam tőle a moziban. De ott legalább nem volt pijeró, hanem szoknyát viselt és szépen játszott és mindig volt értelme.
- Ennek is van, csak figyelni kell. Most például a pijeró szereti a pijerettet...
- A pijerettet?
- Azt; az is mindig van, mikor pijeró van.
- De akkor miért játszsza el éppen most?
- Hogyhogy? Eztet nem értem.
- Ugy hogy ha maga már tudja is, hogy mi van a pijeróval és ha ezt már mindenki régen tudja, akkor mit akarnak evvel itt?
- Hogy az Asta fellépjen.
- Nézze, nézze, most kitátotta a száját. Óriási? Tényleg óriási.
- Na látja, ugy-e hogy...
- Mit ugy-e hogy? Én már a moziba elhittem, hogy nagy szája van, én nem vagyok vizsgálóbíró, hogy kiszálljak a színhelyre és meggyőződjek, hogy valami igaz-e? Én látni akartam, hogy tud beszélni avval a nagy szájával.
- Megjegyzem, hogy az én feleségemnek is van ilyen nagy szája.
- És az se tud beszélni vele?
- Nem tud? Ojoj! De mennyire tud!
- Akkor a maga felesége annyival nagyobb művésznő.
- Tudja, hogy én nem megyek arra. Inkább vennék a feleségemnek egy ilyen pijeró-kosztümöt, krézlivel fönn és két pipaszárral lent, ha tudnám, hogy akkor ugy hallgatna, mint ezek itt.
- Most vége! Most a pijeró meghal.
- Akkor már nem beszél, ha eddig nem beszélt. Mit tapsol, mint egy örült?
- Mert nekem azér mégis nagyon tetszett. Tudja Isten, van benne valami.
- De hiszen oda se nézett.
- Lehherlih. Azért mégis van benne valami. Azt azér megérzi az ember.

- Ahá, most itt a lámpa előtt látom az Astát. Nem is olyan nagyon sovány és ki ez a szőke ur?
- Ez az Orbán, az ura. Ez írta a darabot.
- Hühühü!
- Mit nevet?
- Ahogy ezt a darabot írni kellett! Mit kell írni egy olyan darabon, amit halak játszanak el, viz alatt, fekete ruhában?
- (Csend van, a produkciónak vége.)
- Azért ezt az Orbánt mégis sajnálom. Szép fiatal fiu és néma.
- Megbolondult?
- Nem. Biztosan néma. Ilyen némajátékokat csak egy igazi néma tud ilyen jól megírni. Talán még süketnéma is. Szegény! De legalább sokat keres vele. Bizonyisten gunálok neki.

FÜRDÉS

- Ha vajjon nem vette-e Ön észre mélytudományu doktor ur, hogy a fürdés az Artézia-fürdőben (Artézia, ó mily szép női név!) három koronába kerül, ami már joggal nevezhető tekintélyes összegnek?

- Valóban észrevettem. De biztosíthatom felőle, hogy az a három korona az utolsó láncszem a magyar fürdőről szóló gyönyörű elméletemben, amit nyolckötetes, nagy munkámban fogok megnemírni és az utókorra átnemörökiteni.

- Elmélete élénk érdeklődésre izgatja elmémet.

- S mégis elő fogom adni Önnek az egészet, mielőtt még megrepedne a türelmetlenségtől.

- Halljuk, halljuk!

- Ön, aki a művelt középosztályt oly szép eredménnyel végezte és sokat érzett és gondolkodott, mint Kölcsey, nyilván tudja, hogy vannak a magyar nyelvben bizonyos általános mondások, amik távolról nézve hengegéseknek látszanak, közelebbről megtekintve azonban alapigazságok, hosszú századok során leszűrvék.

- Leszűrvék? Nem leszürvák?

- Nem. Leszűrvék. Például: Bort iszik a magyar ember. Magyarnak orvosság, németnek halál. Magyar központi hitelszövetkezet. És így tovább. Ezekhez a mondásokhoz vagyok bátor még egyet csatolni, amely így hangzik: Magyar ember nem fürdik. Már eleink nem fürödtek...

- Pardon! Hogy beszél ön? Azt akarta mondani, hogy már elejünk nem fürdött?

- Nem. Eleinkről, elődeinkről, vagyis eldődeinkről, tehát őseinkről beszéltem. Akik, midőn bejöttek országunkba, még találtak néhány római eredetű fürdőt itt. Meglátni és megutálni egy pillanat műve volt. A fürdőket gyors egymásutánban parlamentekké, megyeházakká, pipatóriumokká alakították át. A fürdéssel ezután már csak a Königsbergi Töredékben találkozunk, e kitételben: »Kisdedét firisztye, musja«. Amint látja, itt sem fürdésről, fördésről, vagy firdésről, hanem firisztésről, vagyis fűrösztésről van szó, egy kisdednek a megfűrösztéséről, amely már akkor sem volt mellőzhető. Mert a felnőttek aztán felnőttek úgy, hogy a fürdéstől eltekintettek. Roppant ritka és nagyfontosságú eseménynek vélték lenni, amit egy másik, igen régi példával fogok bizonyítani. Az az ősi gyermekvers, amit a 13. századból eredőnek mondanak, így szól:

Kis kacsá fördik
Fekete tóba,
Fiához készül
Lengyelországba.

Nos, nem tűnt fel önnek, hogy a kis kacsá fürdését, amely mindennapos jelenségnek mondható, a magyar néplélek olyan hosszadalmas és fáradságos utazással okolja meg, amilyen a lengyelországi ut? Ha a kis kacsá nem akarna vizitbe menni Lengyelországban lakó fiához, akkor - a magyar néplélek szerint - meg sem fürödne.

S hogy mingyárt a dalformájú népmegnyilatkozásnál maradjunk, emlékeztetem önt arra, hogy a magyar népdalok bizonyos értelmetleneknek látszó (s valóban értelmetlen) sorokkal szoktak kezdődni. Ezek a sorok - így tanultuk az iskolában - csak megütik a hurt, amelynek a következő sor már értelmes hangját adja. Így: »Rózsabokor a domboldalon...«

A következő sor: »Boruj a válomra angyalom...« De nem akarok hosszabb lenni, mint a kémény s igyekszem a tárgy felé. Emlékeztetem Önt egy dalra, Petőfiére, akivel mostanság sokat és alapos készültséggel foglalkoznak. E dal így kezdődik: »Fürdik a holdvilág...« (amint látja, itt sem a magyar ember fürdik, hanem egy védekezni nem tudó égitestet kényszerít e fürdésre) s utána azt mondja a költő, hogy mé l á z a haramja és roppant sötét hangulatképet fest. Tehát a legnagyobb szomorúság alaphangjának megütésére a költő a fürdés megemlítését vélte legalkalmasabbnak. A fürdéstől az akasztófaig már alig néhány strófa. Mit mondjak önnek még?

- Csak mondja, ami a szívéen hever.

- Hát megmondom, hogy a Magyar Nyelvtörténeti Szótárban nyolc évszázad irodalmából csak nyolc példa van idézve a fürödni szónál. (A magyar nyelv tehát minden száz évben csak egyszer fürdik, de nem, mert:) e nyolc példa közül csak egyetlenegy vonatkozik igazi, testi fürdésre. A többi mind csak átvitt értelmű fürdés. Ha fürdeni kell, a magyar ember egyszerűen átvviszi az értelmét a vizen. Kinban fürdik, vérben fürdik, verejtékben fürdik, csak éppen nem vízben fürdik. És a magyar közmondások kincstárában összesen csak négy olyan mondás van, amely a fürdéssel foglalkozik. Ezek közül is kettő inkább elítélő tendenciával. Idézni fogom őket.

- Idézze, szép idétlen ember.

- Egyik így hangzik: »Sokat fürdik a malomkő, még i s fekete marad.« Tehát a morál ebből az, hogy fürödni nem kell, mert nem használ. S a másik mondás ezzel egy huron penderedik: »Hiába fürdik a csóka, még s e fehérszik a tolla.« Tetszik látni: még i s és még s e, ellenző értelmű kötőszavak, amik azt mutatják, hogy a magyar ember még i s fürdik, de alapjában a fürdést még s e szereti. Ezek után...

- Ugy? Még ezek után is van valami?

- Hogyne volna! Az egész konklúzió hátra van.

- Tegye előre.

- Teszem is, mert nem akarom a fürdővel együtt a gyereket is kiönteni. Ezek után nem csoda, hogy egy Mária Artézia korabeli fürdő árát a főváros három koronában szabja meg. Aki fürödni akar itt, az egy szenvedélytől elvakult ember, aki nem törődik vele, ha a szenvedélyét még olyan erősen adóztatják is meg. Aki fürödni akar, az vesz három koronáért egy autót, kisüstörög a ligetbe, megfürdik három koronáért és még egyszer három koronáért haza benzinez.

- És mit csinál?

- Megfürdik otthon. Lefürdi magáról, amit a ligetben felfürdött magára.

- Akkor mért ment a ligetbe?

- Mért? mért? Mért megyünk el egy csókért Amerikába? Mért szerelmes a nap a holdba? Mért vijjog a saskeselyű? Mért oly borus? Oly kérdések, amikre a tudomány ma még nem tud felelni. És mondok még egyet. Hogy mért megy? Hát nem is megy! És ha nem megy, akkor igazán mindegy, hogy hány koronáért n e m-fürdünk az Artéziában. Egy fürdő, amin három koronát spórolok meg, jobban tisztítja a lelket a másik fürdőnél, amire kiadok egy korona tényleges ércpénzt. Ez az.

DISZKRÉT ÜGYEM

Megmondom, mert most már ugyis mindegy, hogy mielőtt e sorokat írni kezdtem volna, az vala szándékom, hogy ez írásommal egy nagyon diszkrét ügyemet fogom elintézni. Hogy ezen a levélpapíroson majd irok annak az ismerősömnek, a városatyának, hogy szóljon a polgármesternek, hogy az szóljon az államtitkárnak, hogy az beszéljen a miniszterrel, abban az ügyben, abban a diszkrét ügyben, amit már voltam bátor multkori együttlétünk alkalmával fölemlíteni. A kávéházban jutott eszembe, hogy írni kellene már a városatyának, s hogy a levelet azonnal feladhassam, még a kávéházban meg óhajtottam írni a leveletem. De mihelyt kiadtam csendes parancsomat, hogy hozzanak papírt és tintát meg tollat (mert ilyen diszkrét ügyben nem illik ceruzával írni), azonnal élénk feltűnést keltettem.

A pikoló-gyerek vette át a rendeletet, de mert őneki nem hatásköre a dolog, továbbadta a kiszolgáló pincérnek.

- Papírt a zirónak. Ziró írni akar. Hühü.

A huhü arra vonatkozott, hogy én egy közismert humoros vagyok, tehát egy közismerten humorosat fogok írni, tehát már előre huhü.

A kiszolgáló pincér, aki semminő kellékkal nem rendelkezik, mert az egészen más ügyosztályba tartozik, átvitte kívánságomat a főpincérre:

- Papírt bal-jobb kettő. Ugy látszik, írni kell neki valamit. Vicceseket ír. - A főpincér jobb fülén bebocsátotta a rendeletet s a bal fülén át eljuttatta a ruhatárhoz. Ő az illetékes fórum. Miért, miért nem, ezt sohasem fogom megtudni, e kávéházban papírnak, tollnak, tintának a ruhatáros a letéteményese.

Rögtön hozta is a kért cikket.

A papírt letette az orrom elé, a tintát letette a papír elé, a tollat letette a tinta elé és önmagát letette a hátam mögé. Közvetlenül a hátam mögé. És elkezdte nézni a kezemet, hogy mit csinálok vele, s ha írnék vele, mit irok vele.

Mikor ezt észrevettem, pedig azonnal észrevettem, mert lehetetlen volt nem észrevennem, a ruhatáros ugyanis kicsit asztmás, ezért hangosan szuszogott a hátam mögött, akkor mélnézni kezdtem a levegőbe, mintha gondolkodnám rajta, hogy mit irjak a papírra. Bár pontosan tudtam már a mondatokat is, amiket irandó voltam a városatyának, aki majd szól a polgármesternek, aki majd szól a... satöbbi, föl a miniszterig: mégis nem kezdek bele az írásba, mert ez diszkrét ügy, az onokanővéremről van szó, akivel nagyanyai ágon a városligetben ismerkedtem meg s akinek egy telefonkezelőnői állás kellene valamelyik kis vidéki központban, ahol kicsiny a forgalom, sok a szabadidő.

Na. Ez panama. Ezt nem lehet a ruhatáros előtt.

Közben azonban már a pikoló-fi is odaállt a hátam mögé, a ruhatáros, a magas férfiú udvariasan maga elé eresztette s a pikoló ennek következtében lélekzetével nyakamat melegítette. A pikoló látta, hogy nagyon töröm a fejemet, ebből joggal következtette, hogy valami egészen finom vicces dologról lesz szó, amit érdemes kívánni.

Ily körülmények közt elhatároztam, hogy valóban nem irom meg azt a diszkrét levelet abban a diszkrét ügyben, hanem irom ezt, amit itt irok. És irtam. Eleddig csak a ruhatáros, meg a pikoló olvasták, de egyelőre nincsenek tisztában jellegével. Nem tudják, komoly-e vagy tréfa. Odaintették tehát a kiszolgáló pincért is, hogy segítsen nekik e halott írás agnoszkálásában.

Most érkezett mögém a kiszolgáló pincér s összes szemei megfeszítésével olvassa, a vállamon át, e szerény sorokat, odébbigazítva a ruhatáros fülét, mert nagyon széles és kajla és elzárja előle a kilátást. Viszont a pikolókölök cukrot vett elő, a szájába dugta s most a nyakamba csemcseg, de nem verhetem pofon érte, mert azzal elárulnám, hogy tudom, hogy a hátam mögött van s akkor - ha tudom és mégis türom - semmi tekintélyem nem lesz a személyzet előtt s legközelebb, ha diszkrét levelet írok, legközelebb... Mit is csinálhatnak legközelebb? Belenéznek abba, amit írok. Valóban, csak ezt csinálhatják, semmi egyebet s ezt már most is megcselekszik. Eszerint talán mégis jobb lesz, ha a pikolót nyakonverem úgy, hogy a szája elferdül?

A pikoló olvassa e neki szóló üzenetet, de, csodálatosképpen, mégsem megy el a hátam mögül. Mondd, te kis törpe csipa, mért nem mész el a hátam mögül, mikor látod, hogy az a két másik aljas is itt áll? Sőt most már hárman vannak, mert a fizető meg akarván nézni, mi érdekli a két kollégát ennyire, szintén megérkezett. És most így egymáshoz vagyunk láncolva. Én itt írom ezt a hogyishijjákat, ők hárman - azaz a pikolóval együtt negyedfelen - olvassák. Én nem szólhatok nekik a főntebb körvonalozott okoknál fogva, ezzel szemben ők, ha én akármi sulyosat írok róluk, nem sértődhetnek meg, mert ezzel elárulnák, hogy olvassák, amit írok.

Bátran ideirhatom tehát róluk, nyájas olvasó ur, hogy négy ilyen disznót én még életemben nem láttam.

Hopp!

Érzem, hogy megmozdultak. Megsértődtek talán?

Most a fejüket tagadólag rázzák, hogy nem sértődtek meg. Hát uraim, itt a hátam mögött: nincs bőr a kegyetek pofáján? Esküszöm önöknek, hogy én még akkor sem nézek bele a főpincér úr írásába, mikor a számlát írja össze nékem, pedig ha belenéznek, sok pénzt megtakaríthatnék.

Gyerekek, menjetek innen a hátam mögül, mert idegessé tesztek. A neuraszténiát lélekzitek a nyakamba.

Nem mennek.

- Fizetek! - kiáltom el magamat.

Siker. A főpincér elszalad a kávéház másik sarkába. Azért szalad oda, mert neki kötelessége meg nem hallani, ha valaki fizetni akar. Most már egy óra hosszáig nem kerül sem eléem, sem mögém.

Ugyanezen az alapon még a következőket süvitem a légbe, anélkül hogy megfordulnék:

- Kapuciner, pohárba!

A kiszolgáló pincér kámforrá válik.

- Ruhatár!

A ruhatáros elsülyed valahol a pincehelyiségben.

Most még csak a pikoló van itt. Most hátra fogok önteni egy pohár vizet a pikoló tömpe orrába.

Megtettem.

De sikertelenül. Mert a pikoló még nagy figyelemmel olvasta az előbbi kikezdést, értesült szándékomról, kitempózta a vizet, a víz a szomszéd asztalra ömlött...

Pardon, abba kell hagynom az írást, a szomszéd asztali ur, aki kapott a vizből, méltóságteljesen közeledik felém, de már távolról is vízfejűnek nevez. Affér lesz.

Majd megirom a fejleményeket.

MIT TUDOK MEG A VILLAMOSON?

Beülök a villamosba, csendesen egy sarokba rokkannok. Mert a villamos közlekedési eszköz és én közlekedni akarok. Ne felejtsek el, hogy a villamos nem lexikon. Ezt ne felejtsek el.

Gördül a villamos keresztül Budán és én a gondolataimat legeltetem. Mindenfélre gondolok, semmire se gondolok. Pénz kéne. Nem is igaz, nem is kéne pénz, ugyse tudnék mit kezdeni vele. Vagy jönne egy szélhámos és kicsalná tőlem és akkor boszankodnám. Satöbbi. Vagy talán többet nem is gondoltam.

Magam ültem a sarokban egy darabig. De egyszerre csak megáll a villamos a déli vasút előtt és emberek szállnak be. Odajönnek hozzám, az én sarkomba és leülnek szemben velem. Jó, jó, leülnek, ez még nem valami sulyos dolog. Gördül a kocsi, billen a fejem jobbra meg balra. A vizaviim hallgatnak, de aztán mégis megszólalnak. A férfi mondja:

- Kár. Kár, hogy nem lehetett ma megfürdeni.

(Megtudtam, hogy a Balatonról jönnek.)

Az asszony felel:

- Persze, hideg volt az idő.

(Megtudtam, hogy az idő hideg volt.)

Csend. Elég. Nem akarok megtudni többet. A férfi mondja:

- A Gejl azért mégis egy pipogya.

(Egész rakéta: Megtudtam, hogy van egy Gejl a világon, hogy pipogya, hogy nem volna muszáj pipogyának lennie. Ez elég is Gejlről. Nem elég.)

- Melyik Gejl? - kérdi az asszony.

- Melyik? A Béla. A Gejl Béla.

(Tehát Béla. A fene ott egye meg, ahol van.)

- Mert nem mondom, hogy agyon kell verni ilyenkor az asszonyt, de valamit csak csinálni kell.

- Mit? Mit csináljon? Nem szereti, pont. Nem ötöt szereti, hanem a Cindert.

(Gejlné a Cindert szereti.)

- Az lehet. De azért a Cindernek nem kell ott lenni sülvé-főve. Valamit a világra is adni kell.

(Gejlné a Cindert vigyázatlanul szereti.)

- Eressze be éca, mikor a Gejl Pesten alszik a naftalinos lakásban. Ne eressze be délután, mikor a Gejl esedékes. Éppen szombat délután.

(Szombat délután Gejlné megcsalta az urát.)

- Eressze be szombat délután is, ha éppen kedve tartja. Nem mondom, hogy ne eressze be. De tudja a menetrendet, tessék a menetrendet tudni. Öthuszkor ér a gyors Siófokra.

(Gejl Béláné Siófokon szombat délután öthuszkor csalta meg az urát.)

- Ötharminckor Gejl már ott van a villánál. Ha Cinder öthuszkor elmegy, az is jó. Ha öthuszonötökor megy el, az se rossz. De ötharminckor? Különben én az ötharmincba is belemegyek. No, de hogy akar elmenni ötharminckor, ha még nincs felöltözve?

(Cindert Gejl Béla hiányos öltözékben lepte meg Siófokon, a feleségénél, szombaton délután öt óra harminc perckor.)

- Szóval Gejl benyitott?

- Be.

- És látta?

- Ajaj.

- És akkor nem szólt semmit?

- Se akkor, se azután.

- Csak rájukcsapta az ajtót.

- Rájuk és elment a Fogasba és megkávézott.

- És evvel passz?

- Passz. Pedig a Cinder is ott van a cégnél.

- Az Általánosnál?

- Ott, de ő csak főkönyvelő, a Gejl már prokurista. Nagyszerű gázsija van. Hétszáz korona. A Cindernek csak háromszáz. Pipogya ember.

- A Cinder.

- Nem. A Gejl. A Cinder egy disznó. Ilyet az ember nem tesz a saját főnökével.

Csend.

Mindent megtudtam Gejl Béláról, az Általános prokuristájáról. Hogy gázsija van, hogy felesége van, hogy a gázsija nem csalja meg, a felesége igen. Cinderrel, a főkönyvelővel, háromszázé. Siófokon nyaralnak, Gejl egy pipogya, Cinder egy disznó.

A villamos továbbgördül, mert nem lexikon, hanem közlekedési eszköz. Holnaptól kezdve vattát dugok a fülembe, vagy még jobb lesz, ha az emberek szájába dugom. Mert különben mindenről értesülök. És én nem vagyok kíváncsi. Ezt ne felejtsük el.

ÜGYVÉDIPAR

Ülj mellém az íróasztalomhoz egyszerű polgárember, mesélek neked valamit, amit ugyis tudsz. Hát idehallgass. Volt nekem, hol nem volt, az összes határidőkön túl, volt két adósom, akik tartoztak uraságomnak. Egyik tartozott 150 koronával, másik tartozott 190 koronával. Tartoztak, tartozgattak és nagyon jól érezték magukat, mert sohasem fizettek, fizetgettek. Azt mondom én az ügyvédnek egyszer:

- Urambátyám, talán be lehetne pörölni a két adósokat?

- Lehetne, lehetne - feleli ő és szavát tett követte.

Bepörölte nekem a két jó adósokat. Huzott-huzóckodott a két pör, de azért, jó isten segítségével, egy esztendő alatt mégis véget ért mind a kettő. Megnyertük-nyeregettük a pöröket. És vártuk, hogy most már a két adósok fizessenek. Hát csakugyan nem fizettek. De az egyik, a 150 koronás, azt mondta (állítólag) az ügyvédnek:

- Én fizetnék becsülettel, ha elfogadnának tőlem 150 helyett 70-et.

- Egye fene - mondtam én.

- Valóban - mondta az ügyvéd. - Egye.

Aztán mult, mulogatott az idő, én nem láttam se 70 koronát, se 150-et, se 190-et. Semmit se láttam, mert rövidlátó vagyok. De végül mégis láttam egy levelet, amit az ügyvédem írt. Ezt írta benne:

- Kedves barátom. Tudod, hogy a 190 koronás pört is megnyertük, de az illető nem fizet. Ekzekválni kellene, de a jó isten tudja, van-e rajta ekzekválni való. Meg azután nagyon költséges is az ekzekválás, hagyjuk ezt barátom. Mellékelem költségjegyzékemet a 190 koronás ügyben.

És mellékelte.

Szó szerint lemásolom, csak a neveket hagyom ki belőle:

1912. okt. 30.	Levél alperesnek	1.06 K
nov. 4.	Levél a félnek	1.06 «
nov. 15.	Sommás kereset szerkesztése, leírása, beadása a VII. ker. járásbirósághoz bélyeg 3.30 K portó 12 fillér	13.42 «
dec. 11.	Telefonértekezés alperessel	1.- «
dec. 11.	Telefonértekezés a fél anyjával	1.- «
dec. 12.	Tárgyalás	11.- «
dec. 21.	Más ügyben a fél részére adott 7.50 koronát ez ügyben a fél terhére írom	7.50 «
1913. jan. 2.	Tárgyalás	11.- «
febr. 14.	Tárgyalás, kocsi	11.20 «
febr. 27.	Tárgyalás, ítélet	15.- «
márc. 22.	Levél alperesnek	1.06 «
jun. 9.	Levél alperesnek	1.06 «
jun. 20.	Levél a félnek, költség számla szerkesztése, leírása, elküldése	2.12 «
Összesen		75.48 K

azaz hetvenöt korona negyvennyolc fillér.

A 150 koronás ügyedből járna neked 70 koronád. Ezt a 70 koronát itt-fogom és kérlek, a rend kedvéért küldd be nekem az 5 korona 48 fillért. Eddig az ügyvéd levele. Most jövök én: Megnyertem két pört, összesen 340 korona értékben. Kaptam összesen... Mit is kaptam? Igaz is: semmit se kaptam, ellenben adósa vagyok az ügyvédnek 5 korona 48 fillérrel. Miért? Mert megnyertem két pört. Ha elvesztettem volna őket, akkor most nyilván kapnék valami pénzt, de így nem kapok, így még én fizetek.

Ön azt kérdi, hogy mi volt ez a 340 korona? Uzsorára kiadott pénz, gonoszságom szülötte? Nem, ó nem. Kialkudott munkabér volt, melynek fejében én voltam bátor a munkát el is végezni, s az ügyvéd a végén, amint tetszett látni - volt szerencsés a pénzt fölvenni. Ismételve, hogy ki dolgozott? Én. Ki vette föl a pénzt? Az ügyvéd. Ki nyerte meg a pört? Én. Ki nem vesztette el az idejét? Az ügyvéd. Ki csikorgatja a fogát? Én. Ki nevet a markába? Az ügyvéd. Ki nem indít többé pört? Én. Ki fogja ezeket a pöröket vinni? Az ügyvéd.

És hogy, ha lesz fiam, akkor én őt minek nevelem? Csakis és okvetlenül ügyvédnek. S ha Budapesten addig ötszázezerre szaporodik az ügyvédek száma, s ha az égből apró ügyvéd-bojtárok potyognak is, a fiam ügyvéd lesz, mert ez az egyetlen mesterség, amiből feltétlenül meg lehet élni. Ébren és alva, állva és ülve, élve és halva, főve és sülvé, pro és kontra.

S aki kérdi, van-e egy jó tanácsom az adósok számára, annak megmondom, hogy van. Nem szabad kifizetni, amivel az ember tartozik. Ezt az egyet soha, de sohasem szabad megcselekedni, mert a mellékelt ábrából kiderül, hogy a hitelező sohasem juthat a pénzéhez. S mert az adós, ha már fizet, akkor nyilván a hitelezője lebeg a szeme előtt, s mert ki van zárva, hogy a hitelező pénzt kapjon, nem is szabad fölmerülnie az adós lelkében annak a gondolatnak, hogy fizessen. Vissza kell állítani az adósok börtönét és abba bele kell csukni azt az orcátlan adóst, aki fizetni akar, hogy ezzel a hitelezőjét bosszantsa. S mivel mindebből a tréfaságból az a komoly adat bontakozik ki, hogy a tartozást behajtani úgy sem lehet, uraim, engedjék meg, hogy én is belépjek világszövetségükbe. Kocogok a poháron és büszkén kiáltom:

- Pincér! Nem fizetek.

AZ ÉN BORBÉLYOM

Hajnali féltíz, jön a borbély, friss, viruló, üde ifju, bajusza Vimos császár szerint való. Ülök a széken, alszom, nem hallom, amit beszél, ezt beszéli:

- Jó reggelt, jó reggelt, csinos időnk van ma, csak ez az örökös szél ne volna. De persze van. Innen a Dunáról jön. Fene tudja, hogy honnan jön a Dunára. Örökös szél, fuj, fuj.

Én is fujok, mert alszom bár, de látom, hogy sem meleg víz, sem szappan nincs még a kezében.

- Igaz is, a szappan, mondja ő, és hozza a szappant. Alszom, nem hallom mit mond, ezt mondja:

- Igen, ezek az angol botszappanok nem rosszak. De a tojásszappan, az például nem megfelelő. Nem mintha nem verne habot. Mert ver. Habot, azt ver. De milyen habot? Olyat, amelyik azonnal megszárad. Abban a minutában. Tojásszappant nem lehet használni. Nem is szólva a közönséges konyhaszappanról. Az, kérem, szóba sem jöhet. Nem mondom, hogy nincs benn szóda, mert lehet, hogy szóda van benne. De azért mégse. A konyhaszappan, az nem. Ne-em. Az angol botszappanok, azok igen.

Bár alszom, tudom, hogy még nem hozott melegvizet.

- Á, víz! - mondja ő és kimegy a vizért. Behozza a melegvizet. Lotyálja a kezével. Alszom, nem hallom a beszédét. Ez a beszéde:

- Mer' azér' lehetne hidegvizzel is. De úgy továbbtart. A hidegvíz nem puhítja úgy meg a gyökeret. A gyökér a legfontosabb. A melegvíz megpuhítja, a kés csak úgy siklik, mint a korcsolya. Én is szeretnék korcsolyázni, de csak télen lehet. És ki ér rá? És olyan ritkán van jég. Két-három hét az egész szezon. A főnök kijár a nagy jégre. Gavalléroz. Na szép kis pofa. Kézzel, vagy pemzlivel?

Nem felelek, nem is felelhetek, mert alszom, s mert ő is tudja nagyon jól, hogy még nem volt eset rá, hogy kézzel. A pemzli ki is van készítve az íróasztalomra. Tehát biztos, hogy pemzlivel. Alszom, süket vagyok. Borbély ezt mondja:

- A pemzlinek megvannak az előnyei. Ki tudja, hogy az a nyavalyás zóna-borbély kit mindenkit maszatolt be a tenyerével? Amilyen emberek egy olyan zónaborbéllynál megfordulnak! Hát persze, hogy megmossa a kezét minden vendég után. De lehet abban bizni? Pesten nem. Ki van zárva. Párisban más, ott minden vendég sajátkezüleg. Muszijié - azt mondja ott a fodrász és akkor a vendég sajátkezüleg. Ha a pemzliből hullik a szőr, akkor az megint nem az igazi.

Alszom, de tudom, hogy az eset kissé távol van, mert ebből a pemzliből nem hull a szőr. Vas-szőr van benne, nem is hullhatik. Lehetne már kezdeni a szappanozást. Istenuccse lehetne. Kutya legyen, ha nem lehetne. A zene megadja az utolsó jelt és a szappanozás az ő kezdetét veszi. Ekközben a következő párbeszéd játszódik le köztünk:

Ő: Torontál, Torontál, én onnan valósi vagyok, de ott minden embernek saját háza van. Egy kis malac, egy kis tehén, van az mindegyiknek. Szereznek mind, szereznek. Hát persze, semmi rezsi, csak csupa jövődelem. Egy héten egyszer borotválkozik a sváb, de az aztán két hétre elég neki. Ott se szeretnék borbély lenni. Bácsalmáson például a grófnak kastélya van, nagy kert, egész erdő, őserdő. Vasárnap mindenki bemehet. És milyen négy ló! Paripák. Na, nem is az automobil. A legjobbnak is petróleumszaga van. Meg az a sok elgázolás. Uri ember nem ül fel rája. De egy hátsó ló, reggel a fasorban, az valami!

Én: - - - (Alszom.)

A szappanozással készen vagyunk, át lehetne térni a késelésre, a voltaképpen beretvációra. Talán nem is volna lehetetlen? Előre, előre! Ne csüggedjünk, excelzior! Fel a vár fokára! Taszintsuk le a pogányt. Megvillan a kés, kisuhan a zsebből. Fenetik. Lassan, ritmikusan. Fene-fene-fenetik.

Hurrá! Az arcomon már a kés.

Mélyen és édesdeden alszom, angyalok muzsikálnak a fülemben. Ezt mondom dörgő hangon:

- Akasztófárávaló. Két esetben halsz meg halálnak halálával: *a)* ha a jéghideg mellső lábaid egyikével meg mered fogni az orromat; *b)* ha, megfogván az orromat, alatta tovább ásod azt a kis árkot, amit beretvacsapásokkal már eddig is te ástál, s éppen azzal, hogy megfogtad az orromat, kifeszítetted alatta a bőrt, ezáltal vékonygyá s az ellentállásra képtelenné tetted; *c)* ha nem az árkot ásod tovább, ami már ugyis mindegy, hanem keresztbe vágysz és ezzel gyógyíthatatlan sebet okozol. A revolver is ott van az asztalon, öt érc-hegyü golyó szalad a testedbe. Indulj!

Két pillanat.

Első pillanat: megragadta az orromat.

Második pillanat: egyet vágott az árokkal párhuzamosan és egyet keresztbe.

Alszom. Mélyen, édesdeden alszom.

A KACSAVADÁSZ

A boldogtalan ember ott állt a kacsászati pavillon mellett, az Angolparkban s nézte a kacsákat, hogyan kacsáznak a kis sziget körül, amely szigeten a kacsászat tulajdonosa lakik és botra fűzi a karikákat, mint a perces a percet s aztán kiadja a kisasszonynak, akitől két darabot husz fillérért e karikákból átvenni lehet. A kacsák úgy usztak, mint az elevenek, vagy még jobban, mert még a lábukat sem kellett mozgatniuk s bádogtestükkel mégis mindenféle vicces és kacsai mozdulatokat végeztek. Öröm volt nézni őket s még nagyobb öröm dobálni rájuk. Különösen egy bubos gácsér! Hogy az milyen kacsaszerű kacsá! Kacsább kacsá a kacsánál. Igazi kacsá, valóságos kacsá-kacsá.

A kacsavadász csak nézte a bubos gácsért. (Nem-vidékiek számára, magyarázatul: gácsér himkacsát vagy kacsakant jelent, a nőténykacsá a kacsá csak, hacsak nem rucának hívjuk.) Nagyon tetszett neki, de szólni nem mert, mert mellette állt a felesége, egy kövér lud, aki azonban goromba volt, mint egy oroszlán.

- Na te mámlász, - mondta az asszony - te persze csak nézed. Mások nyerik a kövér kacsákat, de mi érzük be a gágogásukkal.

- Hápogásukkal - felelt szerényen a férj. - A liba gágog, a kacsá hápog.

- Mit hápogsz te szerencsétlen? - gágogta az asszony. - Mások veszik a karikát, odakarikintják a kacsá nyakába és viszik a finom kacsapecsenyét. De persze te. Na, én is jól mentem férjhez.

Megjegyzendő, hogy amit az asszony mondott, az abszolút minden alapot nélkülözött. A mások tízével vették a karikát, hajigálták a kacsákra, de még csak közel se jártak hozzájuk. Különben ez nem is megjegyzendő.

- Én is dobnék - rebegte a férfi.

- Igen, hogy három pengőt elhajigálj. Hogyne! Mer' megér nekem az a kacsá három pengőt? mi? Három pengőér' egy csinos kis bornyut is lehet venni, egy hétig eszünk belőle és a bőrit eltehetjük, míg a Gyurika megnő és katona lesz. Nem gondoltad, hogy a három-pengőket csak úgy bedobáljuk a vízbe?

- Ne-nem, - dadogta a férfi - de meg lehetne próbálni, csak egy hatosér', kettőt.

- Két kacsát?

- Nehem; két karikát.

Az asszonyt fellázította ez a vakmerőség. Kivett a ridiküljéből egy hatost és így szólt a kisasszonynak, hangosan, jó hangosan, hogy mindenki hallja:

- Na, kisasszony, adjon ennek a mámlásznak is két karikát. Nem elég, hogy a hozományomat elkártyázta, most még az egyetlen fia cipőit is a kacsák nyakába akarja szórni.

A férj lehorgasztott fejvel vette át a karikákat. Az asszony pedig ezt mondta:

- Höhöhő. Most persze mingyárt odadobod ezt a két izét és egy perc alatt vége a pénznek. Aztán mehetek mosni vagy vasalni, hogy a költséges passzióidat fedezzem.

A férj nem szólt semmit, csak várt. Várta a bubos gácsért, melyet szeretett és várta a kedvező pillanatot. Hogy a vad a legalkalmasabb pózban kerüljön puskacsó elé, ahogy' ez vadászati novellákban előfordulni szokott. De a gácsér nem jött, mert hátul a karika-halászó fiu feltartóztatta. Várni kellett a gácsérra.

- Ugy, ugy - mondta az asszony - töltsük itt az egész estét, várjunk, míg ránkhajnalodik. Hiszen ráérünk mi. Holnap majd tizkor kelsz föl és kirugnak a hivatalból és én mehetek szakácsnének akármelyik uricsaládhoz. Mer' én ugyanis arra születtem.

De a férj csak várt, megvárta, míg a gácsér előkerült. Már a kanyarodónál uszott. A férj fogta a karikát és készenlétben tartotta.

- Mit csinálsz, te mámlász? - kérdezte az asszony.

- Célzok - felelt csendesen a férfi.

- Jahahahahaha! - hahotázott az asszony. céloz! Mit csinál ő? Ő céloz! Mert ő egy olyan vadász, aki egész életét pagonyban töltötte és nem lőhet a karikával, ha előbb egy óráig nem célzott. Te! te! Te boldogtalan! Mér' nem állítsz a hátad mögé két fővadászmestert, mint a király öfelsége Gödöllőn? Az is kell egy ilyen Nimrojdnek. Ő céloz! Hisz ez hihetetlen! Ahelyett, hogy odavetné a két karikát, ami már ugyanis a kutyáké, még itt az idegeimet feszegeti.

A férfi hallgatott. A gácsér már ott volt előtte, feléje dobta a karikát.

- Hühü! - szólt az asszony. - Nem nézek oda. Nem nézem, mikor egy ilyen tinó kacsára vadászik.

A karika pontosan a gácsér nyakába esett és lecsuszott a bögyéig. Az asszony így beszélt:

- Na! vége? vége már a hatosnak? Elpazaltad már a karikákat, te pehhes. Én nem nézek oda.

- Nem. Még csak az egyiket dobtam rá.

- Melléje? Mi? Egy kilométerrel odébb? Átdobtad az Ártézi-fürdőbe, ugy-i?

- Nem. A nyakába esett. Már hozzák is a kacsát.

- Micsoda kacsát?

- Amit nyertem.

Az asszony egy pillanatra elhallgatott. A kacsát hozták, valóban hozták. A gácsérről pedig levették a karikát s a gácsér újra ott bukdácsolt a fordulónál. A férfi megint célzott a karikával.

- Hallod-e? - csikorgott az asszony. - Hallod-e, te isten báránkjája, csak nem képzeled avval a meghöbörödött eszeddel, hogy a kacska megint beleszalad a karikába? Annak a bádóg-récének csak egyszer volt kevesebb sütnivalója, mint neked. Ne kísértsd az istent, erigy onnan és szégyeld magad, hogy az ilyen bambaság neked még sikerül is.

A férfi dobta a karikát, a karika talált, a gácsér ismét megkarikázva uszott tovább. Hozták a másik kacsát is.

- Parancsoljon, nagyságos asszony, - mondta a kacska-mamzell. - Itt vannak a kacsák.

Az asszony felhördült:

- Na ne! Te árvizi hajós, te! Itt a két kacska. Akasszam fel őket fülbevalóknak a fülembe?

- Be lehet váltani - makogta a férfi. - Három korona készpénzt adnak értük.

- Mihihi? - mondta az asszony. - Hát megörültem én? Hát két kacska három koronát ér? Te persze azt hiszed! Mer' amíg én hajnalba a piacra vánszorgok, addig te hortyogsz az ágyban! Mit tudsz te a világról! Mit tudsz te arról, hogy egy kacska négy korona, ha valamirevaló! Majd én most kettőt elajándékozok három koronáért?! Talán loptam én ezt a két kacsát!?

- Nem loptad, doptad - mondta a férfi.

- Hát akkor már bitang jószág, Csáky almája? Mer' nekem kézügyességem van és el tudok venni egy perc alatt két kacsát ettől a zsidótól, mingyárt boldogítsam is, hogy még holnap is rajtam röhögjön!?

- Hazavisszük...

- Hogyne! majd világcsufjára végigkorzózok Pesten két kacsával?

- Én viszem...

- Irtózat egy ilyen ember! - mondta az asszony és megindult. Ő ment elül, a férje utána, jobb- és balkezében egy-egy kacsával. Mikor a kijáráthoz értek, az asszony intett egy fiakkernek.

A férfi arca felragyogott az örömtől: fiakkeron viszik haza a kacsákat! Az asszony pedig ezt mondta:

- Én most hazamegyek ezen a kocsin, mer' ezekkel a kacsákkal két napi konyhapénzt megspóroltunk. Te meg hazahozod szépen a kacsákat, de nehogy valami bajuk legyen, mert kitekerem a nyakadat.

És már beült a fiakkerbe s ezt mondta a kocsisnak:

- Viziváros, Donáti-utca 9.

A kocsiból, amely már gördült, még hátrakiabált:

- Nehogy az alaguton gyere át! Az egész életed nem éri meg azt a két krajcárt!

Aztán a kocsi eltűnt.

A férfi vitte a két kacsát, végig a ligeten, az Andrássy-uton, a Fürdő-utcán. Mikor a Lánchíd közepére ért, lenézett a vízbe, eloldozta a kacsák összekötött lábait és beugrott. Azért oldozta el a kacsák lábait, hogy a kacsák uszni tudjanak. Nagyon-nagyon jó ember volt szegény. A vízből háromszor merült föl, mindannyiszor a kacsákat nézte, akik békén és boldogan usztak mellette.

- Éljetek, éljetek, - mondta a kacsáknak, aztán egy nagyot ivott még a szőke Duna ronda vizéből s többé soha elő nem került.

A GÁZEMBER

Tisztelt lakosság! Ez költözködési téma, tehát minden fertály körül három napig a népek millióit érdekli. Budapesten van a ház, a házban van a lakás, a lakásban van a fürdőszoba, a fürdőszobában van a gázkályha, a gázkályhában van az örökláng. Fordítsuk meg a sorozatot: az örökláng nincs a gázkályhában, a gázkályha nincs a fürdőszobában, a fürdőszoba nincs a lakásban, a lakás nincs a házban, a ház nincs Budapesten. Ezen tehát segíteni kell. Az örökláng megszerkesztendő. Itt lép be elbeszélésünk kereteibe a gázember. Neki kell megcsinálni az öröklángot, én nem csinálhatom meg, mert én nem vagyok gázember. Jön tehát a gázember. Midőn történetünk kezdetét veszi, a gázember éppen azzal van elfoglalva, hogy nem jön. Nem ér rá, vagy nincs ideje, mert angol vadászkastélyában tartózkodik, mindegy: nem jön. Csütörtök. A házmester szól a gázembernek, hogy jöjjön. Péntek. A gázember megüzeni, hogy azonnal jön. Szombat. Munkaszünet van az egész világon. Vasárnap. Égszínké dolgok következnek. Magyarul blaunak hívják. Hétfő. A gázember megizeni, hogy szombaton nem jöhetett. Kedd. De csütörtökön jönni foghat. Szerda. Jövök már kérem, ne tessék türelmetlenkedni. Csütörtök. A gázember valóban belép elbeszélésünk keretébe, jön. Péntek.

- Hm, - mondja - itt nincs gázzag. Elmegy. Szombat. Munkaszünet van az egész világon, még az Antillákon is. Vasárnap. Buzavirágké dolgok következnek. Blau. Hétfő. A gázember eljön, körülszaglálódik az előszobában.

- Hm, - mondja - itt gázzag van. Veszi a kalapját és elmegy. Kedd.

- Az istenteket - mondom én. A gázember újra fellép, immáron hozzányul a gázórához és így szól:

- Hát uram - mondja - ezt meg kell csinálni. És nyul a kalapjához. Szerda. Lebontja a gázórát. Csütörtök, péntek, szombat. A vasárnapot és a hétfőt már voltam bátor említeni. A lebontott gázórát visszarakják. Kedd. Nem itt van a hiba, hanem a kályhában. Szerda. Délután hat óra előtt öt perccel nagyobb munkáskülönítmény érkezik. Mindent lebontanak. A téglát kiveszik a falból, a falat kiveszik a házból. Megkérnek, hogy addig távozzam a lakásból. Hat órakor leteszik a kanalat, a furót, a vésőt, a rézfúvókat és a cintányérokat. Fajeram. Csütörtök, majd holnap, hat óra előtt öt perccel folytatják. Addig nem lakom a lakásban. Hol lakom? Á, hát a Ritzben. Semmi az, kérem. Nem kerül az többé naponként ötven koronánál. Van neki, van neki, van neki van. Karika-gyűrője, barna szeretője? Hol is tartottunk? Csütörtök. Pénteken nem jönnek a gyerekek, valami kis mozgalom van; szombaton nem érdemes nekik eljönni, mert ugyis vasárnap meg hétfő lesz. Kedden pontosan megérkeznek. Azt mondják, hogy vigyem ki a gangra a fürdőkádat. Kiviszem, miért ne? Miért ne vinném ki, ha ilyen derék emberek kéri? Kiviszem a kádat a gangra és a gangot kiviszem a ligetbe. A ligetet odébbtolom két kilométerrel. A gázgyerekek átépítették a lakást, rájöttek a hibára, de nem hoztak magukkal forrasztót. Majd hoznak. Május. Nem hoznak. Junius. Hoznak. Julius. Forrasztanak a forrasztóval. Augusztus, szeptember. Rendbehozták a fürdőszobát. Október, november, december. Az előszobát is rendezik. 1914., tessék kiszállni. El kell küldeni a központba, hogy a plombát vegyék le az óráról, hogy az óra megkezdhesse a gázszolgáltatást 1915.

És most minden készen van, boldogan görögök be a fürdőszobába, hogy egy fürdőt csináljak magamnak. Már éppen megeresztem a csapot, mikor egy kis kövér ember a vállamra teszi a kezét. A háziur. És így szól:

- Mit csinál fiam?

- Fördőt, atyám - mondom én.

- Ugyan, - mondja ő - minek az? Tegnap lejárt a szerződése. Csak nem akar egy idegen lakásba fürödni? Menjen a gőzbe fiam, ha fürödni akar.

EGY SZEGÉNY SOFFŐR HUSZONNÉGY ÓRÁJA

1. Ébredés.

A szegény soffőr reggel hat órakor ébred, de akkor még átfordul a másik oldalára, mert mi a manót keresne reggel hatkor a szegény soffőr az uccán a masinájával, ha ez a masina autotaxi névre hallgat s évek óta Budapest közkívánságát képezi? Hat órakor kik járnak az uccán? Munkások, akik munkába mennek. És pedig vagy gyalog teszik ezt, vagy villamoson. Autón ritkán, autotaxin soha. Tejesek és zsemlések. Ezek a kosaruk és a kannájuk miatt föl sem szállhatnak az autóra. Szemetesek. Ezeknek rendelkezésükre áll egy igen kényelmes jármű, a szemeteskocsi. Azonfelül be is piszkolnák az autót a ruhájukkal. Van ugyan még néhány ujságíró, aki reggel jár haza. De van azoknak pénzük? Van?

2. Kivonulás.

A szegény soffőr nyolc órakor mégis fölkel, mert nem illik egy nem-latejner embernek nyolc órán tul ágyban maradni, s a soffőr, ha a modern technikának bármennyire új vivmánya, mégsem latejner s nem tartozik a honorácior osztályhoz. Kötelezőnek érzi tehát a reggel nyolc órakor való fölkelést, fölkel és kitekint, semmitse hall, se lát - épügy mint Gyulay Pál ama balladájának ama közismert alakja. Kimegy az istállóba, megvakargatja a benzint, megfénysíti, hogy a napsugár is hanyattessék, ha rátéved, aztán befogja a kocsiba. Azért cselekszi ezt így, mert azelőtt fiakkeres volt s már megszokta, hogy azzal, ami a kocsit huzza, így bánjon el. Tehát a benzinnel is csak ugyanezt cselekszi. Befogja, mondom, és kikocog vele a standra. Ja igaz. Majd elfelejtettem. Fölteszi a simléderes sapkát, ami a soffőrt a többi emberektől oly előnyösen megkülönbözteti. Mert nehogy azt higgye valaki, hogy a soffőr az autóban rejlik, vagy a benzinben, vagy a gépüzemiségben. Nem. A soffőr a sapkában van eltemetve. Hogy milyen a soffőri sapka, azt én meg sem tudnám mondani, de egészen másmilyen, mint a többi simléderes sapka. Ezer simléder közül megismerem a soffőrt. S ha egy olyan szigeten kötnék ki, amely az automobil lehetőségétől negyvenezer mérföldnyire fekszik, s szembejönne velem egy ember, anyaszült meztelenen, dárdával a kezében, de ezzel a bizonyos simléderes sapkával a fején, akkor tudnám, hogy ez az ember nem indiánfőnök, nem néger kacika, nem ez és nem az, hanem soffőr. Annyira a sapka teszi a soffőrt. S ha valakinek nincs ez a sapka a fején, akkor az amerikai soffőr-egyetemen tanulhatta a soffóságot, én akkor sem merek mögéje ülni a kocsiba. Nem soffőr az, aminek nincs »olyan« sapkája.

3. A délelőtt.

Tehát a sajátságos sapkával saját fején s teste alatt a benzinüzte kocsival, a soffőr kinéz a standra. Mikor odaér, így szól:

- Hoppó, megálljunk!

És megállítja a kocsit s a közeli kávéházból reggelit hozat magának, amit a kocsin ülve fogyaszt el. Bemehetne ugyan a kávéházba, de nem teszi, mert hátha mégis. Lehet. Nincs egészen kizárva, ámbár egészen ki van zárva. Odahozatja a reggeli lapokat is és végigböngészgeti őket. A vezércikket nem igen olvassa, mert a vezércikk régi műfaj. Bizony a vezércikk még abból a korból való, amikor a kéziratokat delizsáncon vitték a nyomdába. Hol van egy soffőr ettől az időtől? Böngészgetés közben néha így mormol magában:

- Hm. A tarifa. Hát az nem olcsó, ebben igazuk van a szerkesztő uraknak. De várjunk. Azér' meg kell próbálni evvel a tarifával is.

És megpróbálja. Ül-üldögél, nézegeti az uccai életet. Kocsik is jönnek. Reves konflisok. Mindegyikben ül valaki. Persze mindenkinek nem telik autóra: de majd csak akad. A horgász is sokszor órák hosszat silbakol a botja nyele mellett, amíg egy halacska horogra kerül. Az élet olyan, mint a tenger és a tenger olyan, mint az élet. Nemcsak egyik hasonlít a másikhoz, hanem mindakettő nagyon hasonlít egymáshoz. Nincs ez máskép.

Az első délelőtti lap megjelentét a soffőr kitörő örömmel fogadja. Ugyanugy fogadja a másodikát is. A harmadikét szintén. Hála istennek elegen vannak, nem kell, hogy az ember elunja magát, még akkor sem, ha az ember soffőr egy gépen, amely autotaxi névre hallgat s évek óta Budapest közkivánságát képezi.

4. Ebéd.

Ez már nem a gépen lesz elfogyasztva, mert ördög bujjék abba a vendégbe, ha már egész délelőtt nem jött, mért jönne pont ebédidőben? No, nem is jön. A soffőr nyugodtan falatozik s elfoglalja őrhelyét a kocsi bakján.

5. Délután.

Ó idő, futós idő, mint Csokonai Vitéz Mihály mondotta. Az idő valóban telik-mulik, s az aszfalton felpirkad az első délutáni lap. Majd a második, harmadik és így tovább; nincsenek ők kevesen s úgy komoly tartalmukkal, valamint kedvre-derítő közleményeikkel enyhe szender méla mézét mázolják a soffőr szemének héjára. Hogy Homérosz is? Igen. A soffőr szintén. Szundit egyet, mint akinek rendben a szénája. S az övé rendben van, mert neki nincs szénája. Szundit és álmod lát. Ezt látja:

...és ime a folyóvizből jönnek vala ki hét szép és kövér gépkocsik, melyek esznek vala a mocsáros helyen...

...ismét azok után más hét bérkocsik jönnek vala ki a folyóvizből, rutak és ösztövérek, melyek állanak vala ama gépkocsik mellett a folyóviz partjain...

...és elnyelék a rut és ösztövér bérkocsik ama hét szép és kövér gépkocsikat... és felserkene fáráó...

Azaz: nem! Nem a fáráó, hanem a sofáráó, a soffőr, serkenne fel. Este van. Visszavonhatatlanul este lett. Megdörzsöli a szemét és nem kérdi, hogy hogy »hol vagyok?« Minek kérdezné? Tudja, hol van. A standon van, egy gépen, amely autótaxi névre hallgat s évek óta Budapest közkivánságát képezi.

- Gyi te! - mondja a soffőr és csendesesen hazaporoszkál. Otthon leteszi a sapkát és kétszer pofoncserdíti a feleségét. Egyszer jobbról és még egyszer jobbról.

- A tarifa miatt! - mondja neki szeliden.